

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOJE ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2013 m. liepos 12 d. Nr. FA-P-10-8-81
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2012-07-31 pavedimą Nr. P-10-8

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Jolanta Balionienė (grupės vadovė)

Gražina Blaškevičienė

Vilmantė Krogertienė

Akvilė Lekaveckaitė

Vyrmandas Jašmontas

Arūnas Juozas Gabrilavičius

Julius Lukošius

Donatas Vitkus

Auditas pradėtas 2012-08-01

Auditas baigtas 2013-07-12

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Ižanga	4
Audito apimtis ir metodai	5
Pastebėjimai, išvados, rekomendacijos	8
1. Pastebėjimai dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių duomenų	8
1.1. Dėl ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio	8
1.2. Dėl ministerijos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio	9
1.2.1. Dėl laisvos valstybinės žemės apskaitos Nacionalinėje žemės tarnyboje	9
1.2.2. Dėl gautinų sumų apskaitos Nacionalinėje žemės tarnyboje	11
1.2.3. Dėl trumpalaikių atidėjinių apskaitos Nacionalinėje žemės tarnyboje	16
1.2.4. Dėl duomenų pateikimo Nacionalinės žemės tarnybos finansinėse ataskaitose	17
1.2.5. Dėl duomenų pateikimo Nacionalinės mokėjimo agentūros finansinėse ataskaitose	19
1.2.6. Dėl nematerialiojo turto pripažinimo ir apskaitos ministerijoje	22
1.2.7. Dėl buhalterinės apskaitos tvarkymo Valstybinėje augalininkystės tarnyboje	23
2. Pastebėjimai dėl valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo	26
2.1. Dėl valstybės biudžeto lėšų, skirtų kitiems subjektams finansuoti	26
2.2. Dėl valstybės biudžeto lėšų, skirtų nenumatytoms įmokoms į ES biudžetą naudojimo	28
2.3. Dėl veislininkystei finansuoti skirtų paramos lėšų	30
2.4. Dėl lėšų skyrimo žirgų genetiniams ištekliams išsaugoti	33
2.5. Dėl valstybės įmonės savininko kapitalo didinimo	36
2.6. Dėl informavimo apie Europos Sąjungos paramą ir viešinio paslaugų pirkimo Žemės ūkio ministerijoje	38
2.7. Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų individualaus vertinimo paslaugų pirkimo Nacionalinėje žemės tarnyboje	45
2.8. Dėl augalų apsaugos produktų pirkimo Valstybinėje augalininkystės tarnyboje	47
2.9. Dėl kanceliarinių prekių pirkimo sutarties vykdymo Nacionalinėje žemės tarnyboje	48
2.10. Dėl Žuvininkystės tarnybos pajamų įmokų naudojimo	49

2.11. Dėl nepagrįsto gražinamų paskolų ir palūkanų priskyrimo biudžetinių įstaigų pajamoms	50
3. Kiti pastebėjimai	51
3.1. Dėl teismų taikomos restitucijos pasekmių	51
3.2. Dėl sukauptų poilsio dienų skaičiaus pagrindimo	53
3.3. Dėl valstybės turto naudojimo savivaldybėse	54
4. Rekomendacijos	54
Priedai	57

IŽANGA

Audito tikslas – įvertinti: valstybės biudžeto asignavimų 2013 metams planavimą teisėtumo požiūriu; audituojamo subjekto 2012 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę; valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Audituojamas subjektas – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, valstybės biudžetinė įstaiga. Adresas: Gedimino pr. 19, 01103 Vilnius, identifikavimo kodas 188675190.

Audituojamu laikotarpiu iki 2012 m. gruodžio 12 d. Žemės ūkio ministerijai vadovavo ministras Kazys Starkevičius, nuo 2012 m. gruodžio 13 d. ministras Vigilijus Jukna, vyriausiojo buhalterio funkcijas atliko Buhalterinės apskaitos skyriaus vedėja Gileta Buitkienė.

Audituojamas laikotarpis – 2012 metai.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pareiškiami valstybinio audito išvadoje.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito metu buvo vertinami Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2012 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai, kurie sudaryti ministerijos ir 9-ių jai pavaldžių biudžetinių įstaigų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų pagrindu.

Audito metu vertintą Žemės ūkio ministerijos ir 9 jai pavaldžių įstaigų 2012 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį sudarė:

- Finansinės būklės ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Veiklos rezultatų ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Pinigų srautų ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Grynojo turto pokyčių ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- 2012 m. finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas.

Žemės ūkio ministerijos ir jos pavaldžių įstaigų turto bei atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis, kaip nurodyta finansinės būklės ataskaitoje, 2012 metų pradžioje buvo iš viso 39 828 669,1 tūkst. Lt, pabaigoje – 39 828 669,1 tūkst. Lt.

Audito metu vertintą Žemės ūkio ministerijos 2012 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį sudarė:

- Biudžeto sąmatų vykdymo ataskaitų 2012 m. gruodžio 31 d. aiškinamasis raštas;
- Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 1);
- Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 2);
- Finansinės nuomos (lizingo) ir pirkimo išsimokėtinai įsipareigojimų 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 3);
- Mokėtinų ir gautinų sumų 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 4).
- Nepanaudotų biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 5).

Žemės ūkio ministerija ir 9 jai pavaldžios įstaigos 2012 metais vykdė 8 programas:

- Kaimo plėtra ir verslo skatinimas (kodas 01.001);
- Žemės ūkio rinkos reguliavimas ir pajamų palaikymas (kodas 01.002);
- Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros politikos formavimas ir administravimas (kodas 01.003);
- Žuvininkystės plėtra ir konkurencingumas (kodas 02.001);
- Žvejybos kontrolė ir žuvų išteklių išsaugojimas (kodas 02.002);

- Žemės tvarkymas ir administravimas bei geografinės informacijos infrastruktūros vystymas (kodas 03.001);
- Žemės reformos vykdymas (kodas 03.002);
- Fitosanitarija, augalų dauginamosios medžiagos ir grūdų kokybės kontrolė, veislių tyrimai (kodas 04.001).

Šioms programoms patvirtinta 2 789 589 tūkst. Lt asignavimų, iš jų – 2 769 821 tūkst. Lt išlaidoms apmokėti (iš jų 108 376 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) ir 19 768 tūkst. Lt turtui įsigyti¹, panaudota 2 757 706,2 tūkst. Lt, iš jų – 2 744 210,5 tūkst. Lt išlaidoms apmokėti (iš jų 107 233,4 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) ir 13 495,7 tūkst. Lt turtui įsigyti.

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus², Tarptautinius audito standartus³ ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁴.

Auditas atliktas siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose nėra reikšmingų iškraipymų, o valstybės lėšos ir turtas valdomas, naudojamas ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Žemės ūkio ministerijoje ir jai pavaldžiose įstaigose atlikome suplanuotas audito procedūras, kurių metu įvertinome 2012 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis bei valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą. Audito metu, siekiant gauti audito tikslams reikalingų įrodymų, atlikta:

- išsami rizikos analizė (audito planavimo etape), kuri leido panaudoti rizika ir reikšmingumu pagrįstą audito metodiką, audito darbą atliekant didžiausios rizikos srityse;
- tvarkos aprašų, taisyklių, įsakymų ir kitų dokumentų peržiūra, kurie leido susipažinti su Žemės ūkio ministerijoje sukurta kontrolės aplinka ir procedūromis;
- svarbiausių sričių (ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto, ilgalaikio finansinio turto, trumpalaikio turto, pagrindinės ir kitos veiklos pajamų, pagrindinės ir kitos veiklos darbo užmokesčio ir kitų sąnaudų) pagrindinės audito procedūros – ūkinių operacijų ir buhalterinių sąskaitų likučių detalios ir analitinės audito procedūros. Tam buvo atrinkti audito pavyzdžiai, kurie geriausiai reprezentavo visumą.

¹ Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas 2011 m. gruodžio 20 d. Nr. XI-1823 (2012-11-27 Nr. XII-17 redakcija).

² Patvirtinta Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 (2012-06-28 įsakymo Nr. V-171 redakcija).

³ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti Tarptautiniai audito standartai (Lietuvos audito rūmų išversti į lietuvių kalbą, <http://www.lar.lt/new/page.php?514>).

⁴ Finansinio audito (1000 – 1810 TAAIS) ir atitikties audito (4000, 4200 TAAIS) standartai (<http://www.vkontrole.lt/page.aspx?id=350>).

Taip pat buvo vertinama, kaip ministerija laikėsi įstatymų ir kitų teisės aktų, sutartinių įsipareigojimų ir kt. Teisėtumo požiūriu įvertintas valstybės biudžeto asignavimų 2013 metams planavimas. Vertindami, kaip laikomasi teisės aktų ar kitų dokumentų reikalavimų, atsižvelgėme šių reikalavimų nesilaikymo priežastis ir įvertinome galimus jų nesilaikymo padarinius.

Audito įrodymai, gauti taikant skaičiavimo, patikrinimo, paklausimo, analitines ir kitas audito procedūras.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. Pastebėjimai dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių duomenų

1.1. Dėl ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

Ministerija, planuodama 2012 m. gauti lėšas už parduotas valstybei nuosavybės teise priklausančias valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas, klaidingai jas priskyrė pajamoms, gautoms už teikiamas paslaugas, ir neteisingai jas parodė biudžeto vykdymo ataskaitose.

Biudžeto sandaros įstatymo⁵ 2 straipsnio 16 dalyje nustatyti lėšų šaltiniai, iš kurių gali būti planuojami asignavimai programoms finansuoti. Įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyta, kad šių lėšų paskirstymas pagal asignavimų valdytojus nustatomas tam tikrų metų valstybės biudžeto finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme.

2012 m. finansinių rodiklių įstatyme⁶ (2 priedėlyje) 3 395,0 tūkst. Lt pajamų įmokų už Žemės ūkio ministerijos parduotas valstybei nuosavybės teise priklausančias valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas suplanuota ir 2012 m. programos 01.03 „Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros politikos formavimas ir administravimas“ biudžeto vykdymo ataskaitose (formose Nr. 1, Nr. 2 ir Nr. 5) parodyta kaip biudžetinių įstaigų pajamų įmokos. Finansinių rodiklių įstatymo 2 priedėlyje tvirtinamų lėšų sugrupavimas yra tiesiogiai susijęs su finansų ministro 2001-08-08 įsakymu⁷ Nr. 1K-265 patvirtinta asignavimų valdytojų programų finansavimo šaltinių klasifikacija, kurioje kartu su kitais finansavimo šaltinių kodais nustatyti kodai 1.4 „Biudžetinių įstaigų pajamų įmokos“ ir 1.6 „Tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos“.

Pažymėtina, kad pajamų įmokų už parduotas valstybei nuosavybės teise priklausančias valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas tikslinė paskirtis nustatyta Valstybės rezervo įstatymo⁸ 11 straipsnio 4 dalyje (lėšos, gautos už parduotas valstybei nuosavybės teise priklausančias valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas, skiriamos šių materialinių išteklių atsargų kiekiui atnaujinti ir tais finansiniais metais nustatytam šių ir kitų materialinių išteklių atsargų kiekiui sukaupti). Dėl to, planuojant ir parodant šias įmokas biudžeto vykdymo ataskaitose, jos turėtų būti priskirtos Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 16 dalies 1 punkte nustatytoms lėšoms, nurodant finansavimo šaltinį 1.6 „Tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos“.

⁵ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais).

⁶ Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2012-12-20 Nr. XII-65.

⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-08-08 įsakymas Nr. 1K-265 „Dėl asignavimų valdytojų programų, finansuojamų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, finansavimo šaltinių klasifikacijos patvirtinimo“.

⁸ Lietuvos Respublikos valstybės rezervo įstatymas, 2000-08-31 Nr. VIII-1908.

Ministerija, planuodama 2012 m. gauti 3 395,0 tūkst. Lt už parduotas valstybei nuosavybės teise priklausančias valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas, nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 16 d. 1 p. nuostata, nes šias pajamų įmokas, kurių tikslinė paskirtis nustatyta Valstybės rezervo įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje, netinkamai suplanavo ir biudžeto vykdymo ataskaitose parodė kaip biudžetinių įstaigų pajamų įmokas, nors turėjo jas priskirti valstybės pajamoms iš mokesčių dalies ir kitoms lėšoms (finansavimo šaltinio kodas 1.6 „Tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos“).

Pateikus valstybinio audito ataskaitos projektą, ministerija raštu⁹ informavo, kad lėšos, gautos už parduotas valstybės materialinių išteklių atsargas, 2013 m. suplanuotos ir biudžeto vykdymo ataskaitose atskleistos, nurodant finansavimo šaltinį 1.6 „Tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos“.

1.2. Dėl ministerijos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio

1.2.1. Dėl laisvos valstybinės žemės apskaitos Nacionalinėje žemės tarnyboje

Pažymime Tarnybos pažangą apskaitoje registruojant valstybinės žemės ūkines operacijas: sukurtos žemės apskaitos procedūros, kurios užtikrina, kad informacija, pateikta finansinėse ataskaitose apie Nekilnojamo turto registre registruotus valstybinės žemės sklypus, būtų tinkamai parengta ir teisinga. Tačiau atkreipiame dėmesį, kad liko neišspręstos problemos dėl laisvos valstybinės žemės plotų apskaitos ir įvertinimo.

Ankstesnio audito metu buvo nustatyta, kad 2011 metais nurodyta laisvos valstybinės žemės vertė, apskaičiuota pagal 1 ha atitinkamos teritorijos vidutinę žemės pardavimo kainą, nustatytą remiantis direktoriaus patvirtina metodika, gali reikšmingai skirtis nuo tikrosios vertės. Tačiau ir 2012 metais tarnyba nesiėmė priemonių, kad laisvos valstybinės žemės plotai būtų apskaičiuoti tinkamai ir šios žemės vertė ataskaitinio laikotarpio pradžioje ir pabaigoje būtų apskaičiuota ir apskaitoje nurodyta vadovaujantis 12-ojo VSAFAS¹⁰ „Ilgalaikis materialusis turtas“ reikalavimais. Nesiėmus priemonių dėl netinkamai nustatytos laisvos valstybinės žemės vertės koregavimo, Tarnybos 2012-12-31 finansinėse ataskaitose ataskaitinio laikotarpio pabaigoje parodyta 16 331 563,6 tūkst. Lt laisvos valstybinės žemės vertė neteisinga, nes apskaičiuoti laisvos valstybinės žemės plotai yra netikslūs ir įvertinti taikant netinkamus vertės nustatymo metodus.

⁹ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2012-07-04 raštas Nr. 2D-3413(7.5).

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-05-08 įsakymas Nr. 1K-174 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 12-ojo standarto patvirtinimo“ (2009-12-22 įsakymo Nr. 1K-466 redakcija).

2012 metais apskaitoje buvo registruotos ūkinės operacijos, susijusios su laisva valstybine žeme, kai iš laisvos valstybinės žemės suprojektuoti sklypai buvo įregistruoti VĮ Registrų centre kaip atskiri turto vienetai ir jiems nustatyta jų žemės vertė. Dėl šių operacijų 2012 metų pradžioje finansinėse ataskaitose pateikta laisvos valstybinės žemės vertė – 17 674 165,5 tūkst. Lt – sumažėjo iki 16 331 563,6 tūkst. Lt metų pabaigoje.

Iš laisvos valstybinės žemės suformavus sklypą ir užregistravus Nekilnojamojo turto registre, laisvos valstybinės žemės likutis buvo mažinamas naujai suformuoto sklypo verte, nustatyta remiantis Registrų centro duomenimis, t.y. kita verte nei 1 ha laisvos žemės buvo užregistruotas apskaitoje. Didelius suformuotų sklypų vertės skirtumus nuo laisvos valstybinės žemės vertės, užregistruotos apskaitoje 2012-01-01, rodo lentelėje pateikti pavyzdžiai. Be to, šie skirtumai patvirtina, kad laisvos valstybinės žemės vertė, paskaičiuota pagal 1 ha atitinkamos teritorijos žemės vidutinę pardavimo kainą, reikšmingai skiriasi nuo tikrosios žemės vertės.

Laisvos valstybinės žemės nurašymo pavyzdžiai

Teritorinis skyrius	Sklypo Nr.	Iš laisvos valstybinės žemės suformuotas sklypas užregistruotas Nekilnojamo turto registre ir tarnybos apskaitoje			I laisvos žemės savikainą įskaičiuota užregistruota sklypo vertė 2012-01-01, Lt		Skirtumas tarp suprojektuoto sklypo vertės ir laisvos žemės vertės kainos (5-8)
		Sklypo plotas, ha	Sklypo savikaina, Lt	1 ha kaina, Lt	1 ha	viso	
1	2	4	5	6	7	8	9
Alytaus apskr.	440021486993	0,0742	326 000,00	4 393 531,00	4 021,1423	298,37	325 701,63
Alytaus apskr.	440007084164	1,02	2 900,00	2 843,14	4 021,1423	4 101,57	-1 201,57
Alytaus apskr.	440018236278	0,77	20700,00	26 883,12	4 021,1423	3 096,28	17 603,72
Vilniaus r.	440020445750	1,0513	420 000,00	399 505,37	1 863,4697	1 959,07	418 040,93
Vilniaus m.	440021486993	0,0742	326 000,00	4 393 531,00	349 558,0393	25 937,21	300 062,79

Kadangi ūkinės operacijos registruotos nekeičiant ataskaitinio laikotarpio pradžios laisvos valstybinės žemės vertės likučių, tai ataskaitinio laikotarpio pabaigoje nurodyta laisvos valstybinės žemės vertė – 16 331 563,6 tūkst. Lt yra neteisinga.

Manome, kad Tarnyba iki galo neišnaudoja savo turimų galimybių tinkamai ir teisingai nustatyti laisvos valstybinės žemės plotus ir jų vertes. Tarnyba, vykdydama jai nustatytus uždavinius ir įgyvendindama valstybės politiką žemės reformos, žemėtvarkos, žemės naudojimo, geodezijos ir kartografijos srityse bei geografinės informacijos infrastruktūros plėtros srityje, turi turėti tikslius duomenis apie laisvos valstybinės žemės plotus pagal geografinę padėtį. Tokia prievolė yra nustatyta ir įvairiuose teisės aktuose¹¹.

¹¹Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 1998-04-23 įsakymas Nr. 207 „Dėl žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimo ir metodikos patvirtinimo“, 2002-08-07 įsakymas Nr. 302 „Dėl Žemės valstybinės apskaitos taisyklių patvirtinimo“.

Tarnyba, kurios uždaviniai yra dalyvauti formuojant ir įgyvendinti valstybės politiką žemės tvarkymo ir administravimo, nuosavybės teisių į žemę, mišką, vandens telkinius atkūrimo, valstybinės žemės perleidimo, perdavimo naudotis ir kitose žemės reformos, žemėtvarkos planavimo, nekilnojamojo turto kadastro, apskaitos, georeferencinio pagrindo kadastro, geodezijos, kartografijos ir valstybinių georeferencinių erdvinių duomenų rinkinių rengimo, Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros kūrimo srityse¹², pasinaudodama savo valdomomis Žemės informacinės sistemos galimybėmis, turėtų parengti laisvos valstybinės žemės plotų apskaitos ir įvertinimo metodiką, kuri užtikrintų tinkamą ir teisingą laisvos valstybinės žemės registravimą buhalterinėje apskaitoje.

Nacionalinė žemės tarnyba nesilaikė 12-ojo VSAFAS reikalavimų, nes finansinėse ataskaitose nurodė netinkamai nustatytą laisvos valstybinės žemės tikrąją vertę, todėl negalime patvirtinti, kad konsoliduotoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2012-12-31 duomenis teisingai nurodytas žemės (A.II.1 eil.) likutis – 16 331 563,6 (iš 38 877 267,7) tūkst. Lt ir tikrosios vertės rezervo (F.II.1 eil.) likutis – 13 742 658,6 (iš 13 742 669,7) tūkst. Lt.

1.2.2. Dėl gautinų sumų apskaitos Nacionalinėje žemės tarnyboje

2011 m. valstybinio audito ataskaitoje¹³ teikėme reikšmingus pastebėjimus dėl ilgalaikio finansinio turto ir per vienerius metus gautinų sumų ūkinių operacijų registravimo apskaitoje.

Nors tarnyba pagal VSAFAS reikalavimus ir kitus teisės aktus parengė savo įstaigos Apskaitos vadovą¹⁴, audito metu vis dar nustatoma gautinų sumų apskaitos klaidų, kurios daro įtaką finansinių ataskaitų teisingumui ir yra reikšmingos.

Pažymime, kad tarnyba neįgyvendino Valstybės kontrolės rekomendacijų dėl gautinų sumų inventorizacijos, nes 2012 metais neatliko gautinų sumų inventorizacijos, ataskaitinio laikotarpio pabaigos gautinų sumų likučiai nebuvo suderinti su įstaigos debitoriais. Taip nesivadovauta Inventorizacijos taisyklėmis¹⁵, nesilaikyta įstaigos Apskaitos vadovo 6 skyriuje „Inventorizacijos tvarkos aprašas“ nusistatytos tvarkos, kad nerečiau kaip kartą per metus ir neanksčiau kaip ataskaitinių metų lapkričio 30 d. Tarnyba privalo inventorizuoti skolas (gautinas ir mokėtinas). Neatlikta gautinų sumų inventorizacija turėjo reikšmingos įtakos klaidoms ilgalaikių ir trumpalaikių (per vienerius metus) gautinų sumų apskaitos srityje.

Praėjusio audito metu tarnybai buvo rekomenduota ištaisyti klaidas ilgalaikių ir per vienerius metus gautinų sumų apskaitoje. Nustatėme, kad ankstesnio audito metu nurodytu

¹² Nacionalinės žemės tarnybos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010-06-29 įsakymu Nr. 3D-600.

¹³ 2012-07-19 valstybinio (finansinio) teisėtumo audito ataskaita Nr. FA-P-10-6-50, skelbiama tinklalapyje www.vkontrolė.lt

¹⁴ Patvirtintas Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2012-12-28 įsakymu Nr. 1P-(1.3)-528.

¹⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimu Nr. 719 (su vėlesniais pakeitimais).

ilgalaikių gautinų sumų klaidos yra ištaisytos, tačiau kitų ilgalaikių gautinų sumų sąskaitoje 1632001 „Ilgalaikės gautinos sumos už žemę“ klaidos ištaisytos ne iš esmės, o epizodiškai pasirenkant atskirus pirkėjus. Nustatėme atvejų, kai klaidos buvo taisomos iki galo neįvertinus visų gautinų sumų dydį lemiančių veiksnių, dėl to nebuvo tinkamai ištaisytos. Be to, per vienerius metus gautinų sumų sąskaitų 2272001 „Gautini delspinigiai“ ir 22941001 „Gautinos palūkanos“ likučiai ataskaitinio laikotarpio pradžioje ir pabaigoje taip pat nebuvo koreguoti – taigi šiose sąskaitose nebuvo užregistruotos visos gautinos palūkanos ir delspinigiai.

Klaidingo gautinų sumų klaidų taisymo pavyzdžiai

Valstybinės žemės sklypų pirkėjai:

– fizinis asmuo L.B.: nebuvo atsižvelgta į tai, kad 2008-12-08 už žemę gautina suma buvo sumažinta neteisingai (27 533,03 Lt), nors pagal sutarties sąlygas pirma reikia įskaityti palūkanas ir delspinigių ir tik po to gautinas sumas už žemę.

– UAB „A“: Už žemę gautiną suma teisingai sumažino 2010-12-23 gauta suma 57 371,43 Lt, tačiau neištaisė po pirmo įnašo neteisingai užregistruotos sumos.

– firma „B“: Pagal 2011 m. mokėjimo dokumentus visa gauta 10 000 Lt suma sumažinta gautina suma už žemę, tačiau neatsižvelgta į tai, kad gavus apmokėjimą pirmiausiai dengiamos palūkanos.

– UAB „C“, UAB „D“: Iš UAB „D“ gautinos sumos 6 520 000 Lt perrašyta UAB „C“ teisingai, tačiau neištaisytos iš UAB „C“ gautinos sumos. Iš UAB „C“ pagal tris sutartis gautina suma 2012-01-01 buvo 1 344 149 Lt, o sąskaitoje Nr. 163 parodyta 679 600 Lt.

– UAB „E“: Iš UAB „D“ gautinos sumos 411 428,6 Lt perrašyta UAB „E“, tačiau registruojant iš UAB „E“ gautas sumas neteisingai buvo paskirstytos sumos tarp gautinų palūkanų, gautinų delspinigių ir gautinų sumų už žemę.

Nustatėme atvejus, kad ir 2012 metais neteisingai buvo registruojamos iš valstybinės žemės pirkėjų gautos sumos, nes nebuvo atsižvelgta į valstybinės žemės pirkimo pardavimo sutarčių nuostatas, kad gavus lėšas pirmiausiai turi būti registruojamos palūkanos, delspinigiai ir tik po to gautinos sumos už parduotą žemę.

Klaidingo gautinų sumų 2012 m. registravimo pavyzdžiai

Valstybinės žemės sklypų pirkėjai:

– UAB „F“ 2012 metais pagal 2006-07-20 valstybinės žemės pirkimo pardavimo sutartį Nr. P01/2006-933 per kelis kartus sumokėjo 42 500 Lt, tačiau apskaitoje užregistruota per maža gautų delspinigių suma, tik – 398,56 Lt; gautinų palūkanų iš šio pirkėjo tarnyba neregistravo ir beveik visa gauta suma – 42 101,44 Lt sumažino už žemę gautiną sumą.

– Fizinis asmuo B.V. 2012 metais pagal 2005-08-01 valstybinės žemės pirkimo pardavimo sutartį Nr. 860 P01/2005-860 sumokėjo 7 000 Lt. Šia suma sumažinta už žemę gautina suma ir neregistruotos gautos palūkanos.

– UAB „B“ 2012 metais pagal 2008-06-30 valstybinės žemės pirkimo pardavimo sutartį Nr. P01/2008-207 per kelis kartus sumokėjo 15 100 Lt, tačiau tarnyba užregistravo per mažą sumą gautų palūkanų – tik 860,54 Lt, neskaičiavo ir neregistravo gautų delspinigių ir beveik visa gauta suma – 14 239,47 Lt sumažino už žemę gautiną sumą.

– UAB „G“ 2012 metais pagal 2004-10-28 valstybinės žemės pirkimo pardavimo sutartį Nr. P01/2004-1488 per kelis kartus sumokėjo 139 974,64 Lt, tačiau tarnyba neregistravo gautų palūkanų, užregistravo – 6 702,58 Lt delspinigių ir per didelę už žemę gautą sumą – 133 272,05 Lt.

– UAB „E“ 2012 metais sumokėjo 43 900 Lt, tačiau tarnybos apskaitoje palūkanos, delspinigiai neregistruoti, o 36 900 Lt sumažinta už žemę gautina suma, o 7 000 Lt neteisingai užregistruoti sąskaitoje 2263 „Gautinos sumos už parduotą turtą“.

Registruodama 2012 metais už parduotą turtą per vienerius metus gautinas sumas, Tarnyba neperskaičiavo gautinų sumų einamųjų metų dalies ataskaitinio laikotarpio pabaigos duomenimis ir

jos neiškėlė į trumpalaikes gautinas sumas, taigi, nesilaikė 17-ojo VSAFAS¹⁶ „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ 7 punkto ir pagal šio standarto reikalavimus parengto savo Apskaitos vadovo 499.3 punkte nusistatytos tvarkos, kad pagal einamųjų metų paskutinės dienos būklę iš ilgalaikių gautinų sumų į trumpalaikes gautinas sumas (ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalį) iškeliami ta dalis sumos, kuri bus gauta per ateinančius 12 mėnesių.

Pavyzdžiai

Pirkėjas	Sąskaita Nr. 1632001			Sąskaita Nr. 2211201			
	į sąskaitą Nr. 2211201	likutis 2012-12- 31	į sąskaitą Nr. 2211201	likutis 2012-12- 31	į sąskaitą Nr. 2211201	likutis 2012-12- 31	į sąskaitą Nr. 2211201
AB „V.M.“	269 488,48	33 686,06	235 802,42	0,00	33 686,06	33 686,06	0,00
UAB „B.“	108 656,00	27 164,00	81 492,00	0,00	27 164,00	27 164,00	0,00
ŽŪB "N."	207 576,00	51 894,00	155 682,00	51 894,00	51 894,00	103 788,0	0,00
F. a. A. S.	112 320,00	8 640,00	103 680,00	8 640,00	8 640,00	17 280,00	0,00

Tarnyba, registruodama gautinas palūkanas ir gautinus delspinigius, nesivadovavo 10-ojo VSAFAS¹⁷ „Kitos pajamos“ 37 punkto ir savo Apskaitos vadovo 500 punkto reikalavimais, kad pagal pasirašytas sutartis už išperkama žemę gautinos palūkanos, delspinigiai Tarnybos apskaitoje registruojami remiantis sutartimi, palūkanų ar delspinigių pažyma ar kitu įrodančiu dokumentu kiekvieno ketvirčio pabaigoje. Per ataskaitinį laikotarpį gautos palūkanos ir delspinigiai daugeliu atveju buvo užregistruoti tik gavus įmokas iš skolininkų. 2013 metais ataskaitinio laikotarpio pabaigoje gautinos palūkanos sąskaitoje Nr. 22941001 „Gautinos palūkanos“ neužregistruotos, į sąskaitos likutį įtrauktos tik tos sumos, kurios buvo užregistruotos ankstesniais laikotarpiais. Taip pat neskaičiuoti ir sąskaitoje Nr. 2272001 „Gautini delspinigiai“ neregistruoti delspinigiai, gautini iš valstybinės žemės pirkėjų, kurie 2012 metais nemokėjo įmokų.

Pavyzdžiai

Pirkėjas	sąskaita 2294				sąskaita 272			
	Likutis 2012.01.01	Debetas	Kreditas	Likutis 2012.12.31	Likutis 2012.01.0 1	Debetas	Kreditas	Likutis 2012.12.31
AB „V.D.“	10422,22		10422,22	0	0	0	0	0
UAB „B H.“	0	4548,58	4548,58	0	0	393,92	393,92	0
ŽŪB „N.“	22927,77	10376,8	33304,57	0	1741,82	3462,94	5204,76	0
UAB "E.L.I"	0	929,54	929,54	0	0	0	0	0
ŽŪB „P. S.“	45 920,09		24158,9	21 761,14	8 237,69			8 237,69
F. a. Ž. P.	12 521,61	0	0	12 521,61	4 614,27	0,00	0,00	4 614,27

¹⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-06-27 įsakymas Nr. 1K-223 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 17-ojo standarto patvirtinimo“ (2012-12-21 įsakymo Nr. 1K-443 redakcija).

¹⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-04-28 įsakymas Nr. 1K-161 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 10-ojo standarto patvirtinimo“ (2010-04-26 įsakymo Nr. 1K-129 redakcija).

Delspinigiai skaičiuojami rankiniu būdu, nes įstaiga neturi kompiuterio programos, pritaikytos palūkanoms ir delspinigiams skaičiuoti. Atsižvelgiant į tai, kad pirmiausia nuo įmokėtos sumos turi būti sumokamos palūkanos, vėliau – delspinigiai, o likusi suma skiriama pagrindinei prievolei (skolai už žemę) vykdyti, labai svarbu, kad teisingai būtų apskaičiuoti palūkanos ir delspinigiai, nuo to priklauso likusios skolos už žemę dydis ir gautinų pajamų suma. Audito metu nustatėme, kad daugiausia klaidų padaryta skirstant gautas įmokas tarp palūkanų, delspinigių ir skolos už žemę.

Praėjusio audito metu buvo nustatyta, kad Tarnyboje buvo netinkamai skaičiuojamas gautinų sumų nuvertėjimas. Tarnyba 2012 metais pati vertino ir taisė 2011 metais paskaičiuotų ir apskaitoje registruotų gautinų sumų nuvertėjimo klaidas, tačiau klaidos taisytos ne pagal atskirus skolininkus, bet pagal teritorinių skyrių 2011 metais sudarytų nuvertėjimo žiniaraščių bendras sumas. Žiniaraščiuose paskaičiuotos nuvertėjimo sumos buvo didesnės nei sąskaitoje įregistruota gautinų sumų.

Pagal sudarytą buhalterinę pažymą Nr. 12-0060 „Dėl gautinų sumų nuvertėjimo“ 2012-12-31 sumažintas 2011 metais priskaičiuotas nuvertėjimas šių sąskaitų:

-D 2211203 (2263203) Ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalies nuvertėjimas“ – 1 756 331 Lt.;

-D 2272003 „Gautinų delspinigių nevertėjimas“ – 437 623,25 Lt;

-D 2294003 „Gautinų palūkanų nuvertėjimas“ – 166 640,12 Lt.

Sąskaitos 1632003 „Ilgalaikių gautinų sumų nuvertėjimas“ klaidos netaisytos.

Sumažinus neteisingai apskaičiuotą nuvertėjimą ne pagal kiekvieną skolininką, o tik pagal bendras teritoriniuose skyriuose apskaičiuotas sumas, nebuvo ištaisyta didelė dalis neteisingai užregistruoto nuvertėjimo.

Tarnyba 2012 metais nevertino, ar finansinio turto vertė gali būti sumažėjusi, nevertino pradelstų gautinų sumų susigrąžinimo galimybių, taigi nesilaikė 17-ojo VSAFAS 36 punkto reikalavimo, kad finansinio turto vertė yra sumažėjusi, jei jo balansinė vertė yra didesnė už tikėtiną atgauti už tą finansinį turtą sumą; paskutinę kiekvieno ataskaitinio laikotarpio (tarpinio ar metinio) dieną viešojo sektoriaus subjektas turi nustatyti, ar yra požymių, kad finansinio turto (ar panašaus finansinio turto vienetų grupės) balansinė vertė gali būti sumažėjusi ir, jei pasirodo, kad tokių prielaidų esama, turi būti nustatyta už tą turtą (ar panašaus finansinio turto vienetų grupę) tikėtina atgauti suma ir, sumažinus balansinę vertę, pripažintas nuostolis dėl finansinio turto nuvertėjimo.

Dėl netinkamos gautinų sumų apskaitos ir neatliktos gautinų sumų inventorizacijos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje Tarnybos apskaitoje sąskaitų: Nr. 1631201 „Ilgalaikės gautinos sumos už žemę“, Nr. 2211201 „Ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalis“; Nr. 2263001 „Gautinos sumos už parduotą turtą“, Nr. 2272001 „Gautini delspinigiai“, Nr. 2294001 „Gautinos palūkanos“, žiniaraščiuose įrašyti ir finansinėse ataskaitose pateikti gautinų sumų likučiai yra neteisingi. Šių sąskaitų klaidos turi tiesioginės įtakos į valstybės ir savivaldybių biudžetus

pervestinių sumų teisingumui, todėl ataskaitinio laikotarpio pabaigoje Tarnybos apskaitoje nurodyti sąskaitų: Nr. 6951102 „Sukauptos pervestinos sumos į valstybės biudžetą“, Nr. 6951103 „Kitos sukauptos mokėtinos sumos“, Nr. 6820004 „Pervestinos sumos už perleistą turtą į savivaldybių biudžetus“, Nr. 6810004 „Pervestinos sumos už perleistą turtą“, Nr. 6250001 „Kitų ilgalaikių įsipareigojimų einamųjų metų dalis“, Nr. 5250001 „Kiti ilgalaikiai įsipareigojimai“, likučiai taip pat neteisingi.

Nacionalinė žemės tarnyba neatliko gautinų sumų už parduotą žemę, inventorizacijos ir nesuderino gautinų sumų likučių su žemės pirkėjais, taip nevykdė Inventorizacijos taisyklių reikalavimų.

Tarnyba 2012 m. neregistravo gautinų palūkanų ir delspinigių už parduotą žemę, klaidingai įtraukė į apskaitą iš žemės pirkėjų gautas sumas, neatsižvelgdama, kad pirmiau turi būti sumokėta palūkanos ir delspinigiai, o po to skola už pagrindinės prievolės vykdymą (žemę), neperskaičiavo ir į trumpalaikio turto klasę neiškėlė ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalies, 2012 metų pabaigoje nevertino gautinų sumų nuvertėjimo požymių, neteisingai ištaisė ankstesniais metais gautinų sumų apskaitoje padarytas klaidas.

Todėl negalėjome patvirtinti, kad konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis nurodyti teisingi likučiai:

Finansinės būklės ataskaitoje: ilgalaikis finansinis turtas (A.III eil.) – 355 719,1 (iš 516 313,5) tūkst. Lt; gautinos sumos už turto naudojimą, parduotas prekes, turtą, paslaugas (C.III.4 eil.) – 2 136,6 (iš 2 532,9) tūkst. Lt; kitos gautinos sumos (C.III.6 eil.) – 4 679,6 (iš 20 933,5) tūkst. Lt; kiti trumpalaikiai įsipareigojimai (E.II.12 eil.) – 19 453,6 (iš 21 004,9) tūkst. Lt; sukauptos mokėtinos sumos (E.II.11 eil.) – 3 478,8 (iš 30 371,8) tūkst. Lt.

Veiklos rezultatų ataskaitoje:

Nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos (B.VIII eil.) – 704 424,6 (iš 723 189) tūkst. Lt; finansavimo iš valstybės biudžeto pajamos (A.I.1 eil.) – 712 178,1 tūkst. Lt; pervestinos pagrindinės veiklos kitos pajamos (A.III.2 eil.) – 172 534,5 (iš 180 845,8) tūkst. Lt; finansinės ir investicinės veiklos rezultatas (E eil.) – 0,5 (iš 52,6) tūkst. Lt.

Nacionalinei žemės tarnybai neteisingai registruojant su žemės pardavimu susijusias gautinas sumas, valstybė negauna visų teisės aktuose numatytų pajamų už parduotą žemę.

1.2.3. Dėl trumpalaikių atidėjinių apskaitos Nacionalinėje žemės tarnyboje

Nustatėme neatitikimų registruojant įsipareigojimus piliečiams, kai kompensuojama pinigais už valstybės išperkamą žemę, mišką ir vandens telkinius, už privataus žemės sklypo ploto skirtumą, gautą atlikus kadastrinius matavimus, kai išmatuoto žemės sklypo plotas yra mažesnis ir kai piliečiai atsisako neatlygintinai perduodamo nuosavybėn naujo žemės sklypo individualiai statybai mieste.

Tarnybos Apskaitos vadovo 11 skyriuje "Ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų apskaitos tvarkos aprašas" 440.2 punkte nustatyta, kad įsipareigojimai piliečiams apskaitoje registruojami, kai yra tarnybos direktoriaus ar jo įgalioto teritorinio skyriaus vedėjo pasirašytas įsakymas dėl atlyginimo pinigais, tačiau 2012 metų apskaitoje užregistruoti ne visi įsipareigojimai pagal priimtus sprendimus mokėti pinigines kompensacijas.

Teritorinių skyrių vadovai, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu¹⁸ patvirtintos Piliečių, kuriems atlyginama pinigais už valstybės išperkamą žemę, mišką ir vandens telkinius, ir piliečių, kuriems atlyginama pinigais, kai jie atsisako perduodamo neatlygintinai nuosavybėn naujo žemės sklypo individualiai statybai mieste, sąrašų sudarymo ir atlyginimo tvarkos aprašu, įsakymais tvirtina piliečių, kuriems atlyginama pinigais, sąrašus ir teikia Finansų apskaitos departamento Žemės apskaitos skyriui. Nustatėme atvejų, kai ne visi priimti sprendimai piliečiams atlyginti pinigais buvo registruoti įsipareigojimų sąskaitose, nes teritorinių skyrių sudarytuose sąrašuose ne visais atvejais pateikiami visi mokėjimui atlikti reikalingi duomenys: piliečio asmens kodas, banko sąskaitos numeris, mirusių piliečių paveldėtojų duomenys.

Klaidingo įsipareigojimų piliečiams registravimo pavyzdžiai

Patikrinome didžiausią (piliečių skaičiumi) Vilniaus m. žemėtvarkos skyriaus vedėjo 2012-07-12 įsakymu Nr. 49VĮ-(14.49.2.)-1399 patvirtintą piliečių, kuriems priimti sprendimai mokėti pinigines kompensacijas, sąrašą. Pagal patvirtintą 133 piliečių sąrašą apskaitoje (sąskaita K 6952002 Kitos mokėtinos sumos) neužregistruoti 44 įsipareigojimai mokėti pinigines kompensacijas piliečiams, bendra suma 470 811 Lt.

Atkreipiame dėmesį, kad priimti sprendimai mokėti pinigines kompensacijas piliečiams net ir tais atvejais, kai teritorinių skyrių sudarytuose sąrašuose pateikti ne visi reikalingi kompensacijos gavėjų duomenys, atitinka visus atidėjinių pripažinimo principus: viešojo sektoriaus subjektas turi teisinę prievolę mokėti kompensaciją; tikimybė, kad įsipareigojimą reikės vykdyti, yra didesnė už tikimybę, kad nereikės; įsipareigojimo suma yra patikimai įvertinta. Todėl vadovaujantis 18-ojo VSAFAS¹⁹ „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtasis turtas ir poataskaitiniai įvykiai“ 8 ir 9 punktais, visi priimti sprendimai mokėti kompensacijas turėjo būti registruojami kaip atidėjiniai.

¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-06-27 nutarimas Nr. 730 (su vėlesniais pakeitimais).

¹⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-08-21 įsakymas Nr. 1K-252 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 18-ojo standarto patvirtinimo“ (2010-07-20 įsakymo Nr. 1K-225 redakcija).

Valstybei prisiėmus įsipareigojimus atlyginti pinigais už valstybės išperkamą žemę, miškus ir vandens telkinius pagal Kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą²⁰, Tarnyba nekaupė ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje buhalterinėje apskaitoje neregistravo įsipareigojimų piliečiams, kuriems pagal jų pateiktus prašymus dar nepriimti sprendimai mokėti kompensacijas už valstybės išperkamą žemę.

Valstybei pagal įstatymą prisiėmus įsipareigojimus atlyginti pinigais už valstybės išperkamą žemę, miškus ir vandens telkinius, Nacionalinė žemės tarnyba nekaupė ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje buhalterinėje apskaitoje neregistravo įsipareigojimų piliečiams, kuriems pagal jų pateiktus prašymus dar nepriimti sprendimai mokėti kompensacijas už valstybės išperkamą žemę. Be to, Tarnyba nesilaikė 18-ojo VSAFAS 8 ir 9 punktų, nes, priėmus sprendimus mokėti kompensacijas, apskaitos registruose neužregistravo ir finansinėse ataskaitose nepateikė dalies atidėjinių. Todėl negalėjome patvirtinti konsoliduotoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis nurodytų likučių teisingumo: ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai (E.II.1 eil.) – 48,8 tūkst. Lt (turi būti reikšmingai didesnis), ilgalaikiai atidėjiniai (E.I.2 eil.) – 127,7 tūkst. Lt (turi būti reikšmingai didesnis).

1.2.4. Dėl duomenų pateikimo Nacionalinės žemės tarnybos finansinėse ataskaitose

Nacionalinė žemės tarnyba 980 059,7 tūkst. Lt finansavimo pajamų iš valstybės biudžeto, apskaitoje užregistruotų atitinkamose finansavimo pajamų iš valstybės biudžeto sąskaitose, Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis klaidingai priskyrė finansavimo pajamoms iš kitų šaltinių.

Finansavimo pajamų skirtumai, nustatyti lyginant apskaitos registruose ir Veiklos rezultatų ataskaitoje nurodytus duomenis

1	Likučiai pagal 2012-12-31 apskaitos duomenis		Veiklos rezultatų ataskaita		Skirtumas (5-3), Lt
	Buhalterinė sąskaita	Suma, Lt	Eil.	Suma, Lt	
2	3	4	5	6	
Finansavimo pajamos iš valstybės biudžeto	7014 Panaudotų finansavimo sumų iš valstybės biudžeto nepiniginiam turtui įsigyti pajamos	989 060 789,12	A.I.1	84 482 438,83	-980 059 719,49
	7024 Panaudotų finansavimo sumų iš valstybės biudžeto kitoms išlaidoms pajamos	75 481 369,20			
	Viso:	1 064 542 158,32			
Finansavimo pajamos iš kitų šaltinių	7016 Panaudotų finansavimo sumų iš kitų šaltinių nepiniginiam turtui įsigyti pajamos	1 017 170,63	A.I.4	981 076 890,12	980 059 719,49

²⁰ Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymas, 1997-07-01 Nr. VIII-359 (su vėlesniais pakeitimais).

Didžioji dalis šių finansavimo pajamų užregistruota patyrus nuvertėjimo sąnaudų dėl žemės tikrosios vertės sumažėjimo, kita dalis – dėl patirtų sąnaudų, finansuotų iš valstybės biudžeto lėšų, todėl šios finansavimo pajamos, susijusios su finansavimo sumomis iš valstybės biudžeto, turėjo būti priskirtos finansavimo pajamoms iš valstybės biudžeto.

Apskaitoje užregistruotas pagrindinės veiklos kitas pajamas, pervestinas pagrindinės veiklos kitas pajamas ir pervestinas į biudžetą kitos veiklos pajamas Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis Tarnyba nurodė ne pagal atitinkamų buhalterinės apskaitos registru duomenis.

Nustatyti skirtumai

1	Likučiai pagal 2012-12-31 apskaitos duomenis		Veiklos rezultatų ataskaita		Skirtumas (5-3), Lt
	Buhalterinė sąskaita	Suma, Lt	Eil.	Suma, Lt	
2	3	4	5	6	
Pagrindinės veiklos kitos pajamos	7411001 Apskaičiuotos pajamos už parduotas prekes (pagrindinė veikla)	6,00	A.III.1	27 540 903,40	-3 549 316,03
	7412001 Apskaičiuotos pajamos už suteiktas paslaugas (pagrindinė veikla)	18 671,50			
	7413001 Apskaičiuotas pelnas iš ilgalaikio turto perleidimo (pagrindinė veikla)	31 071 541,93			
	Viso:	31 090 219,43			
Pervestinių pagrindinės veiklos kitų pajamų suma	7422001 Pervestinos sumos už parduotą turtą	165 085 936,16	A.III.2	168 997 553,90	- 3 536 961,13
	7423101 Kitos pervestinos sumos už parduotas prekes, turtą, paslaugas	198 697,62			
	7433101 Pervestinos sumos už parduotą turtą į savivaldybių biudžetus	7 249 881,25			
	Viso:	172 534 515,03			
Pervestinių į biudžetą kitos veiklos pajamų suma	7423201 Kitos pervestinos sumos už parduotas prekes, turtą, paslaugas (kita veikla)	12 354,90	D.II.	0,00	-12 354,90

Pagrindinė Tarnybos nurodyta neatitikimų priežastis – Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis nurodytos tik VSAKIS sistemoje suderintos pagrindinės veiklos pajamų sumos. Auditorių nuomone, Tarnybos nurodyta neatitikimų priežastis nėra pagrindas į Veiklos rezultatų ataskaitą įtraukti tik VSAKIS sistemoje suderintas pagrindinės veiklos pajamų sumas, kai atitinkamos ūkinės operacijos ir įvykiai apskaitoje buvo užregistruoti remiantis pagrindžiančiais apskaitos dokumentais.

Nacionalinė žemės tarnyba Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis 980 059,7 tūkst. Lt finansavimo pajamų iš valstybės biudžeto klaidingai nurodė kaip finansavimo pajamas iš kitų šaltinių, apskaitoje užregistruotas pagrindinės veiklos kitas pajamas, pervestinas pagrindinės veiklos kitas pajamas ir pervestinas į

biudžetą kitos veiklos pajamas nurodė ne pagal atitinkamų buhalterinės apskaitos registru duomenis, todėl konsoliduotosios Veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis Finansavimo pajamos iš valstybės biudžeto (A.I.1 eil.) nurodytos 980 059,7 tūkst. Lt mažesnės, o Finansavimo pajamos iš kitų šaltinių (A.I.4 eil.) – šia suma didesnės, pagrindinės veiklos kitos pajamos (A.III.1 eil.), pervestinos pagrindinės veiklos kitos pajamos (A.III.2 eil.) ir pervestinos į biudžetą kitos veiklos pajamos (D.II eil.) nurodytos atitinkamai 3 549,3 tūkst. Lt, 3 537,0 tūkst. Lt ir 12,4 tūkst. Lt mažesnės.

1.2.5. Dėl duomenų pateikimo Nacionalinės mokėjimo agentūros finansinėse ataskaitose

Nacionalinė mokėjimo agentūra vykdė ankstesnio audito metu pateiktas rekomendacijas – 2012 m. įgyvendino informacinės sistemos pakeitimus ir paramos lėšas apskaitė pagal atitinkantį VSAFAS reikalavimus privalomąjį sąskaitų planą, tačiau šio audito metu nustatėme neatitikimus perkeliant duomenis iš apskaitos registru į finansines ataskaitas.

Ne visuose Agentūros 2012 metų Finansinės būklės ir Veiklos rezultatų ataskaitų straipsniuose informacija atskleista pagal apskaitos registru duomenis, taip nesivadovauta Buhalterinės apskaitos įstatymo 17 straipsniu, pagal kurį finansines ataskaitas reikalaujama sudaryti pagal sąskaitų duomenis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Apskaitoje užregistruoti išankstiniai apmokėjimai (161 025,5 tūkst. Lt), sukauptos gautinos sumos (58 506,6 tūkst. Lt), finansavimo sumos iš valstybės biudžeto (39 376,3 tūkst. Lt), finansavimo sumos iš Europos Sąjungos (121 900,5 tūkst. Lt), mokėtinos subsidijos, dotacijos ir finansavimo sumos (63 976,3 tūkst. Lt), sukauptos mokėtinos sumos (13 220,5 tūkst. Lt) ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai (1 084,7 tūkst. Lt) Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis nurodyti ne pagal atitinkamų buhalterinės apskaitos registru duomenis. Audito metu buhalterinės pažymos ar kiti dokumentai, pagrindžiantys susidariusius neatitikimus tarp sąskaitų duomenų apskaitos registruose ir Finansinės būklės ataskaitoje, nebuvo pateikti. Pagrindinė Agentūros nurodyta neatitikimų priežastis – nekorektiškas operacijų registravimas apskaitos sistemoje.

Skirtumai, nustatyti lyginant apskaitos registruose ir Finansinės būklės ataskaitoje nurodytus duomenis

Likučiai pagal 2012-12-31 apskaitos duomenis		FBA		Skirtumas (4-2), Lt
Buhalterinė sąskaita	Suma, Lt	Eil.	Suma, Lt	
1	2	3	4	5
Išankstiniai apmokėjimai				
Vidaus apskaita				
21 Išankstiniai apmokėjimai	1 437 374,79			
Paramos apskaita		C.II	159 245 801,48	-3 217 056,89

211122100 Išankstiniai apmokėjimai viešojo sektoriaus subjektams	56 537 660,96			
212000100 Ateinančių laikotarpių sąnaudos mokant ne viešojo sektoriaus subjektams	104 487 822,62			
Iš viso:	162 462 858,37			
Sukauptos gautinos sumos				
Vidaus apskaita				
228 Sukauptos gautinos sumos	3 806 115,65			
Paramos apskaita				
228110100 Sukauptos gautinos sumos iš valstybės biudžeto	58 506 595,75			
Iš viso:	62 312 711,40	C.III.5	70 654 424,30	8 341 712,90
Finansavimo sumos iš valstybės biudžeto				
Vidaus apskaita				
424 Finansavimo sumos iš valstybės biudžeto (gautos)	17 985 307,31			
423 Finansavimo sumos iš Europos Sąjungos (finansinė parama) (gautos) (VB dalis)	686 540,37			
Paramos apskaita				
424110100 Finansavimo sumos iš valstybės biudžeto (finansinė parama)	39 376 325,92			
Iš viso:	58 048 173,60	D. I	59 030 458,83	982 285,23
Finansavimo sumos iš Europos Sąjungos				
Vidaus apskaita				
423 Finansavimo sumos iš Europos Sąjungos (finansinė parama)	1 314 521,39			
Paramos apskaita				
423 Finansavimo sumos iš Europos Sąjungos (finansinė parama)	121 900 539,10			
Iš viso:	123 215 060,49	D. III	124 016 186,05	801 125,56
Mokėtinos subsidijos, dotacijos ir finansavimo sumos				
643 Mokėtinos finansavimo sumos viešojo sektoriaus subjektams	63 976 288,64	E.II.4	66 848 308,65	2 872 020,01
Sukauptos mokėtinos sumos				
Vidaus apskaita				
6952 Sukauptos sąnaudos	2 598 254,26			
Paramos apskaita				
681800200 Pervestinos išskaičiuotų ilgalaikių sankcijų sumos, 681900100 Pervestinos palūkanos	1 055,78			
695112 Sukauptos mokėtinos sumos	13 219 460,10			
Iš viso:	15 818 770,14	E.II.11	15 924 583,66	105 813,52
Kiti trumpalaikiai įsipareigojimai				
Vidaus apskaita				
6953 Kitos mokėtinos sumos	3 472,01			
6925 Mokėtinos sumos atskaitingiems asmenims				
Paramos apskaita:				
681900300 Pervestini nusavinti užstatai	57 434,58			
6953 Kiti trumpalaikiai įsipareigojimai	1 027 236,32			
Iš viso:	1 088 142,91	E.II.12	1 088 900,27	757,36

Dalies per vienerius metus gautinų sumų ir likučio teisingumu negalėjome įsitikinti ir pagal inventorizacijos duomenis, nes ataskaitinio laikotarpio pabaigoje agentūra neatliko paramos priemonių tarpusavio skolų sumų suderinimo su fiziniais asmenimis (gautinų, sumų inventorizacijos).

Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis finansavimo pajamų iš valstybės biudžeto, nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudų, finansavimo sąnaudų nurodyta atitinkamai 63,3 tūkst. Lt, 202,8 tūkst. Lt 17,5 tūkst. Lt mažiau nei užregistruota apskaitos registruose.

Skirtumai, nustatyti lyginant apskaitos registruose ir Veiklos rezultatų ataskaitoje nurodytus duomenis

Likučiai pagal 2012-12-31 apskaitos duomenis		VRA		Skirtumas (4-2), Lt
Buhalterinė sąskaita	Suma, Lt	Eil.	Suma, Lt	
1	2	3	4	5
Finansavimo pajamos iš valstybės biudžeto				
Vidaus apskaita				
7013 Panaudotų finansavimo sumų iš ES (finansinė parama) nepiniginiam turtui įsigyti pajamos (VB dalis)	1 098 528,45			
7014 Panaudotų finansavimo sumų iš valstybės biudžeto nepiniginiam turtui įsigyti pajamos	3 790 066,75			
7021 Panaudotų finansavimo sumų iš užsienio valstybių kitoms išlaidoms pajamos (VB dalis)	3,21			
7023 Panaudotų finansavimo sumų iš ES (finansinė parama) kitoms išlaidoms pajamos (VB dalis)	6 443 123,43			
7024 Panaudotų finansavimo sumų iš valstybės biudžeto kitoms išlaidoms pajamos	34 437 480,27			
Paramos apskaita				
701400100 Panaudotų finansavimo sumų iš valstybės biudžeto ilgalaikiam turtui įsigyti pajamos	1 359 564,99			
702400100 Panaudotų finansavimo sumų iš valstybės biudžeto kitoms išlaidoms pajamos	471 253 524,31			
Iš viso:	518 382 291,41	A.I.1	518 319 034,09	63 257,32
Nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos				
870900100 Gautinų skolų nuvertėjimo sąnaudos	16 388 263,08			
870900200 Nurašytos skolos	1 163 334,10			
Iš viso:	17 551 597,18	B.VIII	17 348 791,63	202 805,55
Finansavimo sąnaudos				
833200100 Ne viešojo sektoriaus subjektų finansavimo sąnaudos	2 152 551 131,66	B.XII	2 152 533 658,09	17 473,57

Nacionalinė mokėjimo agentūra audito metu pateikė buhalterines pažymas²¹, pagrindžiančias Veiklos rezultatų ataskaitoje nustatytus finansavimo pajamų iš valstybės biudžeto (63,3 tūkst. Lt) ir nuvertėjimo sąnaudų (202,8 tūkst. Lt) neatitikimus, susidariusius tarp sąskaitų apskaitos registruose ir Veiklos rezultatų ataskaitoje nurodytų duomenų, tačiau koreguoti finansinių ataskaitų duomenų Agentūra nebegalėjo, nes parengtas ir patvirtintas finansinių ataskaitų rinkinys VSAKIS sistemoje jau buvo užblokuotas.

Agentūra nesilaikė Buhalterinės apskaitos įstatymo 17 straipsnio reikalavimo, kad finansinės ataskaitos sudaromos pagal sąskaitų duomenis, nes išankstinius apmokėjimus, sukauptas gautinas sumas, finansavimo sumas iš valstybės biudžeto ir iš Europos Sąjungos, mokėtinas subsidijas, dotacijas ir finansavimo sumas, sukauptas mokėtinas sumas, kitus trumpalaikius įsipareigojimus, finansavimo pajamas iš valstybės biudžeto, finansavimo, nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudas finansinėse ataskaitose nurodė ne pagal buhalterinių sąskaitų duomenis.

Todėl konsoliduotojoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis negalime patvirtinti šių likučių teisingumo: išankstinių apmokėjimų (C.II eil.) – 147 615,8 tūkst. Lt, sukauptų gautinų sumų (C.III.5 eil.) – 58 506,6 tūkst. Lt (iš 88

²¹ 2013 m. kovo 18 d. buhalterinė pažyma Nr. 27, 2013 m. kovo 19 d. buhalterinė pažyma Nr.30.

108,2 tūkst. Lt), finansavimo sumų iš valstybės biudžeto (D.I eil.) – 39 376,3 tūkst. Lt (iš 25 388 054,8 tūkst. Lt), finansavimo sumų iš Europos Sąjungos, užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų (D.III eil.) – 98 501,7 tūkst. Lt, mokėtinų subsidijų, dotacijų ir finansavimo sumų (E.II.4 eil.) – 63 976,3 tūkst. Lt (iš 66 848,3 tūkst. Lt), sukauptų mokėtinų sumų (E.II.11 eil.) – 13 220,5 tūkst. Lt (iš 30 731,8 tūkst. Lt), kitų trumpalaikių įsipareigojimų (E.II.12 eil.) – 1 084,7 tūkst. Lt (iš 21 004,9 tūkst. Lt); Veiklos rezultatų ataskaitoje: finansavimo pajamų iš valstybės biudžeto (A.I.1 eil.) – 63,3 tūkst. Lt (iš 712 178,1 tūkst. Lt), nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudų (B.VIII eil.) – 202,8 tūkst. Lt (iš 723 189,0 tūkst. Lt), finansavimo sąnaudų (B.XII eil.) – 17,5 tūkst. Lt (iš 2 188 615,5 tūkst. Lt).

1.2.6. Dėl nematerialiojo turto pripažinimo ir apskaitos ministerijoje

Žemės ūkio ministerija nesivadovavo 13-uju VSAFAS²² „Nematerialusis turtas“, nes nevertino VI Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro (toliau – Verslo centras) sukurtos programinės įrangos, kurios valdytoja ji yra, pirminio pripažinimo kriterijų, neatliko jos įvertinimo, neįregistravo apskaitoje ir nenurodė finansinėse ataskaitose.

Atskirų ministerijos programų priemonių tiesioginis vykdytojas yra Verslo centras, kuriam ši funkcija priskirta Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymu²³. Ministerija iš jai 2012 m. patvirtintų asignavimų Verslo centrui pagal sutartis informacinėms sistemoms kurti, joms administruoti, duomenims rinkti ir atnaujinti, ataskaitoms rengti ir duomenims teikti trečiosioms šalims, statistiniams duomenims rengti skyrė 12 622,5 tūkst. Lt. Pažymėtina, kad šioms tikslams ministerija skyrė lėšų ir ankstesniais metais. Audito metu nustatyta, kad nuo įstatyme tvarkytojui priskirtų funkcijų vykdymo pradžios Verslo centras, vadovaudamasis lėšų skyrimo sutartyse ministerijos nustatytais informacinių sistemų kūrimo ir administravimo kriterijais, sukūrė ir administruojo 18 žemės ūkio informacinių ir kontrolės sistemų.

VI Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro sukurtos, administruojamos informacinės sistemos

Sukurtos ir eksploatuojamos informacinės sistemos:

1. Žemės ūkio ir kaimo verslo registras (Valdų registras).
2. Ūkinių gyvūnų registro IS.
3. Traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų ir jų priekabų registro IS.
4. Ūkininkų ūkių registro IS.
5. Paraiškų priėmimo IS.
6. Genetinio vertinimo ir analizės IS.
7. Galvijų veislininkystės IS.
8. Arklių veislininkystės IS.
9. Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos IS.
10. Kvotų tiesioginių išmokų IS.
11. Kvotų prekybos IS.
12. Supirkėjų duomenų apdorojimo IS.

²² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-07-16 įsakymu Nr. 1K-238 (2011-01-31 Nr. 1K-035 redakcija) patvirtintas 13-asis VSAFAS „Nematerialusis turtas“, II. ir V. skyriai

²³ Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymas, 2002-06-25 Nr. IX-987, 11 str. 2 d.

13. Kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) pripažinimo žemės ūkio bendrovėmis (kooperatyvais) IS.
14. Mėsinių galvijų asociacijos duomenų bazė.
15. Užsienio prekybos ir rinkos apsaugos IS.
16. Pašarų ūkio subjektų registras.
17. Žemės ūkio informacijos analitinė sistema.
18. Žemdirbių mokymų ir konsultacijų IS.

Vadovaujantis Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo²⁴ 2 straipsnio 14 dalimi valstybės informacinių sistemų valdytojas yra ministerija ar kita valstybės institucija ar valstybės įstaiga, kuri nustato valstybės informacinės sistemos tikslus ir valdo valstybės informacinę sistemą. Registrų ir valstybės informacinių sistemų registre įregistruoti septynių Verslo centro sukurtų ir administruojamų informacinių sistemų nuostatai, kuriuose nurodyta, kad šių sistemų valdytojas yra Žemės ūkio ministerija. Kadangi ministerija nustato ir kitų informacinių sistemų, kurių nuostatai iki šiol nepatvirtinti, vertinimo kriterijus, finansuoja jų kūrimą ir administravimą, užsako jų pakeitimus ir patobulinimus, t.y. valdo šias informacines sistemas, ji taip pat yra šių informacinių sistemų valdytoja.

Ministerija, būdama informacinių sistemų valdytoja, nevertino sukurtų informacinių sistemų programinės įrangos pirminio pripažinimo kriterijų ir savikainos, nenustatė naudingo tarnavimo laiko, neįregistravo apskaitoje ir nenurodė finansinėse ataskaitose, kaip nustatyta 13-jame VSAFAS „Nematerialusis turtas“.

Žemės ūkio ministerija, būdama informacinių sistemų valdytoja, nesivadovavo 13-uoju VSAFAS „Nematerialusis turtas“, nes nevertino sukurtų informacinių sistemų programinės įrangos pirminio pripažinimo kriterijų ir savikainos, nenustatė naudingo tarnavimo laiko, neįregistravo apskaitoje. Dėl to negalime patvirtinti, ar konsoliduotojoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis pateiktas nematerialiojo turto (A.I. eil.) 11 266,7 tūkst. Lt likutis ir Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis nurodytos 23 244,6 tūkst. Lt nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos (B.II. eil.) yra teisingi.

1.2.7. Dėl buhalterinės apskaitos tvarkymo Valstybinėje augalininkystės tarnyboje

Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos nevertino baudų sumokėjimo tikėtimumo ir skolos išieškojimo išlaidų santykio su gautina nauda ir apskaitoje neregistravo su baudomis susijusių gautinų sumų.

²⁴ Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas. 2011-12-15 Nr. XI-1807.

Tarnyba, vykdydama jos nuostatuose²⁵ nurodytas kontrolės funkcijas, nustačiusi pažeidimų, Administracinių teisės pažeidimų kodekso nustatyta tvarka skiria baudas, kurias pažeidėjai sumoka į Valstybinės mokesčių inspekcijos surenkamąją sąskaitą.

Audito metu nustatėme, kad Tarnyba, pajamas iš baudų pripažįsta tik tada, kai gaunami pinigai, tai yra, kai iš Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenų bazės gaunama informacija apie sumokėtas baudų sumas. Gautinos sumos, susijusios su baudomis, apskaitoje ar nebalansinėse sąskaitose neregistruojamos, nors prievolės įvykdymas (baudų sumokėjimas) yra labiau tikėtinas, negu neįvykdymas.

Atkreiptinas dėmesys, kad Tarnyba nevertino prievolės įvykdymo tikėtinumo ir skolos išieškojimo išlaidų santykio su gautina nauda ir apskaitos politikoje nepasirinko, kaip pripažinti iš baudų gautas pajamas, taigi nesivadovavo 10-ojo VSAFAS „Kitos pajamos“ 37 punktu ir apskaitoje neįregistravo bei finansinėse ataskaitose nenurodė gautinų sumų, susijusių su baudomis.

Valstybinė augalininkystės tarnyba neįvertino prievolės įvykdymo tikėtinumo ir skolos išieškojimo išlaidų santykio su gautina nauda, apskaitoje neįregistravo gautinų sumų, susijusių su apskaičiuotomis baudomis, taigi nesilaikė 10-ojo VSAFAS „Kitos pajamos“ 37 punkto.

Dėl to negalime patvirtinti, kad konsoliduotoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis nurodyti kitų gautinų sumų (C.III.6 eil.) likučiai – 29,1 (iš 20 933,5) tūkst. Lt, kitų mokėtinų sumų biudžetui (E.II.6.2 eil.) likučiai – 0 (iš 545,2) tūkst. Lt, ir Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis pateikti pagrindinės veiklos kitų pajamų (A.III.1 eil.) – 12 789,7 (iš 47 104,5) tūkst. Lt, pervestinių pagrindinės veiklos kitų pajamų (A.III.2 eil.) – 10 381,9 (iš 180 845,8) tūkst. Lt – duomenys yra teisingi.

Dalis valstybės nekilnojamojo turto, kurį patikėjimo teise valdo, naudoja ir juo disponuoja Valstybinė augalininkystės tarnyba, 2012 m. nebuvo naudojamas (bendras plotas 643,1 kv. m).

Tarnybos nenaudojamos patalpos

Patalpos, adresas	Plotas, kv. m	Balansinė vertė, Lt 2012-12-31	Paskaičiuotas nusidėvėjimas, Lt 2012 m.
Butas/patalpa-butai, su rūsiu, Erfurto g. 34-48, Vilnius	77,65	15 414,00	471,24
Administracinis pastatas, Pelesos g. 85, Vilnius	489,37	395 576,00	7 198,80
Kiti statiniai (inžineriniai) - Kiemo statiniai (metalinė tvora), Pelesos g. 85, Vilnius	-	7 465,00	617,79

²⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010-05-24 įsakymu Nr. 3D-490.

Administracinis pastatas, Saracėnų g. 3, Vilnius	76,08	37 027,00	502,32
Viso:	643,1	455 482,00	8 790,15

Kadangi Tarnyba sprendimų dėl patalpų tolimesnio naudojimo ar perdavimo nepriėmė, dėl to buvo priversta išlaikyti nenaudojamas patalpas, kurių išlaikymui 2012 m. patyrė 5,4 tūkst. Lt šių patalpų išlaikymo išlaidų. Tai vertiname kaip neefektyvų lėšų naudojimą, nes tarnyba neužtikrino, kad jos patikėjimo teise valdomas turtas būtų tvarkomas racionaliai, efektyviai ir siekiant visuomeninės naudos, kaip nurodyta Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo²⁶ 8¹ straipsnio 1 – 3 punktuose.

Nesilaikydama 12-ojo VSAFAS „Ilgalaikis materialusis turtas“ 46 punkto reikalavimo, kad viešojo sektoriaus subjekto veikloje nebenaudojamo (pavyzdžiui, pripažinto nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti) ilgalaikio materialiojo turto vieneto nusidėvėjimas neskaičiuojamas nuo kito mėnesio, kai turtas nebenaudojamas, pirmos dienos, Tarnyba nepagrįstai skaičiavo nurodytų patalpų, pastatų ir kitų statinių, kurie 2012 metais nebuvo naudojami, nusidėvėjimą.

Tarnyba, 2012 m. patyrusi 5,4 tūkst. Lt išlaidų nenaudojamoms patalpoms išlaikyti, neužtikrino racionalaus turto tvarkymo, taigi nesivadovavo Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nurodytais efektyvumo ir racionalumo principais. Be to, nesivadovaudama 12-ojo VSAFAS 46 p., apskaitoje nepagrįstai užregistravo 8,8 tūkst. Lt nenaudojamo nekilnojamojo turto nusidėvėjimą. Dėl to konsoliduotoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis pastatų (A.II.2 eil.) ir infrastruktūros ir kitų statinių (A.II.3 eil.) likutis nurodytas atitinkamai 8,2 tūkst. Lt ir 0,6 tūkst. Lt mažesnis, o Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2011 m. gruodžio 31 d. duomenis nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos (B.II eil.) nurodytos 8,8 tūkst. Lt didesnės.

Valstybinė augalininkystės tarnyba, apskaitoje užregistruotą 256,8 tūkst. Lt mokėtinų sumų į valstybės biudžetą (už turto nuomą, parduotą žemės ūkio produkciją, suteiktas veislių tyrimo paslaugas ir pavogtą turtą) likutį 2012 m. finansinėse ataskaitose klaidingai nurodė kaip kitus trumpalaikius įsipareigojimus.

Mokėtinų į valstybės biudžetą sumų likučiai pagal 2012-12-31 apskaitos duomenis

Buhalterinė sąskaita	Suma, Lt
68160010 Kitos pervestinos sumos už turto naudojimą	22 194,00
68170010 Pervestinos sumos už parduotas prekes	212 669,88
68170020 Pervestinos sumos už suteiktas paslaugas	6 342,87

²⁶ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (su vėlesniais pakeitimais).

68190030 Kitos pervestinos sumos į valstybės biudžetą	15 614,76
Viso:	256 821,51

Valstybinė augalininkystės tarnyba mokėtinas sumas į valstybės biudžetą finansinėse ataskaitose neteisingai priskyrė kitiems įsipareigojimams, todėl konsoliduotojoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis kitų trumpalaikių įsipareigojimų (E.II.12 eil.) likutis nurodytas 256,8 tūkst. Lt didesnis, o kitų mokėtinų sumų biudžetui (E.II.6.2 eil.) likutis – šia suma mažesnis.

2. Pastebėjimai dėl valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo

2.1. Dėl valstybės biudžeto lėšų, skirtų kitiems subjektams finansuoti

Valstybės kontrolė ankstesnio ir šio audito metu²⁷ atkreipia ministerijos dėmesį, kad asignavimai kitiems subjektams, kurie atitinka Biudžeto sandaros įstatyme nustatytą kito subjekto apibūdinimą, buvo suplanuoti ir skirti ne pagal visus išlaidų ekonominės klasifikacijos kodus.

Ministerija 2012 metais dalį (1 098,2 tūkst. Lt) biudžeto asignavimų labdaros ir paramos fondui „Maisto bankas“, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijai, tradicinei religinei bendrijai Lietuvos Caritas, VĮ „Pieno tyrimai“ finansuoti (darbo užmokesčio, komunalinių paslaugų ir kitoms išlaidoms apmokėti) suplanavo ir skyrė pagal išlaidų einamiesiems tikslams ekonominės klasifikacijos kodą (2.8.1.1.1.02), tai yra nepaskirsčiusi jų pagal visus išlaidų ekonominės klasifikacijos kodus, kaip nurodyta Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių²⁸ 79¹.4 punkte.

2012 metais ministerijos su kitais subjektais sudarytos sutartys

Ministerija pagal sutartis: 2012-02-14 Nr. 8P-12-027, 2012-02-15 Nr. 8P-12-028 ir 2012-03-06 Nr. 8P-12-048, kitiems subjektams (labdaros ir paramos fondui „Maisto bankas“, asociacijai Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijai, tradicinei religinei bendrijai Lietuvos Caritas) skyrė atitinkamai 79,9 tūkst. Lt, 171,5 tūkst. Lt ir 550,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų paramai skirtiems maisto produktams paskirstyti.

Ministerija pagal 2012-02-10 sutartį Nr. 8P-12-024 VĮ „Pieno tyrimai“ skyrė 296,8 tūkst. Lt (įskaitant 51,5 tūkst. Lt PVM) pieno gamintojų parduodamo pieno riebumo tyrimams pieno gamybos kvotų administravimo reikmėms atlikti.

Šie subjektai skirtas biudžeto lėšas naudojo darbo užmokesčiui, socialinio draudimo įmokoms mokėti, kitoms paprastosioms išlaidoms padengti, o ministerija šiems tikslams panaudotas lėšas registravo išlaidų einamiesiems tikslams (2.8.1.1.1.02) skirtame ekonominės klasifikacijos straipsnyje.

Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktu, minėtos įstaigos yra kiti subjektai, kuriems valstybės biudžeto lėšos maisto produktams skirstyti skiriamos

²⁷ Valstybės kontrolės 2012-09-26 raštas Nr. S-(10-2776)-2276.

²⁸ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 (su vėlesniais pakeitimais.)

vadovaujantis jų veiklą reglamentuojančiu įstatymu²⁹, todėl biudžeto lėšos jiems finansuoti turėtų būti planuojamos ir skiriamos pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius, tarp jų – išlaidoms, iš jų – darbo užmokesčiui mokėti ir turtui įsigyti.

Finansų ministerija rašte³⁰ Žemės ūkio ministerijai pateikė nuomonę dėl lėšų kitiems subjektams planavimo. Rašte nurodyta, kad tais atvejais, kuomet lėšos planuojamos skirti ne valdžios sektoriui, t. y. valstybės įmonėms, kurios yra rinkos prekių gamintojos ir paslaugų teikėjos, jas galima rodyti klasifikacijos straipsnyje 2.8 „Kitos išlaidos“ atitinkamai nurodant, kokiems tikslams skiriamos lėšos, t.y. einamiesiems tikslams ar kapitalui formuoti.

Mūsų nuomone, vadovaujantis egzistuojančiu teisiniu reglamentavimu, sudarant programų sąmatas esminių skirtumų tarp asignavimų valdytojui pavaldžių ir nepavaldžių įstaigų bei kitų subjektų nėra, tačiau Finansų ministerijos teikiama priešinga nuomonė nėra pagrįsta teisės aktais, todėl asignavimai minėtiems subjektams turi būti planuojami ir skiriami pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius.

Nesilaikydama Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 3 punkto ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 79¹.4 punkto reikalavimų, ministerija asignavimų kitiems subjektams (labdaros ir paramos fondui „Maisto bankas“, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijai, tradicinei religinei bendrijai Lietuvos Caritas, VĮ „Pieno tyrimai“) nepaskirstė pagal atskirus ekonominės klasifikacijos straipsnius. Panaudoti 1 098,2 tūkst. Lt asignavimai darbo užmokesčiui, socialinio draudimo įmokoms mokėti, kitoms paprastosioms išlaidoms dengti, Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2012-12-31 ataskaitoje neparodyti pagal jų ekonominę paskirtį.

Pagal 2012-02-10 sutartį Nr. 8P-12-024 su VĮ „Pieno tyrimai“ ministerija už atliktus privalomus pieno tyrimus iš Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros politikos formavimo ir administravimo programos (01 03) Valstybės reikmėms atliekamų pieno tyrimų (02 07) priemonei vykdyti skirtų lėšų sumokėjo 296,7 tūkst. Lt, iš jų – 51,5 tūkst. Lt PVM.

Ministerija nepirko paslaugų iš VĮ „Pieno tyrimai“ taikydama Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, o lėšas, vadovaudamasi Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktu, skyrė jos programos priemonei vykdyti, tai yra kaip kitam subjektui.

Pažymėtina, kad šie valstybės lėšomis finansuojami privalomieji pieno tyrimai neturėjo būti Pridėtinės vertės mokesčio įstatyme nurodytas PVM objektas, nes pagal Pridėtinės vertės mokesčio

²⁹Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos, Raudonojo Pasmėnulio ir Raudonojo Kristalo emblemos ir pavadinimo įstatymas, 2000-10-10 Nr. VIII-1978, 7 str. ir 10 str. 1 d. 6 p.

³⁰Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2011-07-14 raštas Nr. ((1.16-0203)-5K-1115851)-6K-1107646.

įstatymą³¹ PVM mokesčiu apmokestinamos paslaugos, kai jas teikiantis asmuo vykdo ekonominę veiklą, kuri nelaikoma viešųjų juridinių asmenų veikla ir kurią vykdyti šiuo atveju įpareigoja teisės aktas³².

Ministerija, finansuodama programos priemonės vykdymą, valstybės įmonei „Pieno tyrimai“, pervedė 51,5 tūkst. Lt daugiau, nepagrįstai sumokėdama pridėtinės vertės mokestį, už jos suteiktas paslaugas, kurios nėra PVM objektas.

2.2. Dėl valstybės biudžeto lėšų, skirtų nenumatytoms įmokoms į ES biudžetą naudojimui

Žemės ūkio ministerija 225,5 tūkst. Lt priemonės „Nenumatytos įmokos į ES biudžetą“ lėšų panaudojo dėl nustatyto finansinio pažeidimo vykdant Europos socialinio fondo finansuojamą projektą ir pritaikytų finansinių korekcijų patirtoms išlaidoms padengti.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Europos socialinio fondo agentūra ir Žemės ūkio ministerija (projekto vykdytojas) 2008-12-05 sudarė sutartį Nr. VP1-1.1-SADM-09-V-01-001/8P-525, pagal kurią pradėtas vykdyti Kaimo vietovių darbo jėgos persiorientavimo iš žemės ūkio į kitas veiklas skatinimo Lietuvoje projektas.

Žemės ūkio ministerija projektui vykdyti su uždarąja akcine bendrove 2009-09-18 pasirašė Dirbančiųjų žemės ūkyje ir kitų kaimo gyventojų mokymo paslaugų, kelionės paslaugų ir viešinimo paslaugų teikimo sutartį Nr. 8P-0252.

Europos socialinio fondo agentūra, atlikusi vykdant projektą patirtų ir deklaruotų išlaidų pagrįstumo tyrimą, nustatė, kad projekto vykdytoja, t. y. Žemės ūkio ministerija, netinkamai vykdė sutartinius įsipareigojimus: neužtikrino didžiosios dalies projekto tikslinės grupės dalyvių vežiojimo į mokymų vietas, agentūrai deklaravo su dalyvių vežiojimu susijusias išlaidas, nors šių išlaidų negalėjo pagrįsti jokiais Buhalterinės apskaitos įstatyme nustatytais apskaitos dokumentais. Agentūrai konstatavus, kad projekto vykdytoja neužtikrino tinkamo projekto administravimo ir sutartinių įsipareigojimų vykdymo, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija nusprendė³³ sumažinti Žemės ūkio ministerijai nustatytą didžiausią projekto tinkamų finansuoti išlaidų sumą – 225,5 tūkst. Lt – ir nurodė Žemės ūkio ministerijai šią sumą gražinti į Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos einamąją sąskaitą.

Žemės ūkio ministerija, neapskundusi šio sprendimo Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir nesiėmusi veiksmų, kad nustatytų asmenis (ministerijos darbuotojus ar paslaugų

³¹ Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas, 2002-03-05 Nr. IX-751, 3 str. 1 d. 3 p., 2 str. 8 d. ir 38 d.

³² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-10-11 nutarimo Nr. 987 3.2.4 p.

³³ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kanclerio 2011-07-21 potvarkis Nr. A3-79 „Dėl finansinės korekcijos už padarytą finansinį pažeidimą taikymo ES finansuojamo projekto „Kaimo vietovių darbo jėgos persiorientavimo iš žemės ūkio į kitas veiklas skatinimas Lietuvoje“ vykdytojui Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai ir pavedimo Europos socialinio fondo agentūrai“.

teikėjus), kaltus dėl pažeidimo, 225,5 tūkst. Lt grąžino³⁴ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai iš 2012 metais vykdomos Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros politikos formavimo ir administravimo programos priemonės „Nenumatytos įmokos į ES biudžetą“ lėšų.

Auditorių vertinimu, ministerijos išlaidos, nepagrįstos buhalterinės apskaitos dokumentais, negali būti apmokamos ir iš ministerijai programoms vykdyti skirtų valstybės biudžeto asignavimų, todėl ministerijos dokumentais nepagrįstos išlaidos – 225,5 tūkst. Lt, sumokėtos už bendrovių faktiškai nesuteiktas paslaugas, pripažįstamos žala ministerijai ir valstybės biudžetui.

Pažymėtina, kad ministerijoje drausminio nusižengimo tyrimas dėl šių pažeidimų buvo pradėtas tik praėjus daugiau kaip penkiems mėnesiams nuo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimo dėl lėšų grąžinimo ir daugiau kaip 3 mėnesiams po prašymo teismui panaikinti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimą atsiėmimo, vėliau buvo tik susirašinėjama dėl sumažintos paramos dydžio patikslinimo³⁵, nors žala nėra būtina sąlyga tyrimui dėl drausminio nusižengimo pradėti.

Ministerijos sudaryta drausminio nusižengimo tyrimo komisija nustatė, kad trys projektą vykde ministerijos darbuotojai netinkamai atliko pareigas ir taip pažeidė Darbo kodekso 228 ir 234 straipsnius, ministro įsakymą³⁶ ir jų pareigybės aprašymo nuostatas dėl projekto vykdymo. Komisija nustatė šių darbuotojų kaltę netinkamai vykdant pareigas, tačiau jų nenubaudė dėl suėjusio 6 mėnesių drausminės nuobaudos skyrimo senaties termino. Jei ministerija tyrimą būtų pradėjusi laiku, šie darbuotojai drausminės atsakomybės už komisijos nustatytus pažeidimus nebūtų išvengę, nes ministerijos komisija nustatė, kad projekto vykdytojai netinkamai pareigas atliko nuo 2010 m. gegužės 21 d. iki 2011 m. rugpjūčio 1 d. Ministerija komisijai pavedė išnagrinėti tik drausminės atsakomybės klausimą, nors drausminės ir materialinės atsakomybės klausimai turėtų būti nagrinėjami kartu, nes Darbo kodekso 258 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad darbdavio nurodymas išieškoti šią žalą gali būti priimamas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo žalos paaikšėjimo dienos.

Atkreipiame dėmesį, kad, komisijai nustačius kaltę netinkamai projektą vykdžiusių darbuotojų veiksmuose, ministerijai atsirado visos sąlygos 225,5 tūkst. Lt sumą, panaudotą neturint pagrindžiančių apskaitos dokumentų, iš jų išieškoti teismine tvarka, nes Darbo kodekso 27 straipsnio 2 dalyje ieškiniui dėl žalos atlyginimo nustatytas trejų metų senaties terminas.

³⁴ Žemės ūkio ministerijos kanclerio 2012-01-11 potvarkis Nr. 4D-5.

³⁵ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kanclerio 2011-07-21 potvarkis Nr. A3-79, Žemės ūkio ministerijos kanclerio 2012-01-12 potvarkis Nr. 4P-14 „Dėl komisijos galimam darbo drausmės pažeidimui ištirti sudarymo“. Žemės ūkio ministerijos 2013-07-04 rašte Nr. 2D-3413(7.5) pateikta informacija apie 2011-09-29 atsiimtą ieškinį.

³⁶ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2011-02-22 įsakymas Nr. 3D-155 (2011-11-11 įsakymo Nr. 3D-819 redakcija).

Ministerija, atsisakydama jai padarytos žalos išieškojimo galimybių, projektą vykdžiusių darbuotojų netinkamą pareigų atlikimą įvardijo kaip tariamą, argumentavo tyčios jų veiksmuose nebuvimu bei padarytos žalos mažareikšmiškumu³⁷.

Su tokiu ministerijos atsakymu sutikti negalima. Ministerija aiškiai nenurodė, kodėl jos komisijos konstatuotą netinkamą pareigų vykdymą ji laiko tik tariamu ir neįrodytu. Tyčiniai veiksmai taip pat nėra vienintelė būtina sąlyga materialinei atsakomybei taikyti. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2011 m. gruodžio 19 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-535/2011 nurodė, kad „aiškindamas neteisėtos veikos, kaip materialinės atsakomybės sąlygos pagal Darbo kodeksą, sampratą, kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad neteisėta veika darbo teisiniuose santykiuose suprantama kaip darbo pareigų, nustatytų įstatymų, kitų norminių teisės aktų, tarp jų – vidaus, nevykdymas ar netinkamas vykdymas. Kiekviena darbuotojo kaltės forma (tyčia, neatsargumas) ir rūšis (tiesioginė ar netiesioginė tyčia, neatsargumas dėl per didelio pasitikėjimo ar nerūpestingumo) yra pakankama materialinei atsakomybei atsirasti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2009 m. gruodžio 18 d. nutartis civilinėje byloje AB „Mažeikių nafta“ v. I. D. (I. D.) ir kt., bylos Nr. 3K-3-446/2009). Taip pat ministerija aiškiai ir įtikinamai nepagrindė, kodėl už nesuteiktas paslaugas tiekėjams iš valstybės biudžeto sumokėta 225,5 tūkst. Lt suma yra mažareikšmė ir kodėl mažareikšmiškumas vertinamas nuo viso Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšomis finansuojamo projekto vertės (0,74 proc.).

Žemės ūkio ministerija, 225,5 tūkst. Lt biudžeto lėšų, panaudojusi jų tinkamai nepagrįsdama Buhalterinės apskaitos įstatymo 12 ir 13 straipsnių reikalavimus atitinkančiais apskaitos dokumentais, t.y. nepatvirtinus projekto dalyvių vežiojimo paslaugų suteikimo fakto, patyrė 225,5 tūkst. Lt žalą. Dėl ne laiku pradėto ir neišsamaus tyrimo ministerijoje netinkamai savo pareigas vykdę ministerijos darbuotojai liko nenubausti, o jų materialinės atsakomybės klausimas iš esmės nenagrinėtas.

2.3. Dėl veislininkystei finansuoti skirtų paramos lėšų

Ankstesnio audito metu³⁸ atkreipėme dėmesį, kad ministerijai valstybės biudžeto lėšomis finansuojant pagalbą gyvulių veislininkystei stokojama, kontrolės procedūrų, užtikrinančių teisėtą ir efektyvų šių lėšų panaudojimą, tačiau skirstant valstybės biudžeto lėšas 2012 metais esminių pokyčių neįvyko.

Ministerijai nesiėmus pakankamai veiksmingų priemonių dėl lėšų pagalbai veislininkystei skyrimo ir jų naudojimo kontrolės, Žemės ūkio rūmai neįgyvendino ministerijos 2012 metais raštu³⁹

³⁷ Žemės ūkio ministerijos 2013-07-04 raštas Nr. 2D-3413(7.5).

³⁸ Valstybinio audito ataskaita, 2012-07-19 Nr. FA-P-10-6-50 skelbiama tinklalapyje www.vkontrole.lt

³⁹ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2012-11-29 raštas Nr. 2D-6120(11.74).

teiktų nurodymų: neparengė ir nepatvirtino gyvūnų kilmės knygų rengimo ir tvarkymo individualių kriterijų, o ministerijai teikė tik juridinės galios neturinčius dokumentus, t. y. įvairių Žemės ūkio rūmų padalinių posėdžių protokolus, kuriuose buvo svarstomi kilmės knygų rengimo ir tvarkymo individualių kriterijų nustatymo klausimai.

Žemės ūkio rūmų paraiškose gauti pagalbą veislininkystei pateikiama informacija nepagrindžia prašomos paramos dydžio, nepateikiami lėšų poreikio skaičiavimai, nepateikiami patvirtinti lėšų paskirstymo gyvūnų grupėje individualūs kriterijai, projekto pagrindimas neišsamus, neargumentuotas, nenurodomi siekiami rezultatai ir priemonių jiems pasiekti būdai, kiekybiniai projekto įgyvendinimo rodikliai. Ministerijai pavaldi Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba paraiškų gauti paramą veislininkystei tinkamumą ir prašomų finansuoti projektų pagrįstumą vertina tik formaliai, nes Pagalbos veislininkystei taisyklė⁴⁰ ir Tarnybos patvirtintoje paraiškų vertinimo procedūroje⁴¹ paraiškų duomenų detalus pateikimas ir jų vertinimas iš esmės nenumatyti. Procedūros 12 p. nurodyta, kad darbuotojas, atlikdamas administracinį vertinimą, turi įvertinti, ar pateikta tiksli informacija apie pareiškėją, ar pateikta informacija apie projektą, prašomas nacionalinės paramos lėšas ir panašiai. Taigi tokios paraiškos vertinimas yra formalus, nes joje nėra duomenų, kuriuos būtų galima vertinti. Paraiškas vertinanti pagalbos veislininkystei komisija⁴² iš esmės neturi ką vertinti, nes paraiškose nepateikiama detali informacija apie prašomą pagalbą.

Remiantis pagalbos veislininkystei komisijos rekomendacijos pagrindu priimtu ministro įsakymu⁴³ paramos gyvulių veislininkystei priemonei įgyvendinti Žemės ūkio rūmams buvo skirta 1 600 tūkst. Lt, nors nebuvo užtikrinta, kad rūmai skirtas valstybės biudžeto lėšas pagal aiškius ir skaidrius kriterijus gautų ir paskirstytų tam tikrų gyvūnų valstybės remiama veislininkyste užsiimančioms asociacijoms.

Nesant Žemės ūkio rūmų su asociacijomis sudarytose sutartyse nustatytų privalomų atlikti užduočių kiekio ir jų įvertinimo dydžių, nėra galimybės įvertinti, ar asociacijos paramos veislininkystei lėšas naudojo teisėtai, ekonomiškai, efektyviai ir rezultatyviai.

Darbo grupė⁴⁴, sudaryta iš ministerijos, tarnybos ir Nacionalinės mokėjimo agentūros darbuotojų, atlikusi tikrinimus Žemės ūkio rūmuose ir gyvulių augintojų asociacijose, pateikė išvadą, kad rūmai, sudarydami sutartis su veislininkystės institucijomis, nepatvirtino lėšų panaudojimo sąmatų, kad būtų galima įvertinti lėšų panaudojimą pagal tikslinę paskirtį, kaip nurodyta Pagalbos veislininkystei taisyklių 4 punkte, nenustatė asociacijoms kiekinį užduočių, darbų atlikimo terminų. Nors ir nustačius, kad Žemės ūkio rūmai neužtikrina skaidraus ir teisingo

⁴⁰ Patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010-03-30 įsakymu Nr. 3D-290.

⁴¹ Patvirtinta Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2012-08-03 įsakymu Nr. 1A-46.

⁴² Sudaryta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010-04-20 įsakymu Nr. 3D-360.

⁴³ Žemės ūkio ministro 2012-07-10 įsakymas Nr. 3D-756 "Dėl 2012 m. Kaimo plėtros ir verslo skatinimo programos (valstybės biudžeto lėšos) (01 01) priemonei "Parama veislininkystei" (01 16) įgyvendinti skirtų lėšų paskirstymas pagal projektus ir lėšų gavėjų sąrašo patvirtinimas".

⁴⁴ Sudaryta Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos direktoriaus 2012-11-12 įsakymu Nr. 1A-57.

valstybės biudžeto lėšų, skirtų veislininkystei remti panaudojimo, tarnyba agentūrai nurodė⁴⁵, kad kilmės knygas asociacijos tvarko tinkamai, kartu toje pažymoje konstatuodama, kad Žemės ūkio rūmų ir veislininkystės institucijų sudarytose sutartyse nenustatytos užduotys, privalomi atlikti darbų kiekiai ir jų įvertinimo dydžiai, todėl vertinamas tik veislininkystės darbų tinkamumas. Agentūra, vadovaudamasi pateikta pažyma, rūmams pervedė 1 600 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, skirtų gyvulių kilmės knygoms tvarkyti ir pildyti.

Žemės ūkio ministerija, kaip asignavimų valdytoja, sudarydama lėšų skyrimo sutartį neišnaudojo visų galimybių, kad paramos veislininkystei lėšos būtų naudojamos vadovaujantis teisės aktuose⁴⁶ nustatytu reikalavimu – užtikrinant programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą.

Lėšų skirstymas veislininkystės asociacijoms, nesant patvirtintų paramos gavimo kriterijų paramai gauti, galėjo turėti įtakos ir neefektyviam lėšų naudojimui kilmės knygoms rengti. Audito metu pastebėjome, kad Žemės ūkio rūmai, naudodamiesi savo išskirtine padėtimi – galimybe skirstyti valstybės biudžeto lėšas nenustačius privalomų kriterijų ir neatlikus paskaičiavimų, iš kai kurių asociacijų gauna dalį (3 proc.) jų gautos valstybės biudžeto lėšų paramos kilmės knygoms rengti.

Neefektyvaus lėšų, skirtų asociacijoms pagal sutartis, naudojimo pavyzdys

Veislininkystės asociacijos Valstybės kontrolei pateikė informaciją, kad Žemės ūkio rūmai 2012-07-02, prieš sudarant paramos kilmės knygų rengimo ir tvarkymo paslaugų pirkimo-pardavimo sutartis (2012-08-08), vienašališkai parengė ir išsiuntė veislininkystės asociacijoms paslaugų teikimo sutartis, pagal kurias įsipareigojo suteikti veislininkystės asociacijoms konsultavimo paslaugas veislininkystės klausimais. Visoms veislininkystės įstaigoms sutartyje nustatyta paslaugų kaina lygi 3 proc. lėšų, nurodytų kilmės knygų rengimo ir tvarkymo paslaugų pirkimo-pardavimo sutartyse.

Paramos kilmės knygų rengimo ir tvarkymo sutartis				Žemės ūkio rūmų asociacijoms pateiktos pasirašyti Konsultacijų veislininkystės klausimais sutartys			
Data	Nr.	Suma, Lt	3 proc., Lt	Data	Nr.	Suma, Lt	Apmokėta
2012-08-08	2012/PV-03	21 1943	6 358,29	2012-07-02	2012/07/02-03	6 358,68	Nepateikta informacija
2012-08-08	2012/PV-10	100 880	3 026,4	2012-07-02	2012/07/02-10	3 026,4	Nepateikta informacija
2012-08-08	2012/PV-06	60 180	1 805,4	2012-07-02	2012/07/02-06	1 805,25	1805,24 2013-01-03
2012-08-08	2012/PV-01	272 311	8 169,33	2012-07-02	2012/07/02-01	8 169,16	8169,13 2013-01-03
2012-08-08	2012/PV-05	108 146	3 244,38	2012-07-02	2012/07/02-05	3 244,2	Nepateikta informacija
2012-08-08	2012/PV-17	42 640	1 279,2	2012-07-02	2012/07/02-17	1 281	1281 2013-01-02
2012-08-08	2012/PV-11	82 850	2 485,5	2012-07-02	2012/07/02-11	2 485,2	Nepateikta informacija
2012-08-08	2012/PV-12	77 900	2 337	2012-07-02	2012/07/02-12	2 337,29	2 337,29 2013-01-04
2012-08-08	2012/PV-14	63 100	1 893	2012-07-02	2012/07/02-14	1 893	Nepateikta informacija

⁴⁵ 2012-12-13 Pažyma apie veislininkystės darbų įvykdymą Nr. 6V-41.

⁴⁶ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 1 d. 7 p., 7 str. 1 p.; Valstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 79¹.8 p.

Nesant jau minėtų ministerijos ar Žemės ūkio rūmų nustatytų pagalbos veislininkystei skirtų valstybės lėšų paskirstymo veislininkystės institucijoms kriterijų, veislininkystės institucijos tampa priklausomos nuo joms lėšas skiriančių Žemės ūkio rūmų ir todėl negali visiškai laisvai nuspręsti sudaryti ar nesudaryti konsultacijų su rūmais sutarčių, taip neužtikrinamas Civilinio kodekso 6.156 straipsnyje numatytas įtvirtintas sutarties laisvės principas.

Ministerija nevykdė Biudžeto sandaros įstatyme nustatytos prievolės asignavimų valdytojui užtikrinti programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą, nes skyrė lėšas (1 600 tūkst. Lt) Žemės ūkio rūmams, kurie turėjo jas paskirstyti gyvūnų kilmės knygoms rengti ir tvarkyti, jiems neįvykdžius reikalavimo patvirtinti gyvūnų kilmės knygų rengimo ir tvarkymo individualius kriterijus, nenustačius kieikinių užduočių ir nesudarius lėšų naudojimo sąmatų.

Nacionalinė mokėjimo agentūra, neatsižvelgusi į Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos sudarytos darbo grupės tikrinimo išvadas, kad Žemės ūkio rūmai neužtikrina skaidraus ir teisingo valstybės biudžeto lėšų, skirtų veislininkystei remti naudojimo, Žemės ūkio rūmams pagal sutartį pervedė 1 600 tūkst. Lt.

Dėl nurodytų dalykų nebuvo užtikrintas efektyvus ir ekonomiškasis valstybės biudžeto lėšų skyrimas gyvulių kilmės knygoms rengti ir tvarkyt bei jų panaudojimas.

2.4. Dėl lėšų skyrimo žirgų genetiniams ištekliams išsaugoti

Atlikę 2011 metų finansinį (teisėtumo) auditą, valstybinio audito ataskaitoje⁴⁷ pažymėjome, kad ministerija Kaimo plėtros ir verslo skatinimo programos (kodas 01.001) lėšas žirgų genetiniams ištekliams išsaugoti paskirstė nenustačiusi jų poreikio pagrįstais skaičiavimais, padidinusi pradinėse sutartyse su žirgynais nustatytą finansavimą, nekeitusi darbų apimčių, skyrė biudžeto lėšų beveik 2 kartus didesniai reproduktorių linijų ir šeimų skaičiui išlaikyti nei numatyta programoje⁴⁸, be to, finansavo veislių, neįtrauktų į Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programą, išlaikymą.

Neatsižvelgus į Valstybės kontrolės rekomendacijas, tai yra Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos administravimo taisyklėse nustatytoje selekcinis branduolius laikančių subjektų finansavimo tvarkoje nenumačius konkrečių kriterijų, ministro

⁴⁷ Valstybinio audito ataskaitos: 2011-05-31 Nr. FA-P-10-7-57 ir 2012-07-19 Nr. FA-P-10-6-50, skelbiama tinklalapyje www.vkontrole.lt

⁴⁸ Žemės ūkio ministro 2008-02-06 įsakymu Nr. 3D-58 patvirtinta Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa (su vėlesniais pakeitimais).

įsakymu⁴⁹ selekcinis branduolius laikantiems subjektams žirgų genetinių išteklių išsaugojimui 2012 m. skirta 2 363 tūkst. Lt.

Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos finansavimo ir probleminių klausimų sprendimo komisijos 2012 metų protokoluose⁵⁰ nenurodyti lėšų skyrimo Lietuvos sveikatos mokslų universiteto padalinio Gyvulininkystės instituto Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių apsaugos koordinavimo centrui, UAB „Šeduvos avininkystė“ bei žirgynams kriterijai, tačiau protokoluose pažymima, kad lėšos trims žirgynams paskirstytos atsižvelgiant į laikomų gyvūnų skaičių.

Nors taisyklėse numatyta lėšas paskirstyti remiantis ūkinių gyvūnų bandos struktūra bei prižiūrimų ūkinių gyvūnų, VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centre įtrauktų į apskaitą einamųjų metų sausio 1 d., skaičiumi, tačiau neatlikti apskaičiavimai, kiek kainuoja vieno selekcinio branduolio išlaikymas per mėnesį. Be to, taisyklėse nurodyta lėšas Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių apsaugos koordinavimo centrui ir selekcinis branduolius laikantiems subjektams skirstyti atsižvelgiant į pateiktą lėšų poreikį. Išnagrinėjus 2012 m. sausio mėn. subjektų pateiktas pažymas apie planuojamą metinį lėšų poreikį išlaidoms, susijusioms su ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimu, apmokėti, nustatyta, kad subjektai pateikė tik poreikio dydį ir nepridėjo šių išlaidų apskaičiavimo.

Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos⁵¹ 7.2.3 punkte nurodytas vienas iš svarbiausių ūkinių genofondo gyvūnų selekcinis branduolių uždavinių – išlaikyti ne mažiau kaip 4 reproduktorių linijas ir 4 šeimas. Žemės ūkio ministerija, kaip ir 2011 m., finansuoja daugiau nei numatyta programoje kiekvienos iš saugomų veislių linijų ir šeimų:

Saugomos veislės	Pagal sutartis numatyta išsaugoti											
	LSMU Gyvulininkystės instituto 2012-02-28 sutartis Nr. 3P-12-035		UAB Vilniaus žirgyno 2012-02-28 sutartis Nr. 3P-12-037		UAB Sartų žirgyno 2012-02-28 sutartis Nr. 3P-12-036		UAB Nemuno žirgyno 2012-02-28 sutartis Nr. 3P-12-047		IŠ VISO		UAB Lietuvos žirgynas 2012-07-02 sutartis Nr. 3P-12-138	
	Linijos	Šeimos	Linijos	Šeimos	Linijos	Šeimos	Linijos	Šeimos	Linijos	Šeimos	Linijos	Šeimos
Žemaitukai	3	4	4	4	-	-	-	-	7	8	4	3
Stambieji žemaitukai			3	4	2	6	-	-	5	10	4	9
Trakėnai			3	8	-	-	6	10	9	18	8	18
Lietuvos sunkieji			3	-	2	2	2	3	7	5	3	6

Paaikškinimai dėl ministerijos sudarytų sutarčių su žirgynais ir jų reorganizacijos

2012-02-28 sutartis Nr. 8P-12-037 su UAB Vilniaus žirgynu, numatyta skirti 513,0 tūkst. Lt, skirta 255,5 tūkst. Lt (per I pusmetį).

⁴⁹ Žemės ūkio ministro 2012-01-19 įsakymas Nr. 3D-40 „Dėl 2012 m. Žemės ūkio ministerijos vykdomų programų sąmatų pagal priemones patvirtinimo“ (2012-09-04 įsakymo Nr. 3D-706 redakcija).

⁵⁰ Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos finansavimo ir probleminių klausimų sprendimo komisijos, sudarytos žemės ūkio ministro 2010-05-06 įsakymu Nr. 3D-432, posėdžio protokolai: 2012-01-27 Nr. 8D-47(5.50); 2012-03-15 Nr. 8D-128 (5.50).

⁵¹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008-02-06 įsakymu Nr. 3D-58.

2012-02-28 sutartis Nr. 8P-12-036 su UAB Sartų žirgynu. numatyta skirti 338,0 tūkst. Lt, skirta 167,1 tūkst. Lt (per I pusmetį).
012-03-19 sutartis Nr. 8P-12-065 su UAB Sartų žirgynu. numatyta skirti 50,0 tūkst. Lt., skirta – 50,0 tūkst. Lt.
2012-02-28 sutartis Nr. 8P-12-047 su AB Nemuno žirgynu, numatyta skirti 708,0 tūkst. Lt, skirta 351,0 tūkst. Lt (per I pusmetį).
Viso pagal sutartis žirgynams buvo numatyta skirti 1609,0 tūkst. Lt, skirta – 823,6 tūkst. Lt.
2012 metų birželio mėn. UAB Vilniaus žirgynas, AB Nemuno žirgynas, UAB Sartų žirgynas pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.97 straipsnio 4 dalį sujungimo būdu reorganizuoti į UAB Lietuvos žirgynas.
Ministerija 2012-07-02 su UAB Lietuvos žirgynas sudarė sutartį Nr. 8P-12-138, pagal kurią bendrovei Lietuvos ūkinių gyvūnų genetiniams ištekliams išsaugoti numatė skirti 785,4 tūkst. Lt. (reorganizuotiems žirgynams 2012 metų III-IV ketvirčiais numatytų skirti ir neskirtų asignavimų suma).
2012-09-19 papildoma sutartis su UAB Lietuvos žirgynu Nr. 8P-12-164, numatyta skirti ir skirta 369,0 tūkst. Lt.
2012-11-15 papildoma sutartis su UAB Lietuvos žirgynu Nr. 8P-12-1188, numatyta skirti ir skirta 385,0 tūkst. Lt.

Sujungus tris žirgynus ir pasirašius sutartį su UAB Lietuvos žirgynu joje numatyta išlaikyti saugomų veislių bandas pagal mažesnę genealoginių linijų ir šeimų skaičių, nei buvo numatyta sutartyse su trimis žirgynais atskirai, nesumažinus reorganizuotiems žirgynams 2012 m. III–IV ketvirčiais bendrai numatytų skirti lėšų (785,4 tūkst. Lt). Pažymėtina, kad po reorganizacijos UAB Lietuvos žirgyne išlaikomas Lietuvos sunkiųjų arklių linijų skaičius tapo mažesnis, nei numatyta programoje – 3 vietoje 4, nors iki tol veikę trys žirgynai išlaikė 7 šios veislės linijas. Sutartyje nenurodyta, kad per metus gali būti padidintos lėšos priemonei vykdyti, tačiau bendrovės finansavimas ne tik nebuvo sumažintas, bet, nepadidinus darbų apimčių, papildomai skirta 754,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų.

Žemės ūkio ministerija, kaip asignavimų valdytoja, neišnaudojo visų galimybių, kad lėšos genetiniams ištekliams išsaugoti būtų naudojamos vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatyme⁵² įtvirtintu reikalavimu – užtikrinti programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą.

Ministerija neužtikrino 2 363 tūkst. Lt asignavimų, skirtų žirgų genetiniams ištekliams išsaugoti, efektyvaus ir rezultatyvaus naudojimo, kaip nustato Biudžeto sandaros įstatymas, nes neatsižvelgė į ankstesnio audito rekomendacijas ir lėšas žirgų genetiniams ištekliams išsaugoti 2012 metais paskirstė bei panaudojo nepagrindusi jų poreikio realiais skaičiavimais, lėšas skyrė daugiau kaip 2 kartus didesniai, nei numatyta programoje, reproduktorių linijų ir šeimų skaičiui išlaikyti, kaip pakankamas uždaviniui dėl genofondo gyvūnų selekcinė branduolių įgyvendinti. Be to, reorganizavus žirgynus ir sumažinus išlaikomų saugomų veislių genealoginių linijų ir šeimų skaičių (Lietuvos sunkiųjų veislės linijų skaičius tapo net mažesnis nei numatytas programoje) ir nepadidinus darbų apimčių, papildomai skirta dar 754 tūkst. Lt.

Žemės ūkio ministerija, įgyvendindama Valstybės kontrolės teiktą rekomendaciją „Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programai skiriamus asignavimus naudoti tik teisės

⁵² Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 1 d. 7 p., 7 str. 1 p.

aktais aiškiai įvardytų lietuviškų saugomų veislių išsaugojimui“ ir atsižvelgdama į Lietuvos trakėnų žirgų augintojų asociacijos argumentus⁵³, žemės ūkio ministro įsakymu⁵⁴ Trakėnų veislę įtraukė į saugomų veislių sąrašą.

Reikia pabrėžti, kad darbo grupė, žemės ūkio ministro sudaryta iš Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybos, Žemės ūkio ministerijos, Valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Gyvulininkystės instituto, UAB Lietuvos žirgynas specialistų⁵⁵, atlikusi Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos vertinimą, ataskaitoje⁵⁶ nurodė, kad vertėtų nusistatyti aiškius naujų veislių įtraukimo į programą kriterijus, be to, pastebėjo, kad Trakėnų veislės žirgai pasaulyje yra paplitę ir šiuo metu jiems išnykimo pavojus negresia. Atsižvelgiant į tokią darbo grupės nuomonę bei į tai, kad nebuvo nustatyti aiškūs naujų veislių įtraukimo į programą kriterijai, kyla pagrįstų abejonių, ar priimtas tinkamas ir pagrįstas ministerijos sprendimas Trakėnų veislę įtraukti į saugomų veislių sąrašą. Nepaisant to, kad šios veislės įtraukimas į saugomų veislių sąrašą yra abejotinas, o iki 2012 m. rugpjūčio ji nebuvo įtraukta į šį sąrašą, daugiausia genetinių išteklių išsaugojimo priemonės lėšų (1 151,8 tūkst. Lt) panaudota būtent Trakėnų veislei išsaugoti – išlaikomos 9 genealoginės linijos ir 18 šeimų.

Trakėnų veislės žirgų genofondui išsaugoti skirta 1 151,8 tūkst. Lt, nors atsižvelgiant į ministerijos darbo grupės pastebėjimus, kad nenustatyti aiškūs naujų veislių įtraukimo į programą kriterijai, trakėnų veislės žirgai pasaulyje yra paplitę ir šiuo metu jiems išnykimo pavojus negresia, šios veislės įtraukimas į saugomų veislių sąrašą yra abejotinas.

2.5. Dėl valstybės įmonės savininko kapitalo didinimo

Ministerijai neparengus Vyriausybės nutarimo dėl VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro savininko kapitalo didinimo projekto, valstybė negauna nustatyto dydžio mokesčio dalies už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise.

Ministerija, vykdydama investicinį projektą „Valstybės įmonės žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro žemės ūkio informacinės sistemos elektroninių viešojo administravimo paslaugų plėtra“ valstybės įmonei „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centrai“ skyrė

⁵³ Lietuvos Trakėnų žirgų augintojų asociacijos 2012-07-18 raštas Nr. 5.

⁵⁴ Žemės ūkio ministro 2012-08-02 įsakymas Nr. 3D-645 „Dėl žemės ūkio ministro 2008 m. vasario 6 d. įsakymo Nr. 3D-58 „Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos patvirtinimo“ pakeitimo“.

⁵⁵ Žemės ūkio ministro 2012-05-09 įsakymu Nr. 3D-334 sudaryta darbo grupė projekto „Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimas“ vertinimui.

⁵⁶ 2012-12-02 Vertinimo projektas „Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimas“, 2.1. dalis, 22 psl. Žemės ūkio ministerijos 2013-01-11 raštu Nr. 2D-163(16.21) pateiktas Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnybai ir Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.

1 998,9 tūkst. Lt, tačiau, nesilaikydama teisės aktu⁵⁷ neparengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto, kuriame turėjo būti nurodyta, kurioje nuosavo kapitalo dalyje – įmonės savininko kapitalo ar turtą, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkančio kapitalo – turėjo būti registruojamas įmonės turto iš centrai skirtų valstybės biudžeto lėšų sukurtos vertės padidėjimas.

Lėšų skyrimas VI Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centrai ir panaudojimas

Ministerija su VI „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“ 2012-05-23 pasirašė sutartį Nr. 8P-12-121, pagal kurią įsipareigojo iš Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros programos priemonei „Žemės ūkio informacinių ir kontrolės sistemų veiklos užtikrinimas“ numatytų lėšų centrai skirti 2 000 tūkst. Lt. Faktiškai skirta 1 998,9 tūkst. Lt, už kuriuos centras įsigijo programinę įrangą (licenciją) geografinės informacinės sistemos (GIS) sprendimams įgyvendinti, šis turtas pagal įstatymus nėra priskirtas tik valstybės nuosavybei ir pagal Valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymo 13 straipsnio 4 dalies nuostatas nelaikomas dotacija. Sutarties 5.7 punkte nurodyta, kad „Lietuvos Respublikos Vyriausybei priėmus sprendimą dėl Vykdytojo (Centro) nuosavo kapitalo dalies didinimo, gautomis valstybės biudžeto lėšomis turi būti padidintas nuosavas kapitalas valstybės įmonės savininko kapitalo dalyje.“

Centras skirtomis šiam turtui įsigyti lėšomis ministerijos, kaip įmonės savininko, kapitalo nepadidino, o gautas lėšas apskaitoje užregistravo kaip dotaciją, įsigytą programinę įrangą užpajamavo nematerialaus ilgalaikio turto sąskaitoje, nustatęs jam 3 metų amortizacijos laikotarpį.

Ministerija turėjo parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl centro savininko kapitalo padidinimo projektą, kurį Vyriausybei priėmus, centras turėjo padidinti savininko kapitalą lėšomis, gautomis iš ministerijos turtui įsigyti, t.y. 1 998,9 tūkst. Lt ir 2012 metų finansinėse ataskaitose nurodyti šia suma didesnę įmonės savininko kapitalą. Be to, vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise įstatymo⁵⁸ nuostatomis, centras privalo mokėti nustatyto dydžio mokestį už valstybės įmonės savininko patikėjimo teise įmonei perduotą turtą, kurio vertė prilyginama valstybės įmonės savininko kapitalui.

Taigi, nesant Vyriausybės nutarimo skirtomis lėšomis padidinti įmonės savininko kapitalą, centro kapitalo dydis 2012 m. pradžioje ir pabaigoje nesikeitė ir sudarė 6 193 tūkst. Lt. Atkreipiame dėmesį, kad turtas įsigytas už ministerijos iš investicijų programos skirtas lėšas patikėjimo teise priklauso centrai.

Vyriausybei nepriėmus atitinkamo sprendimo, centras lėšomis, gautomis iš ministerijos turtui įsigyti, t.y. 1 998,9 tūkst. Lt, nepadidino savininko kapitalo, nuo kurio, vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise įstatymo nuostatomis, turėjo mokėti nustatyto dydžio mokestį už valstybės įmonės savininko patikėjimo teise įmonei perduotą turtą, kurio vertė prilyginama valstybės įmonės savininko kapitalui.

⁵⁷ Valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymo (2011-12-01 įstatymo Nr. XI-1752 redakcija) 13 str., Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-05-16 nutarimu Nr. 536 patvirtinto Valstybės ir savivaldybės įmonės turto vertės padidėjimo registravimo įmonės savininko kapitalo ar turtą, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, atitinkančio kapitalo dalyse tvarkos aprašo 6 p.

⁵⁸ Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise įstatymas, 2004-07-08 Nr. IX-2332 (su vėlesniais pakeitimais).

Valstybės kontrolės pastebėjimai ir rekomendacijos dėl valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro savininko kapitalo didinimo iš valstybės biudžeto gautomis lėšomis turtui įsigyti jau buvo pateikti 2010 ir 2011 m. finansinio (teisėtumo) audito ataskaitose⁵⁹.

Ministerija valstybės įmonei Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centrui skyrė 1 998,9 tūkst. Lt valstybės investicijų programos lėšų turtui įsigyti, nurodydama šia suma padidinti įmonės savininko kapitalą, tačiau neparengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo, skirtomis lėšomis padidinti valstybės įmonės savininko kapitalą, projekto.

Vyriausybei nepriėmus atitinkamo sprendimo, valstybės įmonė skirtas lėšas pripažino dotacija, jomis nepadidino savininko kapitalo, nuo kurio valstybei sumokėta mažesnė mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise, dalis.

2.6. Dėl informavimo apie Europos Sąjungos paramą ir viešinimo paslaugų pirkimo Žemės ūkio ministerijoje

Žemės ūkio ministerija 2011 metais atviro konkurso būdu vykdė informavimo ir viešinimo apie Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą ir Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų ir viešinimo programą paslaugų pirkimą⁶⁰. Įvertinę šio pirkimo metu ministerijos atliktą tiekėjų pasiūlymų vertinimą, sutarties sudarymą ir jos vykdymą, nustatėme Viešųjų pirkimų įstatymo⁶¹ 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų skaidrumo, lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principų pažeidimų bei manome, kad pirkimo metu nepasiektas įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatytas viešojo pirkimo tikslas – nupirkti paslaugas, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

Konkurso pirkimo objektas buvo suskirstytas į tris dalis: 1 dalis – Informacijos sklaidos paslaugos nacionalinėje ir regioninėje televizijoje, radijuje, spaudoje ir internete; 2 dalis – Integruotų komunikacijų paslaugos; 3 dalis – Renginių organizavimo ir viešinimo paslaugos. Paslaugų teikimo trukmė – 24 mėnesiai, numčius galimybę jas pratęsti dar 12 kalendorinių mėnesių. Pagal atskiras pirkimo dalis pateikti pasiūlymai nurodyti ataskaitos 1 priede. 1 pirkimo dalyje savo pasiūlymus pateikė 4 tiekėjai – 4 jungtinės veiklos dalyvių grupės (sąlyginiai jų pavadinimai A, B, C ir D). Vykdam pirkimo procedūras tiekėjai pateikė ministerijai paklausimą dėl Atviro konkurso sąlygose esančių perkamų paslaugų matavimo kriterijų nesutapimų ir neaiškumų.

⁵⁹ Valstybinio audito 2011-05-31 ataskaita Nr. FA-P-10-7-57 ir 2012-07-19 ataskaita Nr. FA-P-10-6-50, skelbiama tinklapyje www.vkontrole.lt.

⁶⁰ Pirkimas Nr. 101094, 2011-02-19 paskelbtas Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje Nr. 2011/S 35-057718, 2011-02-23 paskelbtas Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje ir 2011-02-23 – „Informaciniuose pranešimuose“ Nr. 15.

⁶¹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (su vėlesniais pakeitimais).

Ši pirkimo dokumentų dalis buvo reikalinga tiekėjų pasiūlymo kainai apskaičiuoti. Pirkimo metu ministerija tiekėjams pateikė informaciją⁶² apie Atviro konkurso sąlygų pakeitimą (patikslinimą).

Ministerijos patikslintos atviro konkurso sąlygų nuostatos

1. 2 priedo 1 lentelės 1, 3, 6 ir 8 eilutėse dėl „straipsnių nacionalinėje, regioninėje ir rajoninėje, specializuotoje spaudoje parengimo“ matavimo vienetas „1 kv. cm“ buvo pakeistas į „1 vnt.“.
2. 2.3.1 punkto 1 lentelės 26 eilutėje „audio klipo transliavimo per regioninius radijus“ paslaugos matavimo vienetas „vnt.“ buvo pakeistas į „min.“ ir 2 priedo 1 lentelės 25 ir 26 eilutėse „audio klipo transliavimo“ matavimo vienetas „1 vnt.“ buvo pakeistas į „1 min.“.
3. 2 priedo 1 lentelės 27 eilutėje „audio klipų parengimo ir įgarsinimo nacionaliniams ir regioniniams radijams“ paslaugos matavimo vienetas „1 min.“ buvo pakeistas į „1 vnt.“.
4. 2 priedo 1 lentelės 34 eilutėje „vaizdo informacinės medžiagos, atrinkimo, publikavimo, archyvavimo portale (video kanale)“ paslaugos matavimo kriterijus „1 mėn.“ buvo pakeistas į „1 vnt.“.
5. 2 priedo 1 lentelės 42 eilutėje „internetu vartotojų duomenų bazės sukūrimo“ paslaugos matavimo kriterijus „1 val.“ buvo pakeistas į „1 vnt.“.

Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 2 straipsnio 21 dalimi ir 27 straipsnio 1 dalimi, tokie pirkimo dokumentų pakeitimai tapo atviro konkurso pirkimo dokumentų dalimi.

Ministerija pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo 39 straipsnio 2 dalies 2 punktą, nustatantį, kad perkančioji organizacija pasiūlymą turi atmesti, jeigu pasiūlymas neatitinka pirkimo dokumentuose nustatytų reikalavimų, nes pirkimo laimėtoju pripažino minėtų pirkimo sąlygų pakeitimų neatitinkantį D tiekėjo pasiūlymą (detali informacija pateikta ataskaitos 2 priede). Pirkimo nelaimėję A, B ir C tiekėjai pateikė ministerijos raštais pakeistas pirkimo sąlygas atitinkančius pasiūlymus⁶³.

Taip pat pažeista Viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio 3 dalies nuostata, kuria draudžiama sudarant pirkimo sutartį keisti pirkimo dokumentuose nustatytas sąlygas, nes su laimėjusiu D tiekėju sudarytoje sutartyje nurodyti pakeistų atviro konkurso sąlygų neatitinkantys perkamų paslaugų matavimo vienetai.

Atviro konkurso sąlygų pakeitimų neatitinkančios 2012 m. gegužės 4 d. sutarties Nr. 8P-12-109 1 priedo 1 lentelės nuostatos

1. 1, 3, 6 ir 8 eilutėse nurodyti „1 kv. cm“ matavimo vienetai matuojami paslaugos įkainiai, kurie neatitinka Atviro konkurso sąlygų 2 priedo patikslintose 1 lentelės 1, 3, 6 ir 8 eilutėse numatytų „1 vnt.“ paslaugos matavimo kriterijaus reikalavimų.
2. 25 ir 26 eilutėse nurodyti „1 vnt.“ matavimo vienetai matuojami paslaugos įkainiai, kurie neatitinka patikslintų atviro konkurso sąlygų 2.3.1 punkto 1 lentelės 26 eilutėje nurodytų „1 min.“ matavimo vieneto reikalavimų ir neatitinka patikslintų atviro konkurso sąlygų 2 priedo 1 lentelės 25 ir 26 eilutėse nurodytų „1 min.“ paslaugos matavimo kriterijaus reikalavimų.
3. 27 eilutėje nurodyti „1 min.“ matavimo vienetai matuojami paslaugos įkainiai, kurie neatitinka patikslintų atviro konkurso sąlygų 2 priedo 1 lentelės 27 eilutėje nurodyto „1 vnt.“ paslaugos matavimo kriterijaus reikalavimų.
4. 34 eilutėje nurodyti „1 mėn.“ matavimo vienetai matuojami paslaugos įkainiai, kurie neatitinka patikslintų atviro konkurso sąlygų 2 priedo 1 lentelės 34 eilutėje nurodytų „1 vnt.“ paslaugos matavimo kriterijaus reikalavimų.
5. 42 eilutėje nurodyti „1 val.“ matavimo vienetai matuojami paslaugos įkainiai, kurie neatitinka patikslintų atviro konkurso sąlygų 2 priedo 1 lentelės 42 eilutėje nurodytų „1 vnt.“ paslaugos matavimo kriterijaus reikalavimų..

⁶² Viešojo pirkimo komisijos 2011-03-28 posėdžio protokolas Nr. 2VP-38 (21.3), ministerijos 2011-03-29 raštas Nr. 2D-1664(6.2)

⁶³ Ministerija A, B ir C tiekėjų pasiūlymus atmetė dėl kitų pirkimo sąlygų reikalavimų neatitikimo.

Pirkimo metu ministerija taip pat pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio 3 dalį, kurioje nustatyta, kad sudarant pirkimo sutartį, joje negali būti keičiama pirkimo dokumentuose nustatytos pirkimo sąlygos, nes su laimėjusiu D tiekėju pasirašytos sutarties 9 punkte nurodė ministerijos išipareigojimą per 10 darbo dienų tiekėjui sumokėti 580 000 Lt dydžio avansą. Atviro konkurso sąlygose avanso mokėjimas numatytas nebuvo, priešingai – atviro konkurso sąlygų 2.10.5 punkte buvo nurodytas tiekėjo kvalifikacijos reikalavimas, kad tiekėjas privalo turėti 300 000 Lt arba ekvivalentinę sumą kita valiuta sukauptų apyvartinių lėšų arba galimybę gauti kreditą (paskolą), kurio pakaktų pirmiau minėtoms apyvartinėms lėšoms užtikrinti per visą sutarties vykdymo trukmę, o pirkimo dokumentuose nurodytų Pirkimo sutarties sąlygų 12.9 punkte nurodyta, kad ministerija sumoka tiekėjui už per mėnesį suteiktas paslaugas per 10 (dešimt) darbo dienų nuo paslaugų perdavimo akto pasirašymo bei sąskaitos faktūros ir straipsnių (kitų paslaugų suteikimo įrodymų) kopijų gavimo dienos. Analogišką Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio 1 ir 2 dalių ir 18 straipsnio 3 dalies pažeidimą ministerija padarė su E tiekėju pasirašiusi 2011 m. rugsėjo 23 d. sutartį Nr. 8P-11-0122 dėl Atviro konkurso sąlygų 2.3.2 punkte nurodytų perkamų paslaugų 2 dalies („Integruotų komunikacijų paslaugos“) teikimo, nes sutartyje nurodė pirkimo sąlygose nenurodytą 580 000 Lt dydžio avansą.

Ministerija pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio 3 ir 8 dalis, nes sudarydama ir vykdydama pirkimo sutartį su D tiekėju pakeitė laimėjusio tiekėjo pasiūlymo kainą ir pirkimo dokumentuose bei pasiūlyme nustatytas pirkimo sąlygas.

Atviro konkurso sąlygų 2.3.1 punkto 1 lentelės 43 eilutėje buvo nurodytas preliminarus Informacinės medžiagos viešinimo internetinėje žiniasklaidoje organizavimo ir koordinavimo paslaugos 1 vnt. per 24 mėnesių laikotarpį pirkimas, D tiekėjas savo pasiūlyme šią paslaugą įkainojo 6 050 Lt su PVM. Atviro konkurso sąlygų 2 priedo 2 lentelės 43 eilutėje buvo pateiktas reikalavimas skaičiuojant šios paslaugos vieno mėnesio vertę padauginti iš preliminarus 1 mėn. paslaugos kiekio 0,04 (1 vnt./24 mėn.), todėl savo pasiūlyme D tiekėjas 1 mėn. (1 vnt.) paslaugą įkainojo 6 050 Lt su PVM, šį įkainį padaugino iš reikalaujamo 0,04 ir savo pasiūlyme nurodė 242 Lt su PVM sumą. Pagal pirkimo sąlygas D tiekėjo pasiūlyta 242 Lt suma turi būti suprantama kaip paslaugos kaina, tą paslaugą teikiant ir mokant už ją visą 24 mėnesių sutarties laikotarpį tolygiai kas mėnesį. Ministerija visą D tiekėjo pasiūlyme nurodytą paslaugos vertę – 6 050 Lt – sutarties 1 priedo 1 lentelės 43 eilutėje nurodė kaip kasmėnesinį (1 mėn.) paslaugos įkainį ir už šias paslaugas vien per 5 mėn. sutarties vykdymo laikotarpį D tiekėjui sumokėjo 17 369,36 Lt didesnę sumą⁶⁴ nei sutartyje ir tiekėjo pasiūlyme nurodyta bendra šios paslaugos kaina.

⁶⁴ Pagal paslaugų perdavimo aktus: 2012-06-25 Nr. 7, 2012-07-24 Nr. 13, 2012-09-06 Nr. 29, 2012-10-30 Nr. 49, sumokėta 23 419,36 Lt su PVM (6 050 × 3) + 5 269,36), t. y. 17 369,36 Lt su PVM (23 419,36 – 6 050,00) daugiau.

Analogišką Viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio 3 ir 8 dalių pažeidimą ministerija padarė sumokėdama D tiekėjui už reklaminių skydelių interneto portalams sukūrimą, nes už 27 reklaminius skydelius, kurių kiekvieno sukūrimo kaina – 968,00 Lt su PVM, sumokėjo⁶⁵ 26 136,00 Lt su PVM (968×27), nors atviro konkurso sąlygų 2.3.1 punkto 1 lentelės 31 eilutėje, 2 priedo 2 lentelės 31 eilutėje ir sutarties 2 punkte nurodytas preliminarus didžiausias planuojamų sukurti reklaminių skydelių kiekis – 6. Tai pažeidžia ir Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies skaidrumo principą, nes skaidrumo principas įpareigoja perkančiąją organizaciją nuo paskelbimo apie pirkimą iki sutarties įvykdymo laikytis pirkimo dokumentuose, tiekėjo pasiūlyme ir sutartyje numatytų sąlygų, tačiau ministerija, pirkdama didesnę nei numatyta kiekį reklaminių skydelių sukūrimo paslaugų, neužtikrino skaidrumo principo laikymosi.

Be to, įvertinus prie vieno iš paslaugų perdavimo akto D tiekėjo pridėtą vaizdinę medžiagą apie 12 reklaminių skydelių kūrimą⁶⁶, nustatyta, kad tiekėjas sukūrė tik 4 reklaminius skydelius, todėl permokėta suma sudaro 7 744 Lt⁶⁷. Šie 4 reklaminiai skydeliai 12 kartų buvo talpinami įvairiose interneto portaluose ir kiekvieno talpinimo metu buvo įforminama, kaip naujo skydelio gamyba, kas neužtikrina, kad bus pasiektas tikslas – perkančiajai organizacijai įsigyti reikalingų paslaugų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

Sutarties 2 punkte ir atviro konkurso sąlygų 7 priedo V dalies 1.8 punkto 1 eilutėje buvo reikalaujama, kad vieno straipsnio nacionalinei spaudai (1 vnt.) apimtis turi būti nuo 900 iki 1 200 kv. cm. Sutarties vykdymo metu ministerija pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio 8 dalies nuostatas, kad pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu negali būti keičiamos, nes D tiekėjui sumokėdavo ir už pirkimo sąlygų reikalavimų neatitinkančius kelis kartus mažesnės apimties straipsnius⁶⁸.

Ministerija informavimo apie Europos Sąjungos teikiamą paramą žemės ūkiui aktualijas informavimo ir viešinimo paslaugas pirkė pažeisdama Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytus skaidrumo, lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principus, 39 straipsnio reikalavimus dėl tiekėjų pasiūlymų vertinimo ir 18 straipsnio reikalavimus dėl sutarties sudarymo ir vykdymo, nes pirkimo sąlygų reikalavimų neatitikusį tiekėjo pasiūlymą pripažino laimėjusiu, sudarydama sutartį su dviem tiekėjais pakeitė pirkimo dokumentuose nustatytas pirkimo sąlygas, o pirkimo sutarties vykdymo metu pakeitė sutarties nuostatas.

⁶⁵ Pagal paslaugų perdavimo aktus: 2012-09-06 Nr. 29 ir 2012-10-30 Nr. 49.

⁶⁶ 2012-09-06 tiekėjo pateiktas paslaugų priėmimo-perdavimo aktas Nr. 29.

⁶⁷ $968 \times (12 - 4)$, t. y. permokėta suma sudaro 7 744 Lt (su PVM).

⁶⁸ Ūkininkai vilios vilniečius, „Lietuvos rytas“ 2012-10-05 (225 kv. cm); Ūkininkai savo gėrybėmis vilios vilniečius, „Respublika“ 2012-10-05 (258 kv. cm); Kas gali pasitraukti iš prekinės žemės ūkio gamybos, „Lietuvos žinios“ 2012-06-14 (372,52 kv. cm), ir kt.

Pažeisdama Viešųjų pirkimų įstatymą per audito metu vertintą 5 mėn. sutarties vykdymo laikotarpį už paslaugas ministerija sumokėjo 25,1 tūkst. Lt daugiau, nei buvo nurodyta pasiūlyme/sutartyje.

Audito metu atviro konkurso sąlygų reikalavimų pakeitimų neatitinkantį laimėjusio D tiekėjo pasiūlymą perskaičiavome pagal konkurso sąlygų reikalavimų pakeitimus. Nustatėme, kad ministerijos padarytas Viešųjų pirkimų įstatymo 39 straipsnio 2 dalies 2 punkto pažeidimas, neatmetus pirkimo dokumentų neatitinkančio D tiekėjo pasiūlymo, sąlygojo didesnę nei rinkoje pirkimo vertę.

Pagal atviro konkurso sąlygų 7 priedo V dalies 1.8 punkto 1 eilutę ministerijos reikalaujamo vieno straipsnio nacionalinei spaudai (1 vnt.) apimtis turėjo būti nuo 900 iki 1 200 kv. cm, t. y. vidutiniškai 1 050 kv. cm $((900 + 1\,200) / 2)$. A tiekėjas savo pasiūlyme nurodė 1 vnt. straipsnio įkainį – 3 630,00 Lt (su PVM), B tiekėjas – 121,00 Lt su PVM ir C tiekėjas – 217,8 Lt su PVM. Įvertinus tai, kad apie minėtą pirkimą skelbta viešai, kad šių 3 tiekėjų pasiūlymai rengti ir pateikti skaidriai, vidutinis paslaugų 1 vnt. įkainis – 1 322,93 Lt su PVM $((3\,630,00 + 121,00 + 217,8) / 3)$ – turi būti laikomas šių paslaugų rinkos kaina. D tiekėjas, savo pasiūlyme dirbtinai gerokai sumažindamas ir ne pagal atviro konkurso sąlygų reikalavimus pateikdamas straipsnio nacionalinei spaudai įkainį ir tuo pačiu – bendrą pasiūlymo kainą, nurodė straipsnio nacionalinei spaudai 3,63 Lt su PVM įkainį, kuris apskaičiuotas pagal 1 kv. cm, o ne pagal atviro konkurso sąlygose nurodytą 1 vnt. matavimo kriterijų. Audito metu, naudodami laimėjusio D tiekėjo pasiūlyme nurodytą 1 kv. cm įkainį – 3,63 Lt su PVM, apskaičiavome, koks šio tiekėjo įkainis būtų, jeigu jis savo pasiūlyme būtų taikęs pirkimo dokumentuose reikalaujamą 1 vnt. 1 050 kv. cm apimties straipsnio nacionalinei spaudai įkainio matavimo vienetą. Nustatėme, kad D tiekėjo įkainis – 3 811,5 Lt su PVM $(3,63 \times 1\,050)$ – yra 5 proc. didesnis už didžiausią įkainį pateikusių nelaimėjusio A tiekėjo įkainį (3 630 Lt) ir net 2 488,57 Lt, t. y. 188 proc., didesnis už visų kitų trijų nelaimėjusių tiekėjų – A, B ir C – įkainių bendrą vidurkį (1 322,93 Lt). Atviro konkurso sąlygų 2.3.1 punkto 1 lentelės 1 eilutėje nurodyta, kad preliminarus straipsnių nacionalinei spaudai ministerijos perkamas kiekis yra 220 vienetų. Audito metu nustatyta, kad ministerijai sumokant už visą numatytą preliminarų paslaugos kiekį gali būti panaudota 547 485,40 Lt su PVM $(220 \times 2\,488,57)$ didesnė suma negu pagal atviro konkurso būdu pateiktus pasiūlymus apskaičiuota šios paslaugos vidutinė rinkos kaina.

Audito metu taip pat buvo įvertinta ir kitų D tiekėjo ne pagal pirkimo sąlygų kriterijus pateiktų straipsnių parengimo įkainių įtaka didesnei pirkimo vertei.

Laimėjusio tiekėjo įkainių (kv. cm) perskaičiavimas pagal pirkimo sąlygose nurodytą matavimo vienetą (vnt.)

1. Apskaičiavę ministerijos perkamos paslaugos – **straipsnių parengimas regioninei ir rajoninei spaudai** (vidutinis vieno straipsnio dydis pagal sąlygų 7 priedo V dalies 1.8 punkto 3 eilutę yra 525 kv. cm $((450 + 600) / 2)$) kainą, nustatėme, kad D tiekėjo įkainis – 1 905,75 Lt su PVM $(3,63 \times 525)$ – yra 58 proc. didesnis už didžiausią – 1 210 Lt su PVM – įkainį pateikusių A tiekėjo ir net 1 389,48 Lt su PVM $(1 905,75 - 516,27)$, t. y. 269 proc., didesnis už visų kitų trijų nelaimėjusių tiekėjų – A, B ir C – įkainių bendrą vidurkį – 516,27 Lt su PVM $((1 210 + 121,0 + 217,8) / 3)$. Atviro konkurso sąlygų 2.3.1 punkto 1 lentelės 3 eilutėje nurodyta, kad minėtų paslaugų (straipsnių) ministerija preliminariai perka 300 vienetų. Nustatyta, kad ministerijai sumokant už visą numatytą paslaugos preliminarų kiekį gali būti panaudota 416 844,00 Lt su PVM $(300 \times 1 389,48)$ didesnė suma negu pagal atviro konkurso būdu pateiktus pasiūlymus apskaičiuota šios paslaugos vidutinė rinkos kaina.

2. Apskaičiavę ministerijos perkamos paslaugos – **straipsnių parengimas specializuotai spaudai** (vidutinis vieno straipsnio dydis pagal sąlygų 7 priedo V dalies 1.8 punkto 6 eilutę yra 1 000 kv. cm. $(800 + 1 200) / 2)$) kainą, nustatėme, kad D tiekėjo įkainis – 4 840,00 Lt su PVM $(4,84 \times 1 000)$ – yra 233 proc. didesnis už didžiausią 1452 Lt įkainį pateikusių A tiekėjo ir net 4 243,07 Lt su PVM $(4 840,00 - 596,93)$, t. y. 712 proc., didesnis už visų kitų trijų nelaimėjusių tiekėjų – A, B ir C – įkainių bendrą vidurkį – 596,93 Lt su PVM $((1 452 + 121,0 + 217,8) / 3)$. Atviro konkurso sąlygų 2.3.1 punkto 1 lentelės 6 eilutėje nurodyta, kad minėtų paslaugų (straipsnių) ministerija preliminariai perka 200 vienetų. Nustatyta, kad ministerijai sumokant už visą numatytą paslaugos preliminarų kiekį gali būti panaudota 848 514,00 Lt su PVM $(200 \times 4 243,07)$ didesnė suma negu pagal atviro konkurso būdu pateiktus pasiūlymus apskaičiuota šios paslaugos vidutinė rinkos kaina.

3. Apskaičiavę ministerijos perkamos paslaugos – **straipsnių parengimas iš užsienio nacionalinei, regioninei, specializuotai spaudai** (vidutinis vieno straipsnio dydis pagal sąlygų 7 priedo V dalies 1.8 punkto 8 eilutę yra 1 000 kv. cm. $(800 + 1 200) / 2)$) kainą, nustatėme, kad D tiekėjo įkainis – 12 100,00 Lt su PVM $(12,10 \times 1 000)$ – yra 122 proc. didesnis už didžiausią 5 445,0 Lt įkainį pateikusių A tiekėjo ir net 10 172,07 Lt su PVM $(12 100,00 - 596,93)$, t. y. 528 proc., didesnis už visų kitų trijų nelaimėjusių tiekėjų – A, B ir C – įkainių bendrą vidurkį – 1 927,93 Lt su PVM $((5 445,0 + 121,0 + 217,8) / 3)$. Atviro konkurso sąlygų 2.3.1 punkto 1 lentelės 8 eilutėje nurodyta, kad minėtų paslaugų (straipsnių) ministerija preliminariai perka 30 vienetų. Nustatyta, kad ministerijai sumokant už visą numatytą paslaugos preliminarų kiekį gali būti panaudota 305 162,1 Lt su PVM $(30 \times 10 172,07)$ didesnė suma negu pagal atviro konkurso būdu pateiktus pasiūlymus apskaičiuota šios paslaugos vidutinė rinkos kaina.

Iš viso apmokant pirkimo dokumentuose nurodytus preliminarinius straipsnių nacionalinėje, regioninėje, rajoninėje, specializuotoje (įskaitant iš užsienio) spaudoje kiekius, gali būti panaudota 2 118 005,5 Lt su PVM $(547485,4 + 416844,0 + 848514,0 + 305162,1)$ didesnė suma negu pagal atvirame konkurse pateiktus pasiūlymus apskaičiuota šios paslaugos vidutinė rinkos kaina.

Perskaičiavę D tiekėjo pasiūlymo įkainius, pateiktus pagal patikslintų pirkimo sąlygų neatitinkantį 1 vnt. matavimo dydį, pagal pirkimo sąlygose reikalautą 1 min. įkainio dydį ir juos palyginę su kitų 3 nelaimėjusių tiekėjų – A, B ir C – pasiūlymuose pateiktų 1 min. įkainių vidurkiu, audito metu įvertinome D tiekėjo ne pagal pirkimo sąlygų kriterijus įkainotų audio klipų transliavimo paslaugų įkainių įtaką didesnei pirkimo vertei. Pagal atviro konkurso sąlygų 7 priedo⁶⁹ 1.8 punkto 25–27 eilutes 1 vnt. audio klipo transliavimo trukmė – 30 sekundžių, t. y. matuojant 30 sek. trukmės audio klipus minutėmis, 1 min. sudaro 2 audio klipų po 30 sek. transliavimas.

Laimėjusio tiekėjo įkainių (vnt.) perskaičiavimas pagal pirkimo sąlygose nurodytą matavimo vienetą (min.)

1. Apskaičiavę ministerijos perkamos paslaugos – **audio klipo transliavimas per nacionalinį radiją** – kainą, nustatėme, kad D tiekėjo įkainis – 534,82 Lt su PVM $((423,50 + 350,90 + 217,80 + 169,40 + 175,45) / 5) \times 2$ – yra 152 proc. didesnis už didžiausią 212,30 Lt įkainį pateikusių A tiekėjo ir net 340,08 Lt su PVM $(534,82,00 - 194,74)$, t. y. 175 proc., didesnis už visų kitų trijų nelaimėjusių tiekėjų – A, B ir C – įkainių bendrą vidurkį – 194,74 Lt su PVM $((212,3 + 161,9 + 210,03) / 3)$. Atviro konkurso sąlygų 2.3.1 punkto 1 lentelės 25 eilutėje nurodyta, kad minėtų paslaugų (audio klipų transliavimas per nacionalinį radiją) ministerija

⁶⁹ 7 priedas. TECHNINĖ SPECIFIKACIJA V. Reikalavimai 1 PIRKIMO OBJEKTO DALIAI „Informacijos sklaidos paslaugos nacionalinėje ir regioninėje televizijoje, radijuje, spaudoje ir internete“.

preliminariai perka 150 minučių. Nustatyta, kad ministerijai sumokant už visą numatytą paslaugos preliminarų kiekį gali būti panaudota 51 012,00 Lt su PVM ($150 \times 340,08$) didesnė suma negu pagal atviro konkurso būdu pateiktus pasiūlymus apskaičiuota šios paslaugos vidutinė rinkos kaina.

2. Apskaičiavę ministerijos perkamos paslaugos – **audio klipo transliavimas per regioninį radiją** – kainą, nustatėme, kad D tiekėjo įkainis – 58,27 Lt su PVM ($((25,41 \times 2) + 25,20 + 21,06 + 18,00 + 21,78 + 43,56 + 19,80 + 24,20 + 17,43) / 10) \times 2$) – yra net 24,8 Lt su PVM (58,27 – 33,47), t. y. 74 proc., didesnis už visų kitų trijų nelaimėjusių tiekėjų – A, B ir C – įkainių bendrą vidurkį – 33,47 Lt su PVM ($((66,55 + 24,21 + 9,65) / 3)$). Atviro konkurso sąlygų 2.3.1 punkto 1 lentelės 26 eilutėje nurodyta, kad minėtų paslaugų (audio klipų transliavimas per regioninį radiją) ministerija preliminariai perka 500 minučių. Nustatyta, kad ministerijai sumokant už visą numatytą paslaugos preliminarų kiekį gali būti panaudota 12 400,00 Lt su PVM ($500 \times 24,8$) didesnė suma negu pagal atviro konkurso būdu pateiktus pasiūlymus apskaičiuota šios paslaugos vidutinė rinkos kaina.

Iš viso sumokant už pirkimo dokumentuose nurodytus preliminarus audio klipų transliavimo per nacionalinį ir regioninį radiją kiekius, gali būti panaudota 63 412 Lt su PVM ($51 012 + 12 400$) didesnė suma negu pagal atviro konkurso būdu pateiktus pasiūlymus apskaičiuota šios paslaugos vidutinė rinkos kaina.

Įvertinus D tiekėjo ne pagal pirkimo sąlygų kriterijus pateiktą „vaizdo informacinės medžiagos atrinkimo, publikavimo, archyvavimo portale (video kanale)“ paslaugos rūšių įkainių įtaką didesnei pirkimo vertei, nustatyta, kad A, B ir C tiekėjai šios paslaugos įkainius pateikė pagal pirkimo sąlygose reikalautą 1 vnt. įkainį, tai, atsižvelgiant į 24 mėnesių paslaugos teikimo laikotarpį ir atviro konkurso sąlygų 2 priedo 2 lentelės 34 eilutėje nurodytą šios paslaugos 1 mėn. preliminarų kiekį (0,83) sudaro 1,2 mėn. paslaugos teikimo kainos $24 / (0,83 \times 24)$. Apskaičiavus ministerijos perkamos vaizdo informacinės medžiagos atrinkimo, publikavimo, archyvavimo portale (video kanale) paslaugos kainą, nustatyta, kad D tiekėjo įkainis – 14 520 Lt su PVM ($121 00 \times 1,2$) – yra net 1 210 Lt su PVM ($14 520 - 12 100$), t. y. 9 proc., didesnis už visų kitų trijų nelaimėjusių tiekėjų – A, B ir C – įkainių bendrą vidurkį – 13 310 Lt su PVM ($((13 310 + 12 100 + 14 520) / 3)$).

Atviro konkurso sąlygų 2.3.1 punkto 1 lentelės 34 eilutėje nurodyta, kad minėtų vaizdo informacinės medžiagos atrinkimo, publikavimo, archyvavimo portale (video kanale) paslaugų ministerija preliminariai perka 20 vienetų. Nustatyta, kad ministerijai sumokant už visą numatytą paslaugos preliminarų kiekį, gali būti panaudota 24 200,00 Lt su PVM ($20 \times 1 210$) didesnė suma negu pagal atviro konkurso būdu pateiktus pasiūlymus apskaičiuota šios paslaugos vidutinė rinkos kaina.

Konkursą laimėjęs D tiekėjas savo pasiūlyme teikti reklaminių skydelių dėjimo į informacinius ir specializuotus interneto portalus, bėgančios eilutės publikavimo ir apklausos arba viktorinos pasirinkta tema paskelbimo ir palaikymo interneto svetainėje paslaugas (atviro konkurso sąlygų 2 priedo 1 lentelės 32.7, 36.6, 36.7, 40.6 ir 40.7 eilutės) 1 000 parodymų įkainojo 0,01 Lt, tai padėjo sumažinti jo bendrą pasiūlymo kainą. A tiekėjas šias paslaugas tame pačiame kaip D tiekėjas portale įkainojo mažiausiai 8 Lt (jo pasiūlymo B dalies kainos 1 lentelės 32.10 eilutė), 5 Lt (36.4 ir 36.10 eilutės) ir 150 Lt (40.10 eilutė), B tiekėjas tame pačiame kaip D tiekėjas portale įkainojo

mažiausiai 80 Lt (32.10 eilutė), 150 Lt (36.9–36.10 eilutės) bei 1 500 ir 900 Lt (40.6–40.7), C tiekėjas tame pačiame kaip D tiekėjas portale įkainojo 12 Lt (32.10 eilutė), mažiausiai 4 Lt (36.1 eilutė) ir 80 Lt⁷⁰ (40.1 eilutė). Audito metu nustatyta, kad sutarties vykdymo laikotarpiu (iki 2012-12-31) ministerija iš D tiekėjo jo 0,01 Lt įkainotų paslaugų neužsakė.

Laimėjusio tiekėjo paslaugų įkainius perskaičiavę pagal pirkimo sąlygose nurodytus kriterijus, nustatėme, kad ministerija, pirkdama sutartyje sulygtus preliminarius paslaugų kiekius, sumokėtų 2 205,6 tūkst. Lt brangiau nei vidutinė šių paslaugų rinkos kaina. Paslaugų, kurių įkainiai laimėjusio tiekėjo pasiūlyme buvo gerokai mažesni nei kitų tiekėjų, ministerija neužsakė.

2.7. Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų individualaus vertinimo paslaugų pirkimo Nacionalinėje žemės tarnyboje

Nacionalinė žemės tarnyba atviro konkurso būdu pirkė valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų individualaus vertinimo paslaugas⁷¹. Šio pirkimo metu tarnyba pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus skaidrumo, lygiateisiškumo, nediskriminavimo bei proporcingumo principus ir nepasiekė 3 straipsnio 2 dalyje nustatyto pirkimų tikslo – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti reikalingų paslaugų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. Tarnyba nesivadovavo Viešųjų pirkimų įstatymo 32 straipsnio 2 dalies nuostata, pirkimo pradžioje nusistatė neteisingą turimų lėšų ir perkamos paslaugos kiekio santykį ir dėl to pirkimo sąlygose nustatė per aukštus ir dirbtinai konkurenciją ribojančius tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus.

Tarnyba planavo už turimą 302 500 Lt sumą įsigyti 20 000 žemės sklypų vertinimo paslaugą, kai vieno žemės sklypo vertinimo paslaugos įkainis turėjo būti 15,13 Lt su PVM⁷². Atviro konkurso sąlygose ir kituose viešuose dokumentuose tarnybos paslaugai įsigyti turima maksimali 302 500 Lt suma tiekėjams nebuvo nurodyta. Tarnybai turėjo būti žinoma, kad už turimą 302 500 Lt sumą jos planuojamas nupirkti paslaugos kiekis rinkos kainų neatitiko. 2010 metais tarnyba buvo pirkusi valstybinės žemės sklypų individualaus vertinimo paslaugas, kai vieno žemės sklypo (ne miškų ūkio paskirties) vertinimo paslaugos kaina buvo 54,45 Lt su PVM. Tarnybos netinkamai apskaičiuotą per mažą pirkimo vertę patvirtina ir atviro konkurso metu A, B, C ir D tiekėjų pasiūlyto vieno sklypo įkainio vertės vidurkis – 280,78⁷³ Lt su PVM.

⁷⁰ Visos tiekėjų A, B, C ir D kainos nurodytos be PVM.

⁷¹ Pirkimo Nr. 118637, 2012-03-09 "Informaciniai pranešimai" Nr. 20, 2012-03-14 Official Journal Nr. 2012/S 51-083270.

⁷² Pirkimo iniciatoriaus 2012-02-09 prašymas atlikti pirkimą, 302500/20000.

⁷³ (179,68 + 215,00 + 387,20 + 341,22) / 4.

Tarnyba vietoje numatytų pirkti 20 000 sklypų individualaus vertinimo paslaugų nupirko tik 886 sklypų vertinimo paslaugas (341,22 Lt su PVM už vieno sklypo vertinimą, iki bus pasiekta maksimali 302 500 Lt su PVM sutarties kaina, $302\,500 / 341,22$). Atviro konkurso sąlygų 62 punkte buvo nustatyta, kad pasiūlymai bus vertinami pagal pasiūlymo bendrą 20 000 žemės sklypų vertinimo kainą, tiekėjai 20 000 sklypų vertinimo paslaugą siūlė suteikti taikydami realius rinkos įkainius, todėl jų pasiūlymų vertė svyravo nuo 3 593 600 Lt su PVM iki 7 744 000 Lt su PVM, taigi pirkimo sąlygose tiekėjams pagal 20 000 sklypų vertinimo paslaugos kiekį nustatyti kvalifikacijos reikalavimai nebuvo pagrįsti ir proporcingi realiai nupirktam 886 sklypų vertinimo paslaugos kiekiui ir dirbtinai ribojo tiekėjų konkurenciją. Tokio gerokai mažesnio sklypų kiekio vertinimo paslaugas tarnybai galėjo pasiūlyti ir daugiau smulkesnių turto vertinimo bendrovių. Atviro konkurso sąlygų 16.8 punkte vienas iš tiekėjams nustatytų kvalifikacijos reikalavimų – tiekėjo vidutinė metinė bendroji apyvarta per paskutinius 3 (trejus) finansinius metus turi būti ne mažesnė kaip 0,5 pasiūlyme nurodytos visos pasiūlymo kainos, 16.9 punkte reikalauta turėti ne mažiau kaip 7 vertintojus, turinčius turto vertintojo kvalifikaciją. Tokius reikalavimus galėjo atitikti tik didesnės turto vertinimo bendrovės. Pavyzdžiui, pagal atviro konkurso sąlygų reikalavimus mažiausią kainą pateikęs A tiekėjo vidutinė metinė bendroji apyvarta privalėjo būti ne mažesnė nei 1 796 800 Lt su PVM ($3\,593\,600 \times 0,5$), tiekėjas privalėjo turėti 7 turto vertintojus, tačiau perkant 886 sklypų vertinimo paslaugą būtų užtekę tik 79 598 Lt su PVM tiekėjo apyvartos (jis siūlė vieno sklypo vertinimo paslaugą atlikti už 179,68 Lt su PVM, taigi $179,68 \times 886 \times 0,5$), t. y. apie 22 kartus mažesnė ir kad jis turėtų ne daugiau kaip tris turto vertintojus, todėl daugelis šias sąlygas atitinkančių galimų konkurso dalyvių nepateikė pasiūlymų ir Tarnyba negavo naudos dėl pasiūlytos mažesnės paslaugos kainos esant didesniam tiekėjų skaičiui.

Tarnyba pirkimo metu pažeidė ir Viešųjų pirkimų įstatymo 39 straipsnio 2 dalies 3 punktą, kuris nustato, kad perkančioji organizacija pasiūlymą turi atmesti, jei dalyviai jai pasiūlė per dideles ir nepriimtinas kainas. Jei tarnyba planavo šias paslaugas pirkti po 15,13 Lt su PVM už sklypo vertinimą, tai ji turėjo atmesti 22 kartus brangesnį pasiūlymą ($341,22 / 15,13$).

Viešųjų pirkimų tarnyba 2012-08-21 raštu Nr. 4S įpareigojo perkančiąją organizaciją nutraukti 2012-06-21 su tiekėju UAB korporacija „Matininkai“ sudarytą sutartį Nr. 1DPS-(4.27)-388, tačiau tarnyba sutarties nenutraukė.

Nacionalinė žemės tarnyba, žemės sklypų vertinimo paslaugų pirkimo metu pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, nes nustatė nepagrįstai aukštus reikalavimus tiekėjams, dėl ko pasiūlymus galėjo pateikti mažiau tiekėjų.

Tarnyba, pirkdama paslaugas, už sklypo vertinimą, vietoje planuotų 15,13 Lt mokėjo 341,22 Lt, tai yra 22 kartus brangiau.

2.8. Dėl augalų apsaugos produktų pirkimo Valstybinėje augalininkystės tarnyboje

Valstybinė augalininkystės tarnyba supaprastinto atviro konkurso būdu 2012 metais vykdė trąšų bei augalų apsaugos produktų pirkimą⁷⁴. Šio pirkimo metu Tarnyba pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus skaidrumo, lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir proporcingumo principus bei nepasiekė 3 straipsnio 2 dalyje nurodyto pirkimo tikslo – įsigyti reikiamų prekių racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

Tarnyba pažeidė jos Supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių⁷⁵ 30 ir 54 punktus, kuriuose draudžiama dirbtinai riboti tiekėjų galimybes dalyvauti supaprastintame pirkime ar sudaryti sąlygas dalyvauti tik konkrečioms tiekėjams, o minimalius tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus įpareigojama nustatyti atsižvelgiant į Tiekėjų kvalifikacijos vertinimo metodines rekomendacijas⁷⁶, nes pirkimo sąlygose nustatė 49 025 000 Lt, t. y. 98,05 proc., arba 51 kartą, didesnės vertės perkamų prekių apyvartos kvalifikacinį reikalavimą tiekėjams. Tarnyba, pirkimo inicijavimo metu⁷⁷ suplanavusi 500 000 Lt pirkimo vertę, pirkimo sąlygose reikalavo⁷⁸, kad tiekėjo vidutinė metinė 3 pastarųjų finansinių metų arba nuo tiekėjo įregistravimo dienos (jeigu tiekėjas vykdė veiklą mažiau nei 3 finansinius metus) trąšų bei augalų apsaugos produktų pardavimo apyvarta būtų ne mažesnė kaip 50 000 000 Lt su PVM. Minėtų Tiekėjų kvalifikacijos vertinimo metodinių rekomendacijų 19.3 punkte, pasirinkus dalyvių ekonominę ir finansinę būklę apibūdinantį su pirkimu susijusios veiklos vidutinių metinių pajamų per pastaruosius 3 finansinius metus kriterijų, rekomenduojama nustatyti reikalavimą, kad su pirkimu susijusios veiklos vidutinės metinės pajamos būtų 1,5 karto didesnės už pirkimo objekto (pasiūlymo) vertę, t. y. vietoje 50 000 000 Lt dydžio apyvartos reikalavimo pirkimo sąlygose turėjo būti nustatyta, kad tiekėjo vidutinė metinė 3 pastarųjų finansinių metų arba nuo tiekėjo įregistravimo dienos (jeigu tiekėjas vykdė veiklą mažiau nei 3 finansinius metus) trąšų bei augalų apsaugos produktų pardavimo apyvarta būtų ne mažesnė kaip 975 000 Lt su PVM⁷⁹. Galbūt dėl šių priežasčių į Valstybinės augalininkystės tarnybos kvietimą pateikti pasiūlymus atsiliepė tik du stambesni pagal rekomendacijas apskaičiuotos apyvartos reikalavimus atitinkantys tiekėjai, kiti potencialūs konkurso dalyviai, kurių apyvarta mažesnė, nepateikė pasiūlymų ir tarnyba negavo naudos dėl esant didesniam tiekėjų skaičiui pasiūlytos mažesnės paslaugos kainos.

Tarnyba pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio 3 dalies nuostatas, kad sudarant pirkimo sutartį joje negali būti keičiamos pirkimo dokumentuose bei pasiūlyme nustatytos pirkimo sąlygos, ir 8 dalies nuostatas, kad pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu negali

⁷⁴ Pirkimo Nr. 117309.

⁷⁵ Patvirtinta Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2010-07-01 įsakymu Nr. A1-6.

⁷⁶ Patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2003-10-20 įsakymu Nr. 1S-100 (2011-12-30 įsakymo Nr. 1S-196 redakcija).

⁷⁷ Pirkimo užduotis Nr. 2F-2 (be datos), Viešųjų pirkimų komisijos 2012-01-27 protokolas Nr. 2SVP-5 dėl pirkimo būdo parinkimo.

⁷⁸ Viešųjų pirkimų komisijos 2012-02-01 protokolas Nr. 2SVP-7, supaprastinto atviro konkurso sąlygų 3.8 p.

⁷⁹ Netgi atsižvelgiant į pirkimo sąlygų 13.5.3 p., kad prekių kiekius galima didinti 30 proc., taigi: $((500\,000 \times 0,3) + 500\,000) \times 1,5$.

būti keičiamos be Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo, nes sutarties vykdymo laikotarpiu nupirko tiekėjo pasiūlyme ir sutarties 1.1 ir 4.1 punktuose ir 1 priede⁸⁰ nenurodytas prekes⁸¹, nors pirkimo sąlygose to nebuvo numatyta. Tarnyba taip pat pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio 6 dalies 3 punktą, nes šias prekes pirko sutartyje nenustačiusi joje nenumatytų prekių įsigijimo kainos arba kainodaros taisyklių. Dėl šio įstatymo pažeidimo Valstybinė augalininkystės tarnyba tiekėjo pasiūlyme ir sutartyje nenurodytas prekes nupirko ne viešojo pirkimo procedūrų metu nustatytais kainomis: tiekėjas galėjo pasinaudoti galimybe, teikiant pirkimo dokumentuose ir sutartyje nenurodytas prekes, dirbtinai padidinti kainas; tai neužtikrino, jog prekės bus perkamos racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

Prekių, nenurodytų tiekėjo pasiūlyme ir sutartyje, pirkimo pavyzdžiai

Pagal sąskaitą faktūrą Nr. 10345 pirtas fungicidas-augimo reguliatorius Tilmor, pagal sąskaitą faktūrą Nr. 2152 – augimo reguliatorius Optimus, pagal sąskaitą faktūrą Nr. 2340 pirktos augalų apsaugos priemonės: Dasol, Stabilan, MCPA, pagal sąskaitą faktūrą Nr. 7784 pirktos augalų apsaugos priemonės: MCPA, Glifoganas, Bumperis, Ridomilas, Proteus, Cerone.

Valstybinė augalininkystės tarnyba pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, nes trąšas ir augalų apsaugos priemones pirko pirkimo sąlygose dirbtinai apribojusi konkurenciją tarp tiekėjų, o sutarties vykdymo metu pirko tiekėjo pasiūlyme ir sutartyje nenurodytas prekes ne viešojo pirkimo metu nustatytais kainomis.

2.9. Dėl kanceliarinių prekių pirkimo sutarties vykdymo Nacionalinėje žemės tarnyboje

Audito metu vertinome Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2012 m. su UAB „Office system“ sudarytų sutarčių dėl kanceliarinių prekių tiekimo vykdymą.

Sudarytos sutartys

Tarnyba, įvykdžiusi pirkimo procedūrą per Centrinę perkančiąją organizaciją, su UAB „Office system“ 2012-12-17 ir 2012-12-21 sudarė sutartis⁸² dėl kanceliarinių prekių tiekimo už atitinkamai 45 635,01 ir 46 715,56 Lt. Vykdydama abi sutartis, tarnyba 2012 metais įsigijo prekių už 92 145,73 Lt (su PVM).

Nustatyta atvejų, kai tarnyba pirko prekes didesnėmis kainomis ir ne tokiais pačiais kiekiais, kokie buvo sulgti pirkimo sutartyje, nors sutartys sudarytos ir sąskaitos faktūros už įsigytas prekes išrašytos beveik tą pačią dieną. Pastebėta, kad prekių, kurių kaina sutartyje nurodyta labai maža, palyginti su kitomis tos kategorijos prekėmis, įsigytas kiekis yra mažesnis, nei nurodyta sutartyje, o brangesnių prekių įsigyta daugiau, nei nurodyta sutartyje. Pažymėtina, kad įsigyjant didesnius prekių kiekius nesilaikoma sutarties 3.3 punkto, nustatančio, kad užsakovas įsipareigoja per

⁸⁰ Trąšų, augalų apsaugos priemonių ir kitų augalininkystės prekių 2012-03-28/2012-04-30 pirkimo–pardavimo sutartis Nr. 19T-40.

⁸¹ Patikrinus 10 (iš 50 tarnybai pateiktų ir jos apmokėtų) sąskaitose faktūrose nurodytų prekių (trąšų ir chemikalų) pavadinimų (specifikacijų), nustatyta, kad pagal 5 sąskaitas faktūras prekių, nenurodytų sutarties 1 priede, įsigyta už 5 768,86 Lt (su PVM).

⁸² 2012-12-17 sutartis Nr. CPO17062/1DPS-(4.27.)-875 ir 2012-12-21 sutartis Nr. CPO17367/1DPS-(4.27.)-941.

sutarties galiojimo terminą nupirkti ne daugiau kaip 100 proc. kiekvienos sutarties priede nurodytos prekės vienetų.

Kanceliarinių prekių pirkimo pavyzdžiai

Sutarties CPO17062/1DPS-(4.27.)-875 1 priede nurodytų prekių pirkimas.

Prekės, įsigytos didesnėmis kainomis:

- po 0,1 Lt pirkti vokai C5, o sutartyje nurodyta 1 vnt. pardavimo kaina – 0,01 Lt;
- po 1,8 Lt pirkti aplankai su spaustuku, o sutartyje nurodyta 1 vnt. pardavimo kaina – 0,1 ir 0,5 Lt;
- po 2,9 Lt pirkti kartoniniai skirtukai, o sutartyje nurodyta 1 pakuotės pardavimo kaina – 0,5 Lt;
- po 1,99 ir 2,99 Lt pirkti geliniai rašikliai, o sutartyje nurodyta 1 vnt. kaina – atitinkamai 0,99 ir 0,24 Lt;
- po 0,6 Lt pirkti automatiniai pieštukai, o sutartyje nurodyta 1 vnt. kaina – 0,32 Lt;
- po 0,9 Lt pirktos liniuotės, o sutartyje nurodyta 1 vnt. kaina – 0,3 Lt;
- po 5,0 Lt pirktos kniedžių (5,5 mm) pakuotės, o sutartyje nurodyta 1 pakuotės pardavimo kaina – 0,88 Lt;
- po 5,0 Lt pirkti vertikalūs stovai, o sutartyje numatyta 1 stovo pardavimo kaina 1,15 Lt.

Įsigytas didesnis, nei nurodyta sutartyje, prekių kiekis: nupirka 6 210 vnt. vokų C5, o pagal sutartį numatyta įsigyti 5 000 vnt., nupirka 1 780 vnt. archyvinių aplankų su raišteliais, o sutartyje sulgytas kiekis – 100 vnt., nupirka 101 vnt. aplankų su spaustuku, o sutartyje numatyta įsigyti 50 vnt., įsigyti 388 vnt. gelinių rašiklių, nors sutartyje numatyta nupirkti 200 vnt., nupirka 120 ir 134 vnt. vertikalų stovų, o sutartyje numatyta įsigyti 1 ir 80 vnt.

Sutarties CPO17367/1DPS-(4.27.)-941 1 priede nurodytų prekių pirkimas.

Prekės, įsigytos didesnėmis kainomis:

- po 0,1 Lt pirkti vokai C5, o sutartyje nurodyta 1 vnt. pardavimo kaina – 0,01 Lt;
- po 1,8 Lt pirkti aplankai su spaustuku, o sutartyje nurodyta 1 vnt. pardavimo kaina – 1,1 ir 1,5 Lt;
- po 1,99 ir 2,99 Lt pirkti geliniai rašikliai, o sutartyje nurodyta 1 vnt. kaina – atitinkamai 0,99 ir 0,24 Lt.

Įsigytas didesnis, nei nurodyta sutartyje, prekių kiekis: nupirka 6 210 vnt. vokų C5, o pagal sutartį numatyta įsigyti 5 000 vnt., nupirka 1 780 vnt. archyvinių aplankų su raišteliais, o sutartyje sulgytas kiekis – 100 vnt., nupirka 101 vnt. aplankų su spaustuku, o sutartyje numatyta įsigyti 50 vnt., įsigyti 388 vnt. gelinių rašiklių, o sutartyje numatyta nupirkti 200 vnt., nupirka 312 dėžučių sąvaržėlių, o sutartyje numatyta nupirkti 150 dėžučių, nupirka 266 vnt. kalendorių, o sutartyje numatyta įsigyti 50 vnt.

Nacionalinė žemės tarnyba neužtikrino pakankamos kanceliarinių prekių pirkimo sutarčių vykdymo kontrolės, nes šias prekes pirko nesilaikydama sutarčių sąlygų – didesnėmis nei viešojo pirkimo procedūrų metu nustatytomis kainomis, brangesnių prekių pirko didesnius kiekius, nei sulygtą sutartyse, taip neužtikrindama Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nurodyto skaidrumo principo, ir nepasiekė 3 straipsnio 2 dalyje nurodyto pirkimo tikslo – įsigyti reikiamų prekių, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

2.10. Dėl Žuvininkystės tarnybos pajamų įmokų naudojimo

Žuvininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos vykdydama programą 02.02 „Žvejybos kontrolė ir žuvų išteklių išsaugojimas“ pirmiausia naudojo ne pajamų įmokas, o valstybės biudžeto lėšas, taigi nesilaikė Biudžeto sandaros įstatymo reikalavimų.

Nepanaudotas tarnybos pajamų įmokų likutis 2012 m. pabaigoje sudarė 58,8 tūkst. Lt, iš jų nuo gruodžio mėn. vidurio asignavimų valdytojui pervesta 4,1 tūkst. Lt, tai yra apie 7 proc. šio likučio. Įvertinus įstaigos metų pabaigoje surinktas ir į biudžetą pervestas lėšas, galima teigti, kad dalį nepanaudoto pajamų įmokų likučio tarnyba turėjo galimybę panaudoti per 2012 m., dėl to bendras nepanaudotų pajamų įmokų likutis metų pabaigoje galėjo būti mažesnis.

Tarnyba pažymoje apie asignavimų nepanaudojimo priežastis, pateiktoje kartu su Biudžeto išlaidų įvykdymo 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita, nurodė, kad 2013 m. valstybės biudžeto programų sąmatose nurodytos darbo užmokesčio ir socialinio draudimo išlaidos iš pajamų įmokų, tačiau surinktas įmokas Tarnyba į valstybės biudžetą pradės pervadinėti tik gegužės mėnesį, nes pajamų įmokos surenkamos sezoniškai, tai yra pavasarį ir rudenį, kai realizuojama viršplaninė įveisimo medžiaga.

Biudžeto sandaros įstatymas išimčių dėl galimybės pirmiau naudoti biudžeto asignavimus, o ne pajamų įmokas, nenustato, todėl Tarnyba, programoms vykdyti pirmiau naudojusi ne pajamų įmokas, o valstybės biudžeto asignavimus, nesilaikė Biudžeto sandaros įstatymo 32 straipsnio 5 dalies.

Atkreiptinas dėmesys, kad pastebėjimai dėl biudžeto lėšų naudojimo pirmiau nei pajamų įmokų ministerijai ir pavaldžioms įstaigoms buvo teikti ir ankstesnio audito⁸³ metu, todėl manome, kad ministerija nepakankamai kontroliavo, kad Žuvininkystės tarnyba pirmiau naudotų pajamų įmokas, o ne biudžeto lėšas.

Žuvininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos nesilaikė Biudžeto sandaros įstatymo, nes programai vykdyti pirmiau naudojo valstybės biudžeto asignavimus, o ne gautas pajamų įmokas.

2.11. Dėl nepagrįsto gražinamų paskolų ir palūkanų priskyrimo biudžetinių įstaigų pajamoms

Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje nurodyta, kad biudžetinių įstaigų pajamoms priskiriamos biudžetinių įstaigų, atliekančių jų veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose nurodytas funkcijas, gaunamos lėšos (išskyrus valstybės rinkliavą ir žyminį mokestį) ir pajamos už trumpalaikio ir ilgalaikio materialiojo turto nuomą, kurios įmokamos į valstybės biudžetą ar savivaldybių biudžetus ir, vadovaujantis įstatymais arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, naudojamos šių įstaigų vykdomoms programoms finansuoti.

Žemės ūkio ministerija 2012 m. planuojamus gauti 400,0 tūkst. Lt gražinamų lengvatinių paskolų (ūkininkams išduotų pagal 1992–1996 m. Vyriausybės nutarimais patvirtintas tvarkas) ir palūkanų nepagrįstai suplanavo ir šias lėšas priskyrė prie jos gaunamų Kaimo plėtros ir verslo skatinimo programos (01.01) biudžetinių įstaigų pajamų, nes tokios funkcijos vykdymas ministerijai jokiu galiojančiu teisės aktu nėra priskirtas, taip pat joks galiojantis įstatymas arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas nenustato tikslinio gražinamų paskolų ir palūkanų lėšų naudojimo ministerijos programoms finansuoti.

⁸³ Valstybinio audito ataskaita, 2012-07-19 Nr. FA-P-10-6-50, skelbiama tinklalapyje www.vkontrole.lt.

Paaikškinimas dėl gražinamų paskolų ir palūkanų

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1997-03-12 nutarimu Nr. 213 „Dėl kaimo rėmimo fondo sudarymo“ sudarė Kaimo rėmimo fondą, kuris buvo formuojamas iš Lietuvos valstybės biudžeto lėšų, skiriamų Nacionalinei žemės ūkio plėtojimo programai finansuoti, gražinamų lengvatinių paskolų, paimtų pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose 1992-03-16 Nr. 168, 1994-06-22 Nr. 508, 1996-04-16 Nr. 459 nustatytas tvarkas, 2 procentų dydžio palūkanų už šias paskolas, taip pat iš esamų šiuose fonduose lėšų, kitų Lietuvos Respublikos Vyriausybės numatytų šaltinių. Fondo lėšos buvo naudojamos žemės ūkio rinkos ekonominio reguliavimo ir ūkininkų bei žemės ūkio įmonių pajamų palaikymo priemonėms įgyvendinti, dalies paskolų palūkanoms apmokėti ir kt.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2000-11-07 nutarimu Nr. 1353 nuo 2001-01-01 Kaimo rėmimo fondą pertvarkė į Specialiąją kaimo rėmimo programą, tačiau šiuo metu tokios programos nėra.

Ministerija 2012 m. surinko ir į valstybės biudžetą pervedė 276,4 tūkst. Lt gražinamų paskolų ir palūkanų. Šias lėšas, kaip valstybės biudžeto asignavimus, ministerija 2012 m. nepagrįstai gavo ir panaudojo Kaimo plėtros ir verslo skatinimo programos (01.01) priemonei „Parama kreditų palūkanoms kompensuoti“ vykdyti. Šios lėšos turėjo būti priskirtos valstybės biudžeto pajamoms ir pervestos į biudžetą negražintinai.

Žemės ūkio ministerija 2012 metais paskolų gavėjų gražinamas paskolas (išduotas pagal 1992-1996 m. Vyriausybės nutarimais patvirtintas tvarkas) ir priskaičiuotas palūkanas (276,04 tūkst. Lt), be pagrindo priskyre savo pajamoms ir jas panaudojo Kaimo plėtros ir verslo skatinimo programos (01.01) priemonei „Parama kreditų palūkanoms kompensuoti“ vykdyti.

3. Kiti pastebėjimai

3.1. Dėl teismų taikomos restitucijos pasekmių

Valstybinio audito metu nagrinėjome teismų sprendimais pripažintų neteisėtais apskričių viršininkų sprendimais sudarytų žemės perleidimo sandorių panaikinimo ir restitucijos taikymo pasekmes valstybės biudžetui. Iki 2010 m. liepos 1 d. pagal Žemės įstatymo nuostatas daugumą valstybinės žemės sklypų perleidimo sandorių sudarydavo apskričių viršininkai. Likvidavus apskričių viršininkų administracijas, didesnės dalies žemės perleidimo sandorių sudarymo funkcijas perėmė Nacionalinė žemės tarnyba⁸⁴. Tuo pačiu ši Tarnyba įgaliota atstovauti valstybei ginčiuose dėl apskričių viršininkų priimtų sprendimų dėl valstybinės žemės sandorių⁸⁵. Nustatėme, kad teismų dėl neteisėtų žemės sandorių taikoma abišalė restitucija neapima savivaldybių pareigos sudarius valstybinės žemės pirkimo – pardavimo sandorį gražinti iš apskrities viršininko administracijos

⁸⁴ Lietuvos Respublikos žemės įstatymas (2010-06-18 įstatymo Nr. XI-912 redakcija), 10 str. 1 d. 4 p.

⁸⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-03-10 nutarimo Nr. 248 „Dėl apskričių viršininkų administracijų likvidavimo“ 5.2 p.

gautas sumas⁸⁶, t. y. nepaisant įvykusios abišalės restitucijos savivaldybėms nepagrįstai lieka jų gautos sumos, tai sudaro pusę valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sandorio vertės.

Audito metu nagrinėtų teismo bylų aplinkybės ir priimti sprendimai

Pirmas pavyzdys. Lietuvos apeliacinio teismo 2011-12-22 nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 2A-419/2011 Klaipėdos apskrities viršininkas 2004 m. savo įsakymais ir valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartimi pardavė uždarajai akcinei bendrovei tris valstybinės žemės sklypus už 594 438,19 Lt. Gautas lėšas apskrities viršininko administracija paskirstė taip: pusė sumos (297 219,1 Lt) atiteko Klaipėdos miesto savivaldybės biudžetui, kita pusė – valstybės biudžetui. Teismas pagal prokuroro ieškinį Klaipėdos apskrities viršininko įsakymus ir sutartį dėl valstybinės žemės sklypo mieste pardavimo, kaip prieštaraujančius imperatyvioms įstatymų normoms (Civilinio kodekso 1.80 str.), pripažino negaliojančiais. Be to, pagal Civilinio kodekso 1.80, 6.145 ir 6.146 straipsnius abiem valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutarties šalims taikė restituciją – iš apskrities viršininko administracijos teisių ir pareigų perėmėjos Nacionalinės žemės tarnybos žemės sklypo pirkėjai priteisė jos sumokėtą 594 438, 19 Lt sumą, o pirkėja uždaroji akcinė bendrovė atitinkamai grąžino žemės sklypą valstybės nuosavybėn. Nacionalinė žemės tarnyba, vykdydama teismo sprendimą, sklypo pirkėjai grąžino visą sumą, nors valstybės biudžete buvo likusi tik pusė jos.

Antras pavyzdys. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012-10-04 nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-406/2012

Kauno apskrities viršininkas, vadovaudamasis Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2006 m. patvirtintu žemės sklypo detaliuoju planu, tais pačiais metais savo įsakymais ir valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartimi pardavė uždarajai akcinei bendrovei valstybinės žemės sklypą už 927 900 Lt. Gautas lėšas – 934 290,09 Lt (927 900 Lt už žemę ir 6 390,09 Lt uždarosios akcinės bendrovės sumokėtų palūkanų) – apskrities viršininko administracija, vadovaudamasi teisės aktų reikalavimais, paskirstė taip: pusė sumos (467 145 Lt) atiteko Kauno miesto savivaldybės biudžetui, kita pusė – valstybės biudžetui. Teismai pagal prokuroro ieškinį Kauno apskrities viršininko ir Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymus ir sutartį dėl valstybinės žemės sklypo mieste pardavimo, kaip prieštaraujančius imperatyvioms įstatymų normoms (Civilinio kodekso 1.80 str.), pripažino negaliojančiais. Teismas pagal Civilinio kodekso 1.80, 6.145 ir 6.146 straipsnius abiem valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutarties šalims taikė restituciją – iš valstybei atstovaujančios Nacionalinės žemės tarnybos žemės sklypo pirkėjai priteisė jos sumokėtą 934 290, 09 Lt sumą, o pirkėja uždaroji akcinė bendrovė atitinkamai grąžino žemės sklypą valstybės nuosavybėn. Nacionalinė žemės tarnyba, vykdydama teismo sprendimą, sklypo pirkėjai grąžino visą sumą, nors valstybės biudžete buvo likusi tik pusė jos.

Trečias pavyzdys. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012-11-07 nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-461/2012

Klaipėdos apskrities viršininkas 2004 m. savo įsakymais ir valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartimi pardavė uždarajai akcinei bendrovei valstybinės žemės sklypą už 31 203,01 Lt. Gautas lėšas apskrities viršininko administracija paskirstė taip: pusė sumos (15 601,5 Lt) atiteko Klaipėdos miesto savivaldybės biudžetui, kita pusė – valstybės biudžetui. Teismas pagal prokuroro ieškinį Klaipėdos apskrities viršininko įsakymus ir sutartį dėl valstybinės žemės sklypo mieste pardavimo, kaip prieštaraujančius imperatyvioms įstatymų normoms (Civilinio kodekso 1.80 str.), pripažino negaliojančiais. Nacionalinė žemės tarnyba, vykdydama teismo sprendimą, sklypo pirkėjai grąžino visą sumą, nors valstybės biudžete buvo likusi tik pusė jos.

Nurodytuose pavyzdžiuose, teismams taikant abišalę restituciją, valstybė sugrąžino visą gautą sumą, nors pusę šios sumos jau buvo pervedusi į atitinkamos savivaldybės biudžetą. Teismai šį klausimą sprendė taip tik todėl, kad pagal CK 1.80 straipsnio nuostatas restitucija taikoma tik sandorio šalims, o savivaldybė nėra valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutarties šalis. Tačiau mūsų ir antrojo pavyzdžio byloje atstovavusio prokuroro manymu, teismo sprendimas taikyti restituciją šioje situacijoje neužkerta kelio atskiru teismo procesu jau po įvykusios restitucijos valstybei atstovaujančiai Nacionalinei žemės tarnybai susigrąžinti lėšas, kurios Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo nustatyta tvarka buvo pervestos savivaldybei. Pažymėtina, kad antrame pateiktame pavyzdyje teismas valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartį pripažino

⁸⁶ Gaunamos pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-03-09 nutarimą Nr. 260 „Dėl nenaudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos“.

negaliojančia ir restituciją taikė ir dėl savivaldybės vadovų kaltės – administracijos direktoriaus įsakymu patvirtinto žemės sklypo detaliojo plano neatitikties įstatymų reikalavimams. Mūsų pastebėjais atvejais bendra savivaldybėms po teismo panaikintų žemės pirkimo–pardavimo sandorių nepagrįstai likusi suma 2012 metais sudarė 779 965,6 Lt.

Teismams pritaikius žemės pirkimo–pardavimo sandorių restituciją, tai yra žemės pirkėjui iš valstybės priteisus grąžinti visą sandorio sumą, nors valstybė pusę iš pirkėjo gautos sumos būna pervedusi savivaldybei, Nacionalinė žemės tarnyba, pirkėjui grąžindama visą priteistą sumą, iki 2012 m. pabaigos nesiėmė priemonių išsieškoti iš savivaldybių joms anksčiau pervestas sumas už parduotą valstybinę žemę.

Nacionalinė žemės tarnyba, atsižvelgdama į Valstybės kontrolės audito metu teiktus pastebėjimus ir rekomendacijas šiuo klausimu, raštu⁸⁷ nurodė, kad siekdama išieškoti savivaldybėms nepagrįstai likusias lėšas, įvertinusi minėtų teismo bylų aplinkybes, ketina imtis atitinkamų teisinių veiksmų, nurodytų Lietuvos Respublikos teisės aktuose, t. y. kreiptis į savivaldybes dėl geranoriško piniginių sumų sumokėjimo (grąžinimo) Nacionalinei žemės tarnybai, o gavusi neigiamą atsakymą – kreiptis į teismą su ieškiniais dėl atgręžtinių (regresinių) reikalavimų patenkinimo.

3.2. Dėl sukauptų poilsio dienų skaičiaus pagrindimo

Vertinant išmokų ir kompensacijų skyrimą, atleidžiamiems iš pareigų ministerijos darbuotojams, nustatyta, kad ministerijoje vykdoma personalo duomenų apskaita nepakankamai informatyvi ir tinkamai neatskleidžia informacijos apie darbuotojų sukauptas nepanaudotas poilsio ir švenčių dienas. 2012 metais dviem atleistiems iš pareigų ministerijos valstybės tarnautojams kartu su kompensacijomis už nepanaudotas atostogas buvo skirtos ir išmokėtos kompensacijos (11,2 tūkst. Lt ir 4,3 tūkst. Lt) už sukauptas nepanaudotas poilsio ir švenčių dienas – atitinkamai už 37 ir 13 dienų. Auditoriams raštu paprašius pagrįsti šiuos duomenis, Teisės departamento Personalo skyriaus darbuotojai pateikė 2009–2012 m. įsakymų dėl atleistų iš pareigų darbuotojų siuntimo į tarnybines komandiruotes kopijas, iš kurių galima spręsti, kad per šį laikotarpį darbuotojai galėjo sukaupti pirmiau minėtą nepanaudotų poilsio ir švenčių dienų skaičių. Tačiau iš pateiktų dokumentų nėra aišku, ar ministerijos darbuotojai už darbą poilsio dienomis nebuvo pasinaudoję kitomis kompensavimo galimybėmis, nurodytomis Valstybės tarnybos įstatymo⁸⁸ 41 straipsnio 7 dalyje ir Darbo kodekso 194 straipsnyje. Darbuotojų prašymų už darbą poilsio ir švenčių dienomis

⁸⁷ Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2012-05-09 raštas Nr. 1SD-93.1)-1196.

⁸⁸ Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas, 1999-07-08 Nr. VIII-1316 (su vėlesniais pakeitimais).

kompensuoti suteikiant jiems per mėnesį kitą mokamą poilsio dieną arba tą dieną pridodant prie kasmetinių atostogų Personalo skyriaus darbuotojai nepateikė.

Ministerijos personalo duomenų apskaitos sistema neužtikrina tinkamo informacijos atskleidimo ir duomenų atsekamumo, todėl negavę patikimų įrodymų, kad ministerijos darbuotojai už darbą poilsio dienomis nebuvo pasinaudoję kitomis teisės aktuose numatytomis kompensavimo galimybėmis, negalėjome patvirtinti, kad 2012 metais atleistiems iš pareigų valstybės tarnautojams skirtos ir išmokėtos teisingo dydžio kompensacijos už sukauptas nepanaudotas poilsio dienas (iš viso 15,5 tūkst. Lt).

3.3. Dėl valstybės turto naudojimo savivaldybėse

Valstybės kontrolė 2012 metais savivaldybėse nustatė joms pagal panaudą perduotų valstybinės žemės sklypų, skirtų naudotis savivaldybėms įstatymais priskirtoms funkcijoms atlikti ir jų valdomiems statiniams eksploatuoti, naudojimo sąlygų pažeidimus.

Audito metu nustatyti atvejai, kai privatūs juridiniai asmenys, įvairios asociacijos, tradicinės religinės bendruomenės ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys, valdydami ir naudodami panaudos ar nuomos pagrindais savivaldybei nuosavybės teise priklausančius statinius, kartu naudojasi ir valstybinės žemės sklypais, tačiau su šiais asmenimis teisės aktų nustatyta tvarka nėra sudarytos valstybinės žemės nuomos ar panaudos sutartys. Šiuos dalykus lėmė ir tai, jog teisės aktai neįpareigoja savivaldybių informuoti Nacionalinės žemės tarnybą apie pasikeitusius valstybinės žemės sklypo naudotojus, kurie valstybine žeme naudojasi dėl to, kad savivaldybė jiems išnuomojo jai nuosavybės teise priklausančius statinius ar jų dalis ar suteikė teisę jais neatlygintinai naudotis. Pačios savivaldybės savo iniciatyva neteikia informacijos Nacionalinei žemės tarnybai apie valstybinės žemės sklypo naudotojų pasikeitimą, neinicijuoja žemės sklypų panaudos sutarčių nutraukimo arba pakeitimo.

Išsamesnis valstybinės žemės sklypų naudojimo sąlygų vertinimas ir rekomendacijos Nacionalinei žemės tarnybai pateiktos 2013-07-10 valstybinio audito ataskaitoje „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybėse atlikto valstybės biudžeto lėšų ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“.

4. Rekomendacijos

Atsižvelgdami į ataskaitoje nurodytus dalykus, rekomenduojame:

1. Kad būtų užtikrintas ministerijos konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų duomenų teisingumas, rekomenduojame:

- Planuojant ir parodant lėšas, gautas už parduotas valstybei nuosavybės teise priklausančias valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas, jas priskirti Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 16 dalies 1 punkte nurodytoms lėšoms, nurodant finansavimo šaltinį 1.6 „Tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos“ (ataskaitos 1.1 poskyris, 8–9 psl.).

- Įpareigoti Nacionalinę žemės tarnybą atlikti gautinų sumų inventorizaciją ir užtikrinti teisingą žemės, gautinų sumų, atidėjinių, nuvertėjimo sąnaudų likučių koregavimą ir teisingą su šiomis sąskaitomis susijusių operacijų registravimą apskaitoje (ataskaitos 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3 skirsniai, 9–17 psl.).

- Atlikti VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro sukurtos programinės įrangos vertinimą ir įregistruoti ją apskaitoje (ataskaitos 1.2.6 skirsnis, 22–23 psl.).

2. Kad būtų užtikrintas teisėtas ir racionalus valstybės turto ir lėšų valdymas, naudojimas ir disponavimas jais, rekomenduojame:

- Asignavimus kitiems subjektams programoms vykdyti planuoti ir skirti neįskaitant PVM už paslaugas, kurios nėra šio mokesčio objektas, pagal visus reikiamus ekonominės klasifikacijos straipsnius arba šių subjektų teikiamas paslaugas įsigyti kitais teisės aktuose nustatytais būdais (ataskaitos 2.1 poskyris, 26–28 psl.).

- Sutartyje dėl paramos veislininkystei skyrimo nustatyti Žemės ūkio rūmų pareigą patvirtinti aiškius ir skaidrius pagalbos veislininkystės institucijoms skyrimo kriterijus ir užtikrinti lėšų skyrimą, tik Žemės ūkio rūmams patvirtinus šiuos kriterijus, nustačius kiekinės užduotis asociacijoms ir lėšų naudojimo sąmatas (ataskaitos 2.3 poskyris, 30–33 psl.).

- Lėšas žirgų genetiniams ištekliams išsaugoti planuoti ir skirti pagrindus jų poreikį realiais skaičiavimais, nustačius aiškius kriterijus, įvertinus vieno selekcinio branduolio išlaikymo išlaidas ir atsižvelgiant į Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programoje numatytą reproduktorių linijų ir šeimų skaičių (ataskaitos 2.4 poskyris, 33–35 psl.).

- Atsižvelgiant į ataskaitoje nurodytus pastebėjimus, iš naujo svarstyti klausimą dėl trakėnų veislės žirgų įtraukimo į saugomų veislių sąrašą pagrįstumo (ataskaitos 2.4 poskyris, 35–36 psl.).

- Ateityje skiriant lėšas VĮ vykdomiems investiciniams projektams, užtikrinti Vyriausybės nutarimo projektų dėl savininko kapitalo didinimo rengimą laiku (ataskaitos 2.5 poskyris, 36–38 psl.).

- Įpareigoti pavaldžias įstaigas nustatyti papildomas kontrolės procedūras, užtikrinančias tinkamą Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintų procedūrų laikymąsi, teisėtą ir racionalų valstybės biudžeto lėšų panaudojimą, sudarant ir vykdant prekių ir paslaugų įsigijimo sutartis (ataskaitos 2.7; 2.8; 2.9 poskyriai, 45–49 psl.).

- Užtikrinti finansinės drausmės laikymąsi Žuvininkystės tarnyboje, programai įgyvendinti pirmiau naudojant pajamų įmokas, o ne biudžeto asignavimus (ataskaitos 2.10 poskyris, 49–50 psl.).
 - Gaunamas gražinamų lengvatinių paskolų ir palūkanų lėšas pervesti į valstybės biudžetą negražintinai ir jų neplanuoti kaip biudžetinių įstaigų pajamų įmokų ar inicijuoti teisės aktų pakeitimus, nustatančius tikslinę šių lėšų naudojimo paskirtį (ataskaitos 2.11 poskyris, 50–51 psl.).
 - Nustatyti terminą Nacionalinei žemės tarnybai imtis priemonių, įskaitant ieškinio pateikimą teismui, kad savivaldybės gražintų joms po restitucijos nepagrįstai likusias lėšas (ataskaitos 3.1 poskyris, 51–53 psl.).
 - Nustatyti kontrolės procedūras, kurios užtikrintų tinkamą informacijos apie ministerijos darbuotojams suteiktas atostogas ar skirtas kompensacijas už darbą poilsio dienomis atsekamumą (ataskaitos 3.2 poskyris, 53–54 psl.).
 - Įpareigoti Valstybinę augalininkystės tarnybą spręsti klausimą dėl įstaigos veiklai nereikalingų patalpų perdavimo ar tolesnio panaudojimo galimybių (ataskaitos 1.2.7 skirsnis, 24–25 psl.).

1-ojo audito departamento direktorius

Laimonas Čiakas

1-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Jolanta Balionienė

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės
 ūkio ministerijoje atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 1 priedas

Informavimo ir viešinimo paslaugų pirkimo (1 ir 2 dalių) pasiūlymai

Pirkimo objekto dalies Nr. ir pavadinimas			
Eil. Nr.	Tiekėjo pavadinimas	1 mėn. pasiūlymo kaina Lt su PVM	24 mėn. pasiūlymo kaina
1 pirkimo dalis „Informacijos sklaidos paslaugos nacionalinėje ir regioninėje televizijoje, radijuje, spaudoje ir internete“			
1.	Tiekėjas A	804 145,69	19 299 496,56
2.	Tiekėjas D (laimėjęs tiekėjas)	680 261,74	16 326 281,76
3.	Tiekėjas C	473 422,61	11 362 142,40
4.	Tiekėjas B	319 163,37	7 659 920,88
2 pirkimo dalis „Integruotų komunikacijų paslaugos“			
1.	Tiekėjas E (laimėjęs tiekėjas)	341 666,58	8 199 997,92

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės
 ūkio ministerijoje atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 2 priedas

Informavimo ir viešinimo paslaugų pirkimo 1 dalies tiekėjų pasiūlymų palyginimas

Paslaugos Nr.	Tiekėjas D		Tiekėjas A		Tiekėjas B		Tiekėjas C	
	Matavimo vnt.	Įkainis Lt (su PVM)	Matavimo vnt.	Įkainis Lt (su PVM)	Matavimo vnt.	Įkainis Lt (su PVM)	Matavim o vnt.	Įkainis Lt (su PVM)
1.	1 kv. cm	3,63	1 vnt. ~1050 k. cm.	3630	1 vnt. ~1050 k. cm.	121	1 vnt. ~1050k.c m.	217,8
3.	1 k. cm	3,63	1 vnt. ~525 kv. cm.	1210	1 vnt. ~525 kv. cm.	121	1 vnt. ~525 kv. cm.	217,8
6.	1 kv. cm	4,84	1 vnt. ~1000 kv. cm.	1452	1 vnt. ~1000 kv. cm.	121	1 vnt. ~1000k.c m.	217,8
8.	1 kv. cm	12,10	1 vnt. ~1000 kv. cm.	5445	1 vnt. ~1000 kv. cm.	121	1 vnt. ~1000k.c m.	217,8
Aritmet. Vidurkis iš eilučių 25.1-25.5	1vnt. (30 sek.)	267,41	1 min.	212,3	1 min.	161,90	1 min.	210,03
Aritmet. vidurkis iš eilučių 26.1-26.10	1vnt. (30 sek.)	29,27	1 min.	66,55	1 min.	24,21	1 min.	9,65
27.	1 min.	302,50	1 vnt.	2208,55	1 vnt.	266,20	1 vnt.	96,8
Aritmet. vidurkis iš eilučių 29.1-29.10	1 vnt.	29,27	1 min.	73,33	1 min.	24,32	1 min.	13
34.	1 mėn.	12100 14520	1 vnt. (1,2 mėn.)	13310	1 vnt. (1,2 mėn.)	12100	1 vnt. (1,2 mėn.)	14520
42.	1 val.	2420	1 vnt. (24 mėn.)	25000	1 vnt. (24 mėn.)	72600	1 vnt. (24 mėn.)	121

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės
 ūkio ministerijoje atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 3 priedas

Raštai Žemės ūkio ministerijai ir pavaldžioms įstaigoms

Eil. Nr.	Įstaiga	Antraštė	Registracijos data	Dokumento numeris
1.	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2012-09-26	S-(10-2776)-2276
2.	Nacionalinė žemės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-04-26	S-(10-2776)-1009
3.	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-05-13	S-(10-2776)-1106
4.	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-06-19	S-(10-2776)-1404
5.	Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-06-21	S-(10-2776)-1432
6.	Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-06-26	S-(10-2776)-1442
7.	Nacionalinė žemės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-06-26	S-(10-2776)-1450
8.	Valstybės įmonė „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“	Dėl atlikto audito	2013-06-28	S-(10-2776)-1481

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės
 ūkio ministerijoje atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 4 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Planuojant ir parodant lėšas, gautas už parduotas valstybei nuosavybės teise priklausančias valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas, jas priskirti Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 16 dalies 1 punkte nurodytoms lėšoms, nurodant finansavimo šaltinį 1.6 „Tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos“.	Žemės ūkio ministerija	2013 m. lėšos, gaunamos už parduotas valstybei nuosavybės teise priklausančias valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas, suplanuotos jas priskiriant finansavimo šaltinio kodui 1.6.1.1.1 (valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalis ir kitos lėšos, kurių panaudojimo apimtis ir tikslinė paskirtis nurodyta įstatyme ar Vyriausybės nutarime).	Įvykdyta
2.	Įpareigoti Nacionalinę žemės tarnybą atlikti gautinų sumų inventORIZACIJĄ ir užtikrinti teisingą žemės, gautinų sumų, atidėjinių, nuvertėjimo sąnaudų likučių koregavimą ir teisingą su šiomis sąskaitomis susijusių operacijų registravimą apskaitoje.	Žemės ūkio ministerija NŽT	2013-06-28 raštu Nr. 2D-3313 (4.110) įpareigota NŽT. NŽT 2013-05-06 pasirašė sutartį dėl Turto (žemės) administravimo informacinės sistemos diegimo. Įdiegus šią informacinę sistemą bus kompiuterizuotos visos ūkinės operacijos, susijusios su valstybine žemės apskaita, tame tarpe ir gautinų sumų apskaita. Dėl nuvertėjimo sąnaudų likučių apskaitos Tarnyba 2013-06-12 raštu Nr. 1SD-(4.2.)-1528 siuntė paklausimą FM ir ŽŪM. Diegiant Turto (žemės) administravimo informacinę sistemą bus atsižvelgta į pateiktą atsakymą dėl nuvertėjimo sąnaudų likučių. Tarnyba dėl ilgalaikio atidėjinių pakartotinai raštu kreipsis į FM ir bus organizuojamas susitikimas.	Iki 2013-10-10 d. NŽT turi pateikti ŽŪM-ui ataskaitą apie įpareigojimų įvykdymą. 2015-12-31
3.	Atlikti VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro sukurtos programinės įrangos vertinimą ir įregistruoti ją apskaitoje.	Žemės ūkio ministerija	2013-07-03 ŽŪM kanclerio pavedimas ŽŪIKVC: pirkti nepriklausomų ekspertų paslaugą, kad būtų įvertinta	2013-12-31

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			<p>sukurtų informacinių sistemų programinės įrangos pirminio pripažinimo kriterijai ir savikaina.</p> <p>Gavus nepriklausomų ekspertų išvadas nedelsiant jas pateikti ŽŪM, kartu pateikiant ir visus, ŽŪIKVC administruojamų informacinių sistemų įregistravimui ŽŪM apskaitoje, reikalingus dokumentus.</p> <p>Parengti 2013 m. finansavimo sutarties pakeitimo projektą jame nurodant, kad ŽŪIKVC administruojamos informacinės sistemos įregistruotos ŽŪM apskaitoje. Buhalterinės apskaitos skyriui, pagal materialiai atsakingo asmens pateiktą Priėmimo-perdavimo aktą, įregistruoti ŽŪIKVC administruojamas informacines sistemas ŽŪM apskaitoje ir nustatyti jų naudingo tarnavimo laiką.</p>	
4.	<p>Asignavimus kitiems subjektams programoms vykdyti planuoti ir skirti neįskaitant PVM už paslaugas, kurios nėra šio mokesčio objektas, pagal visus reikiamus ekonominės klasifikacijos straipsnius arba šių subjektų teikiamas paslaugas įsigyti kitais teisės aktuose nustatytais būdais.</p>	Žemės ūkio ministerija	<p>2013 m. finansuojant valstybės reikmėms atliekamus privalomus pieno tyrimus nebus apmokamas PVM.</p> <p>Asignavimai pagal Žemės ūkio rinkos reguliavimo ir pajamų palaikymo programos (01 03) priemonę „Parama labiausiai nepasiturintiems asmenims Bendrijoje“ ir Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros politikos formavimo ir administravimo programos priemonę „Valstybės reikmėms atliekami pieno tyrimai“ nuo 2014 m. bus planuojami ir skiriami taikant visus reikiamus ekonominės klasifikacijos kodus.</p>	<p>2013-12-31</p> <p>2014-01-01</p>
5.	<p>Sutartyje dėl paramos veislininkystei skyrimo nustatyti Žemės ūkio rūmų pareigą patvirtinti aiškius ir skaidrius pagalbos veislininkystės institucijoms skyrimo kriterijus ir užtikrinti lėšų skyrimą, tik Žemės ūkio rūmams patvirtinus šiuos kriterijus, nustačius kiekinės užduotis asociacijoms ir lėšų naudojimo sąmatas.</p>	Žemės ūkio ministerija VGVPT	<p>Svarstomas pasiūlymas panaikinti Taisyklių 4.4 punktą, ir paramą veislininkystei skirstyti pagal kompetentingos institucijos apskaičiuotus ir Žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintus kriterijus. Rekomendaciją dėl kiekybinių užduočių</p>	2013-12-31

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			nustatymo ir lėšų naudojimo sąmatų įtvirtinimo sutartyje būtų tikslingiau įgyvendinti atitinkamai pakeitus (papildžius) Paraiškos gauti finansavimą pagal Taisykles formą (Taisyklių 1 priedas).	
6.	Lėšas žirgų genetiniams ištekliams išsaugoti planuoti ir skirti pagrindus jų poreikį realiais skaičiavimais, nustačius aiškius kriterijus, įvertinus vieno selekcinio branduolio išlaikymo išlaidas ir atsižvelgiant į Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programoje numatytą reproduktorių linijų ir šeimų skaičių.	Žemės ūkio ministerija	Teisės aktų pakeitimas, kuriame bus nustatyti įkainiai už gyvūnų išlaikymą per metus, reikalingas saugoti gyvūnų skaičius (pagal linijas ir šeimas), nustatyti aiškūs veiklų vertinimo kriterijai.	2013-12-01
7.	Atsižvelgiant į ataskaitoje nurodytus pastebėjimus, iš naujo svarstyti klausimą dėl trakėnų veislės žirgų įtraukimo į saugomų veislių sąrašą pagrįstumo.	Žemės ūkio ministerija	Šis klausimas šiuo metu svarstomas.	2013-11-01
8.	Ateityje skiriant lėšas VĮ vykdomiems investiciniams projektams, užtikrinti Vyriausybės nutarimo projektų dėl savininko kapitalo didinimo rengimą laiku.	Žemės ūkio ministerija VĮ ŽŪIKVC	Ateityje ministerija, vykdydama investicinius projektus ir valstybės įmonėms skirdama lėšas turtui įsigyti, vadovausis pateikta rekomendacija. Ši rekomendacija koreliuoja su 3 rekomendacija.	2013-12-31
9.	Įpareigoti pavaldžias įstaigas nustatyti papildomas kontrolės procedūras, užtikrinančias tinkamą Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintų procedūrų laikymąsi, teisėtą ir racionalų valstybės biudžeto lėšų panaudojimą, sudarant ir vykdant prekių ir paslaugų įsigijimo sutartis.	Žemės ūkio ministerija	Raštu įpareigoti pavaldžias įstaigas nustatyti papildomas kontrolės procedūras, užtikrinančias tinkamą Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintų procedūrų laikymąsi, teisėtą ir racionalų valstybės biudžeto lėšų panaudojimą, sudarant ir vykdant prekių ir paslaugų įsigijimo sutartis.	2013-11-01
10.	Užtikrinti finansinės drausmės laikymąsi Žuvininkystės tarnyboje, programai įgyvendinti pirmiau naudojant pajamų įmokas, o ne biudžeto asignavimus.	Žemės ūkio ministerija	Pakeisti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymą Nr. 3D-698, jame nurodant, kad Žemės ūkio ministerijai pavaldžios biudžetinės įstaigos periodiškai turės pateikti informaciją apie surinktas ir panaudotas pajamų įmokas.	2013-09-30
11.	Ganamas gražinamų lengvatinių paskolų ir palūkanų lėšas pervesti į valstybės biudžetą negražintinai ir jų neplanuoti kaip biudžetinių įstaigų pajamų įmokų ar inicijuoti teisės aktų pakeitimus, nustatančius tikslinę šių lėšų	Žemės ūkio ministerija	Žemės ūkio ministerija kreipsis į Finansų ministeriją išaiškinimo dėl gražinamų lengvatinių paskolų ir palūkanų lėšų priskyrimo pajamų įmokoms ir jų	2013-11-30

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
	naudojimo paskirtį.		panaudojimo.	
12.	Nustatyti terminą Nacionalinei žemės tarnybai imtis priemonių, įskaitant ieškinio pateikimą teismui, kad savivaldybės gražintų joms po restitucijos nepagrįstai likusias lėšas.	Žemės ūkio ministerija	NŽT 2013-07-02 raštu Nr. 1SD-(3.1)-1773 „Dėl lėšų gražinimo“ Kauno miesto savivaldybei pasiūlyta geranoriškai gražinti lėšas – 467 145,05 Lt. Tarnybos 2013-07-02 raštu Nr. 1SD-(3.1)-1774 „Dėl lėšų gražinimo“ Klaipėdos miesto savivaldybei pasiūlyta geranoriškai gražinti lėšas – 312 820,60 Lt. Atsakyti į šį pasiūlymą savivaldybių prašoma iki 2013-08-01. Priemonė rekomendacijai įgyvendinti: Kauno miesto ir Klaipėdos miesto savivaldybėms nesutikus geranoriškai gražinti lėšų, gautų paskirsčius pinigų sumas už valstybinės žemės sklypų pardavimą, Tarnyba - kreipsis į teismą su ieškiniais dėl atgręžtinių (regresinių) reikia 2014-02-01lavimų patenkinimo.	2014-02-01
13	Nustatyti kontrolės procedūras, kurios užtikrintų tinkamą informacijos apie ministerijos darbuotojams suteiktas atostogas ar skirtas kompensacijas už darbą poilsio dienomis atsekamumą.	Žemės ūkio ministerija	Dokumentacijos plano papildymų sąrašas bus teikiamas derinti Lietuvos valstybės naujam archyvui. Suderintas 2014 m. planas turi būti patvirtintas iki 2013-12-31	2014-01-01
14.	Įpareigoti Valstybinę augalininkystės tarnybą spręsti klausimą dėl įstaigos veiklai nereikalingų patalpų perdavimo ar tolesnio panaudojimo galimybių.	Žemės ūkio ministerija Valstybinė augalininkystės tarnyba	Butas-patalpa (Erfurto g. 34-48, Vilnius) bus teikiama VĮ Turto fondas, įtraukti į privatizavimo sąrašus. Kitos patalpos naudojamos ir numatomos naudoti Tarnybos reikmėms.	2013-12-31
Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: Vidaus audito departamento Vidaus veiklos audito skyriaus vedėja Aldona Benetienė, tel. 2391 128.				